

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 4. OKTOBRA 1979

ŠTEVILKA: 37 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

ZAKAJ AKCIJSKI PROGRAM V TOZD JEKLARNA?

Ni težko ugotoviti, da delamo vedno slabše. To kažejo rezultati dela. Ni več opaziti tistega delovnega elana, vestnosti in odgovornosti, ki je bila nekdanj značilna za delavce ne le v jeklarni ampak v železarni nasploh.

Vzroki, ki so pripeljali do sedanjega kritičnega stanja, so številni in večinoma v tesni medsebojni odvisnosti. Razmere so se slabšale postopoma že leta in leta zaradi zanemarjanja jeklarne oziroma iz-

delave jekla. Jeklarna je bila zapostavljena pri investicijah in pri kadrih. Težke delovne razmere v jeklarni, nestimulativem načinu nagajevanja, možnost zaposlovanja izven Železarne in še drugi razlogi so

krivi, da je domačih delavcev v jeklarni le še zelo malo. To še ne bi bilo tako tragično, če bi tisti, ki so v jeklarni, imeli delovne navade in če bi bili dovolj strokovno usposobljeni za delo, ki ga morajo opravljati. Zaradi velike fluktuacije in slabe ponudbe izbira bolj kvalificiranih delavcev ni možna. K temu je treba dodati še to, da se ni le spremenil naš odnos do dela, da ne upravljamo več dovolj odgovorno s sredstvi, ki so nam zaupana in dela za katera smo zadolženi odgovorno in vestno, temveč se je spremenil tudi naš odnos do sodelavcev in do predpostavljanih vodij dela. Ni več tovariških, prijateljskih odnosov, ni več nujnega spoštovanja do predpostavljanih. Kdo še danes stisne roko novopretjemu delavcu. Pa vendar je tudi stisk roke delavcu, ki ga sprejemamo, lahko spodbuda pri njegovem delu. Pravilni medsebojni odnosi, pravilen in odgovoren odnos do dela, so pomembni elementi pri vsakem delu in v vsaki družbi. Razmere moramo začeti spreminjati pri koreninah, zato akcijski program. Družbeno politične organizacije in

OPRETI SE MORAMO NA LASTNE SILE

Najbolj vroča tema na vseh sestankih po temeljnih organizacijah združenega dela je prav gotovo vložek. Ni ga dovolj niti za plansko izpolnjevanje obveznosti, kaj šele za prekoračitve. Večja proizvodnja pa bi bila v teh mesecih še kako potrebna, saj po polletnem pregledu dosegamo iz meseca v mesec slabše finančne rezultate. Kaj nas je presenetilo, kdo je kriv za takšno stanje? Kaj delajo službe, kje je vložek? Takšna vprašanja postavljajo dan za dnem na sestankih neposrednih proizvajalcev, ki so pripravljeni narediti več, pa tudi več zaslužiti.

Odgovori na gornja vprašanja niso lahki, zato pojdemo po vrsti. Železarni Jesenice primanjkuje jekla že nekaj let. Kasnitev izgradnje nove elektro-jeklarnice, saj bi morala biti gotova že v tem srednjeročnem planu, je ta prepad še povečala. V tem obdobju se je priključila z obratovanjem še hladna valjalna Bela — velik potrošnik polfabrikata.

Ker smo takšno stanje predvidevali, smo že leta 1972 pristopili k temeljitejšemu razmišljanju o vložku. Zato je bila še istega leta z Jugometal-kombinatom, v sestavi katerega je bila tudi smederevska železarna, podpisana dolgoročna pogodba o oskrbovanju s polfabrikatom. Ta vložek bi koristil valjalna debele pločevine in valjalna trakovi Štekel. Pogodba je predvidevala nakup 50.000 ton slabov v začetku, po zagonu hladne valjarne Bela pa odvoz 150 do 200.000 ton slabov. Da bi železarna Smederevo lažje izpolnila podpisane obveznosti, je naša železarna vložila štiri milijone

dinarjev za dokončanje njihovih jeklarskih zmogljivosti in to v obliki kredita.

Metalurški kombinat Smederevo je v začetku svoje obveznosti izpolnjeval, skupaj z njihovimi, so naši

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 3. strani)

PRIZNANJE NAŠIM KOVINARJEM, KI SO SODELOVALI NA REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU

Priznanje našim kovinarjem, ki so nas uspešno zastopali na tretjem delovnem tekmovalstvu kovinarjev Slovenije, je izkazal tudi predsednik poslovnega odbora Železarne Stefan Nemec, ki jih je, skupaj s tistimi, ki so jim pomagali v pripravah in jih spremljali na tekmovalstvu, v četrtek, 27. septembra povabil na tovariški večer.

Zaradi predsednikovega nenadnega službenega potovanja, je navzoče pozdravil član poslovnega odbora Boris Bergant in spregovoril o pomenu tekmovalstva in čestital kovinarjem za dosegene uspehe. Pridružili so se mu še predsednik delavskega sveta Železarne Jože Ulčar, predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne Stefan Šterbič in Miroslav Noč, predsednik organizacijske

ga odbora tekmovalstva kovinarjev v Železarni.

Govorniki so poudarili izreden pomen tovrstnega tekmovalstva, ki spodbuja nadaljno strokovno in samoupravno izpopolnjevanje tekmovalcev, predvsem pa izreden uspeh, ki so ga kovinarji dosegli na republiškem tekmovalstvu med 205 udeleženci. Kovinarji — tekmovalci iz naše Železarne, devetnajst po številu, so

(Nadaljevanje na 7. strani)

VIKTOR AVBELJ IN TONE BOLE V ŽELEZARNI

V torek, 2. oktobra popoldan sta našo železarno obiskala predsednik predstava SR Slovenije Viktor Avbelj in član predstava Tona Bole. V spremstvu predstavnikov Železarne, sekretarja medobčinskega sveta zveze komunistov za Gorenjsko Zdravka Krvina, predsednika skupščine občine Jesenice Slavka Osredkarja, sekretarja občinske konference zveze komunistov občine Jesenice Franceta Kobentarja in predsednika kolektivnega poslovnega odbora SOZD Slovenske železarne Igorja Uršiča, sta si gosta najprej ogledala valjalno bluming-štel in hladno valjalno na Beli ter vplivanje gredic v konti livu na Jesenicah.

Po ogledu obratov so jima predstavniki naše železarne razložili sedanje stanje v Železarni in njene razvojne zasnove s posebnim poudarkom na izgradnji nove elektrojeklarne.

Po razgovoru je predsednik poslovnega odbora Železarne Stefan Nemec povabil gosta in ostale predstavnike na večerjo, kjer so se nadaljevali razgovori o razvoju naše železarne v okviru razvoja slovenskega železarstva in kovinske predelovalne industrije.

ŠE ENKRAT O NOVI ELEKTROJEKLARNI

»ČE ODPRAVIMO PRAH, SMO JESENIŠKEMU DELAVCU VEČ KORISTILI, KOT MU DAJE DEL KMETIJSKE POVRŠINE, NA KATERI NAJ BI STALA NOVA ELEKTROJEKLARNA«, JE DEJAL SEKRETAR OK ZKS.

Prejšnji torek je predsednik občinske konference SZDL sklical najodgovornejšo politično delavce v občini, da bi jih strokovnjaki Železarne celovito seznanili z vsemi

aspekti priprav na gradnjo nove elektrojeklarne ter da bi se dogovorili za stališča, za katerimi moramo potem vsi stati. Vse preveč je bilo

(Nadaljevanje na 3. strani)

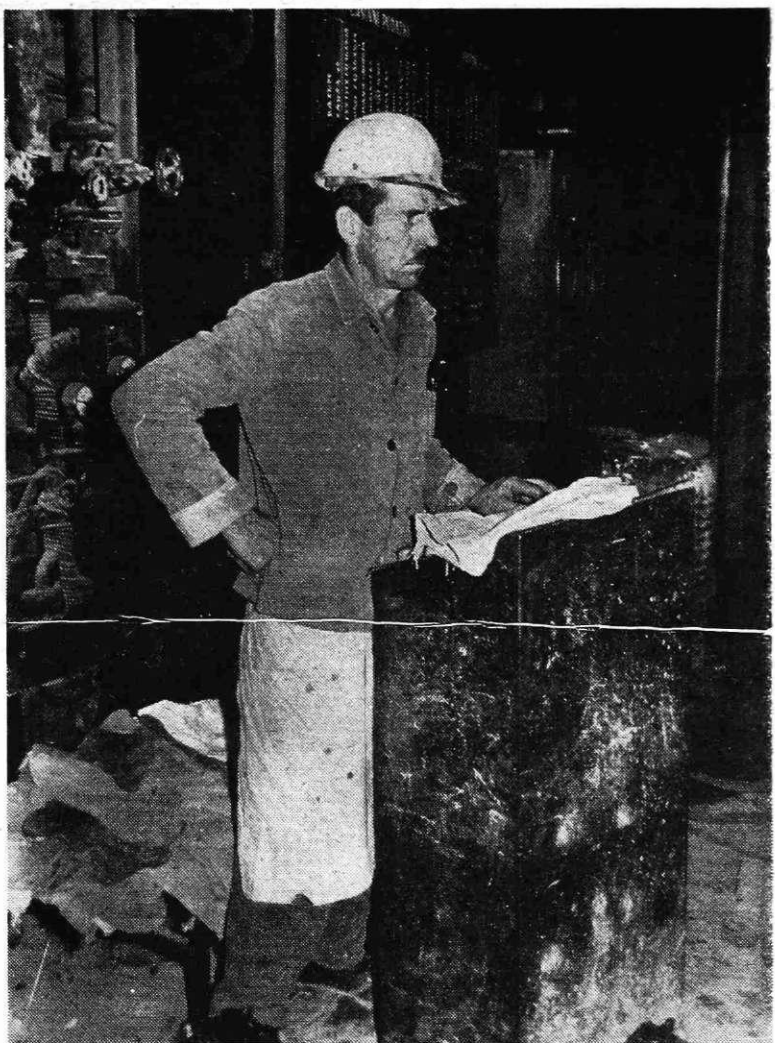
ODPRAŠEVALNE NAPRAVE NA JESENICAH IN RAZMIŠLJANJE O VPLIVU NOVE ELEKTROJEKLARNE NA OKOLJE

V letošnji deveti številki smo seznanili bralce Železarja s pripravami na gradnjo odpraševalne naprave pri elektropečeh v obstoječi elektrojeklarni. V nadaljevanju je nekaj informacij o poteku del. Ker se že nekaj časa odvijajo — precej vroča razprava o novi jeklarni, predvsem kar zadeva predlagano lokacijo na Belškem polju, bomo osvetlili nekatere podobnosti glede njenega škodljivega vpliva na okolje.

Razumljivo je, da so krajani okrog lokacije nove jeklarne zaskrbljeni, saj obstaja dovolj živih primerov o tem, kako je stvarnost demontirala prejšnje obljube odgovornih ljudi, da bo vsaka nova naprava kar najbolj čista, najbolj tiha in tako naprej.

Resnici na ljubo je treba ugotoviti, da je prihajalo do teh razhajanj med obljubami in dejstvi, zaradi različnih vzrokov. V preteklem obdobju, dokler zavest o potrebnih skrbih za človekovo okolje še ni bila prebujena

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prvi talilec pri SM peči (IK)

ČE NE BOMO STISNILI, SE NAM LAHKO SLABO PIŠE

Pred nami je zadnje tromesečje letošnjega leta, ki je do slej vedno pomenilo za železarje intenziviranje naporov za doseg kar najboljših letnih poslovnih rezultatov oziroma letnih načrtovanih obveznosti. Letošnje pa je za nas, kot tudi za mnoge druge organizacije združenega dela, izjemnega pomena kajti, če ne bomo napeli vseh sil, se nam kaj lahko zgodi, da se nam bo ob letni bilanci kaj slabo pisalo. Kajti vsi pozitivni rezultati, ki smo si jih ustvarili v prvem polletju, zaradi izredno ugodnih tržnih pogojev oziroma dobre prodaje naših izdelkov, čeprav smo pri urešničevanju proizvodnega načrta občutno zaostali, se lahko zaradi nastale situacije razblinijo v nič seveda, če ne bomo bolj odločno in odgovorno prišli za delo.

Zaradi doseganja ciljev gospodarske stabilizacije, se goji gospodarjenja vedno bolj zaostrujejo. Zaradi višjih cen surovin in energije bodo v drugem polletju stroški proizvodnje za 7,5 do 8,5 milijonov dinarjev višji kot smo predvidevali. Cene zaradi vpliva uvoza pa še vedno naraščajo. To je dejansko stanje s katerim se moramo soočiti, kajti vse to nas še kako resno opozarja, da moramo v zadnjem tromesečju napeti vse sile, da bomo leto zaključili s kar najboljšim poslovnim rezultatom.

Vsi še kako dobro vemo, da precej zaostajamo za urešničevanjem dohodkovnih odnosov oziroma, da nam še precej manjka za celovito urejenost delitve osebnega dohodka pa delu in rezultatih dela, kar mnogokje še destimulativno vpliva na delovno vnetje. Na tem se ta čas pospešeno dela, ker se vsi predobro zavedamo, da je urejenost tega eden temeljnih pogojev za boljše, bolj produktivno delo. Vsi pa tudi dobro vemo za naše številne slabosti pa tudi za mnoge neizkoriščene notranje rezerve.

Naša sedanja situacija pa nas zelo jasno opozarja, da se moramo z vso odgovornostjo spoprijeti z vsemi slabostmi in odgovorno poiskati vse notranje rezerve. Izredne rezerve imamo v slabo izkoriščenem delovnem času in delovnih naprav, v neodgovornem odnosu do surovin in energije, v izredno visoki bolezenski odsotnosti, v prekomernih zastojih in ne nazadnje v izplenu, ki je zadnji čas kar za 4,5 odstotka nižji kot je bil v preteklem obdobju.

V sedanjih situaciji ni dovolj, da vse to le ugotavljamo, temveč se moramo z vsem tem kar najbolj odgovorno in zavestno spoprijeti. V teh prizadevanjih morajo biti v prvih vrstah, ne samo s spodbujanjem in prepričevanjem, kar bo v tej situaciji tudi potrebno, temveč tudi s svojim lastnim zgledom komunisti, delegati samoupravnih organov, sindikalni in mladinski aktivisti, organizatorji dela in vse vodstvene strukture na vseh nivojih. V sedanjem zelo resnem času vse te sile nosijo največjo odgovornost za uspešen zaključek letošnjega leta.

CENA STANOVANJ

Na oktoberskem zasedanju zvezne konference Socialistične zveze Jugoslavije bodo razpravljali o problematiki stanovanjske gradnje, ceni stanovanj, deležu, ki naj ga posameznik prispeva za izgradnjo stanovanja. Problemov o našem glavnem bivalnem prostoru se je nabralo toliko, nekaj je tako perečih, da bo na zasedanju zanesljivo »vroče«.

Stanovanje, ta človekova dobrina, postaja vse dražje, za marsikoga tudi vse težje dosegljivo. Hkrati pa postavlja v precej neenak položaj tudi stanovalce v novih gradnjah in stanovalce v propadajočih hišah, za katere ni sredstev, da bi jih obnavljali in tako vsaj z manjšo zamudo lovili standard srečnikov, ki se vseljujejo v nova stanovanja. Očitkov, zakaj se kvadratni meter stanovanjske gradnje tako vrtoglavo draži, je veliko, nekaj je tudi pojasnil.

Vsekakor je stanovanje dobrina, za katero lahko mirno trdimo, da zanimanje zanjo, pa naj bo tehnični napredek še tako skokovit, ne bo zmanjšano. To daje vsem, ki se kakorkoli vključujejo, pogojujejo gradnjo stanovanj, nekakšno zanesljivost, trdnost. Dovoljuje uspevanja, da se bodo »sredstva že našla« kot se zmerom najdejo v kritičnem položaju. Zato je kritičen položaj v stanovanjski gradnji prej ugoden za

(Nadaljevanje na 7. strani)

ODPRAŠEVALNE NAPRAVE NA JESENICAH...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Jena, po drugi strani pa tudi še ni bilo na voljo ustreznih tehničnih rešitev, o onesnaževanju okolja niso resno razmišljali in ljudje so tako stanje pač sprejeli kot sestavni del industrializacije. V novejšem času pa, ko je z zakonskimi predpisi in normativi to področje urejeno, moramo iskati vzroke za odstopanja v več smereh.

Najbolj obsojana vrednota, vendar še prisotna, je bolj ali manj zavestno kršenje predpisov, posebno pri postavljanju manjših naprav in izvajanju raznih vzdrževalnih del (izlivanje olj ali onesnaženih voda v kanalizacijo, odlaganje raznih odpadnih snovi itd.) brez ustreznih dovoljenj.

Ljudje so v premajhni meri seznanjeni s to problematiko, zavest o potrebnosti zaštite bivalnega okolja je treba šele privzgojiti, pa tudi uradni postopek za pridobitev dovoljenj je kompliciran, dolg in drag. Iz naštetih vzrokov se marsikaj naredi kar po domače, samo da se zadovolji tehnologiji.

Sem spada tudi slabo in nestrokovno posluževanje in vzdrževanje že obstoječih čistilnih naprav, ki tako propadajo in ne dajejo pričakovanih rezultatov. Denar za čistilne naprave se nekako zberemo, čeprav ta postavka predstavlja večkrat tudi eno tretjino vrednosti naložbe, pozneje pa kronično pomanjkanje delavcev kompenziramo prav na tem področju, posebno ker delovanje naprav za zaščito okolja prinaša le stroške namesto dohodka. Tako stanje pa podpira tudi slaba organiziranost inšpekcijskih služb, ki razen redkih primerih ne sežejo dalj, kot do izdaje obratovalnega dovoljenja. Računamo pa lahko, da se bo stanje na tem področju popravilo, saj so občani vse bolj osveščeni in v zadnjem času že lahko beremo o prvih uspehih (preselitve asfaltna baze v Naklem).

Seveda pa niso vse instalirane naprave za zaščito okolja tudi tehnično na zadovoljivem nivoju. Razvoj na tem področju je zelo hiter in težko mu je objektivno slediti. Ker so dobre in kompletne naprave drage, smo se večkrat odločali za cenejše in polovične rešitve, ki pa niso perspektivne – to vsi skupaj stalno ugotavljamo. Domača industrija sicer dohiteva tuje dosežke, vendar z zamudo in včasih z dvomljivo kvaliteto. Ker pa smo zaradi znanih težav z zunanjetrgovinsko bilanco vse bolj vezani na soglasja domačih proizvajalcev in na domačo opremo, se bomo pač morali s tem sprijazniti. V ilustracijo naj navedem, da domači ventilatorji, ki sicer ustvarjajo ustrezno klimo, precej presegajo dovoljeni hrup in se tako vrtimo v začaranem krogu (primer v HV Bela).

Tudi pri izbiri tuje opreme je treba biti na moč previden, ker si z garancijami ne moremo dosti pomagati če naprava slabo dela. Tukaj še posebej velja kitajski pregovor: Bolje enkrat videti kot stokrat slišati. Precej ogledov podobnih naprav je bilo že opravljenih med pripravljalnimi deli za odpraševalno napravo in novo jeklarno in prepričali smo se, da je mogoče zgraditi našo jeklarno tako, kot je na primer zgradil DEMAG leta 1975 na obali danskega fjorda – Roskilde najmodernejšo jeklarno z dvema 100 tonskima UHP pečema in letno zmogljivostjo 500.000 ton jekla. Zali je znan in lep turističen kraj in poznan kot rezidenca danskih kraljev, zato so bile zahteve glede zaštite okolja pred emisijami hrupa, prahu in umazanije zelo stroge. Prav tako so tudi vsa stalna delovna mesta v jeklarni zaščitena pred prahom in hrupom. Lahko smo ugotovili, da jim je težka naloga v celoti uspela in z moderno arhitekturo se je jeklarna lepo vključila v okolje. Hale so popolnoma zaprte, zvočna izolacija pa je tako učinkovita, da se nekaj metrov zunaj stene komaj sliši, da peči delata.

Tehnološke rešitve so torej poznane, in sedaj je naloga nas vseh, da poleg ustreznih tehnoloških, tehničnih, kadrovskih, prostorskih in ostalih zahtev izberemo in postavimo tako jeklarno, ki bo v ekološkem pogledu podobna prej omenjeni. Tako, kot so krajani na območju bodoče jeklarne upravičeni do čiste zrak in mirnega spanja, si to zaslužijo tudi vse generacije Jesenic, ki že desetletja prenašajo nadloge zastarelih agregatov v talnicah in v njihovem okolju.

To pa bo celovito rešeno prav s postavitvijo nove jeklarne in s postopnim ukinjanjem martinov in plavžev. Tako torej tudi s tem ugotavljamo, kako je nova jeklarna potrebna in da nam mora dobesedno prineesti lepše čase.

Zdaj pa še besedo, dve o tem, kako potekajo dela v zvezi z gradnjo odpraševalne naprave za obstoječe elektropeči. Kot je znano je dobavitelj tehnologije in uvoznega dela

opreme American Air Filter, ki pa s svojimi obveznostmi zamuja za kakšen mesec, tako da ima Metalna, ki bo izdelala konstrukcije in cevovode ter montirala vso opremo težave, in zato zamuja z izdelavo. Omenim naj tudi zelo zahtevno rekonstrukcijo strehe, ki je nujna, da bomo nanjo lahko obesili cevovode in sesalne nape. Nosilne stebre bo treba ojačati, delno tudi zaradi novega 125 tonskega livnega žerjava, ki bo služil vakuumski napravi. Le-ta bo namreč postavljena na območju elektrojeklarne, zato je treba problematiko reševati skupaj. Projekte izdeluje inštitut za

kovinske konstrukcije iz Ljubljane. Oskrbno s hladilno vodo obdeluje tehnični biro z Jesenic, projekte z dobavo in montažo elektroopreme pa je prevzel IMP. Kritično je projektiranje preureditve timih povezav, ki kljub obljubam ne napreduje.

Z gradbenimi deli bomo pričeli proti koncu leta, tako da bo v drugem kvartalu vse pripravljeno za montažo nove strehe, ki bo terjala daljšo ustavitve peči. Kljub manjšim zamudam pred začetkom del na terenu, še vedno računamo, da bo čez eno leto odpraševalna naprava že služila namenu.

F. S., sektor novogradenj

Jeseniška razglednica

OPRETI SE MORAMO NA LASTNE SILE

(Nadaljevanje s 1. strani)

tehnologi osvajali kvalitete, skratka dali so nam tisto kar smo rabili. S startom nove tople valjarne v Smederevu spomladi letos, pa se je stanje spremenilo. Valjarna je rabila od dne do dne več vložka, jeklarna ga ni mogla več zagotoviti, zato niso več izpolnjevali pogodbenih obveznosti do naše železarnice in Skopja. To nezavidljivo stanje je povečala še okvara v njihovi konventorski jeklarni, pomanjkanje odlivnega ognjevzdržnega materiala na kontu livu, premalo imajo tudi kvalitetnega jeklenega odpadka. Svoje obveznosti do nas so začeli zanemarjati tako, da je stanje ob koncu septembra za slabe naslednje

— dolgoročna pogodba za leto 1979 200.000 ton
— letna pogodba za leto 1979 45.000 ton
— izpolnitev do 30. 9. 1979 17.734 ton

Po dinamiki so v zaostanku v treh tromesečjih za 12.266 ton. Ta razlika se bo povečala in bo ob koncu leta dosegla 28.000 ton manj dobavljenih slabov. Ta zadnji podatek izvira iz zadnjih pogovorov v Smederevu, ki so bili neuspešni za nas. Neizpolnjena bo ostala tudi pogodba za 9.200 ton TVT. Od te količine je bilo dobavljeno doslej samo 400 ton.

Obe navedeni manjkajoči količini slabov in travov predstavljata, če jih preračunamo na surovo jeklo, 42.500 ton ali 8,6% celokupne proizvodnje v jeklarni.

Seveda smo v preteklosti iskali tudi druge vire oskrbovanja. Tripartitna pogodba med CSSR – Madžarsko in nami je predvidevala v obdobju 1979 do 1981 prevajanje čeških slabov na Madžarskem v TVT. Zaradi suficita CSSR do Jugoslavije, CSSR ni več pripravljena dati slabov. Zato tudi ta posel ne moremo v celoti realizirati, dal pa bi nam dovolj kvalitetnih toplo valjanih slabov.

Podobna situacija je tudi pri ostalih vložnih materialih. Zice nam primanjkuje od prodaje v valjarni žice prek žičarne, elektrodnega in žebjarne. Zaradi nedovoljnih lastnih kapacitet smo z železarno v Zenici sklenili pogodbo za 16.000 ton žice. Dobava je do konca junija potekla v redu, v juliju in avgustu se je zmanjšala tako, da bi bila v septembru enaka ničli. Zaradi pravkar končanega remonta v Zenici in trenutno pri nas potekajočega remonta v valjarni žice, se stanje z žico ne bo izboljšalo tudi v oktobru. Drugih virov ni ali pa so zelo pičli.

Stanje nabavnega vložka po šestih mesecih je bilo 74.000 ton, ob koncu avgusta 84.000 ton v treh trimesečjih pa le 88.000 ton. Dotok materiala usiha iz meseca v mesec, zato je po temeljnih organizacijah stanje tako kritično.

Tudi vse napovedi, predvsem pa zaključene in nerealizirane pogodbe, ne dajejo razveseljivih rezultatov.

Iz uvoza računamo še na 12.200 ton travov za vse porabnike v Železarni in 1000 ton iz Siska. Neizdobavljeno pa bo ostalo 18.500

ton in to po robnih listah Poljske in Bolgarije, po »MM« iz Poljske in z zahoda. Za te količine nimamo ne deviznih in ne režimskih sredstev. Pri režimskih sredstvih naj povem še tole. Prijavljene potrebe za polfabrikat vseh članic združenja črne metalurgije so znašale 1,8 milijona ton. Samoupravni sporazum je bil podpisan za 1,4 milijona ton. Ker sta zvezna sekretariata za tržišče in zunanjo trgovino smatrala, da devizna in plačilna bilanca Jugoslavije tako velikega uvoza ne dovoljuje, sta odobrila kvoto le za 900.000 ton, od česar sta zadržala 10% kot rezervo do 30. septembra letos. Stanje se medtem ni popravilo, zato rezerva ne bo sproščena. Zato je, upam lahko, vsakomur jasno, da je težko načrtovati uvoz.

Kaj storiti v tem trenutku, kakšne akcije in ukrepe izvesti?

Na zadnjem sestanku v Smederevu smo se dogovorili, da smederevska, skopska in naša železarna skupaj nastopimo pri zveznih organih za odobritev novih deviznih in režimskih sredstev. Le na ta način bi vse tri članice prebrodile težko situacijo z vložkom. Ne smemo izpustiti prilike, da odgovornim v federaciji povemo v kakšnem položaju je jugoslovanska črna metalurgija. Na vsak način se morajo opredeliti komu dati devize: hladnim valjarnam za polfabrikat ali predelovalcem za končne izdelke.

Če bi na koncu skušal odgovoriti na vprašanja, ki sem jih postavil na začetku članka, bi bil moj odgovor naslednji:

Opreti se moramo na lastno jeklo in sile, več jekla izdelati v jeklarni in ga izvaljati v valjarni bluming-štekel. Angažirati vse sile, da bi bil pretok materiala večji, saj imamo v rokah škarje in platno. Zato računam, da bo moj članek dopolnil nekdo z opisom stanja v naši lastni proizvodnji, kajti problem sem skušal osvetliti le z nabavnega stališča.

-ec.

Železarski globus

ALŽIRIJA

Alžirska državna železarska družba SNS pripravlja nove, mnogo obetajoče projekte za izgradnjo železarske industrije. Ti predvidevajo tri večje gradnje: novo železarno za proizvodnjo, polproizvodnjo, povečanje proizvodne zmogljivosti v že obstoječi železarni El Hadjar in izgradnjo novih valjarniških zmogljivosti na ostalih področjih. Tehnologija Železarnice je predvidena na osnovi direktne redukcije železove rude in obločnih električnih peči, letno zmogljivostjo 2 milij. ton. Surovega jekla in s pričetkom obratovanja v letu 1985. Pri projektiranju in izgradnji bodo sodelovala belgijska in japonska podjetja. V Železarni EL Hadjar nameravajo povečati proizvodnjo surovega jekla s sedanjih 500.000 na 2 milij. ton. Pri gradnji novih valjarniških naprav gre predvsem za palčasto in profilno jeklo ter železniške tračnice.

Že nič kolikokrat smo na različnih mestih in priložnostih poudarjali, da je ena temeljnih nalog nadaljnega razvoja hitrejša naraščanje družbene in individualne produktivnosti dela. Kajti le stalno povečevanje produktivnosti dela je realna in edina osnova za razvoj celotnega gospodarstva in za krepitev materialnega in socialnega položaja slehernega izmed nas in za učinkovito reševanje mnogih bistvenih vprašanj v razvoju naše samoupravne socialistične družbe kot celote, kakor tudi sleherne organizacije združenega dela. Seveda pa če hočemo vse to tudi dosegati v praksi, se bomo morali med drugim, kakor je poudarjeno v zaključkih XI. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, bolj zavestno in odgovorno zavzemati za:

— širšo uporabo in izkoriščanje sodobnega znanja, znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov; okrepitev prizadevanj za razvoj lastne tehnologije na podlagi dosežkov sodobne znanosti; večje družbeno in materialno vrednotenje strokovnega dela, znanstvenega prispevka in ustvarjalnosti ter širše spodbujanje, močnejše materialno stimuliranje in širjenje strokovnega izobraževanja, izumiteljstva in racionalizatorstva; izpolnjevanje obstoječega sistema izobraževanja, skladno s potrebami gospodarstva in družbe, za humanizacijo dela in delovnih pogojev;

— izpolnjevanje in dvigovanje kvalificiranosti in gospodarske uspešnosti poslovnih politike in poslovanja; za dosledno delovno disciplino ter administrativno in materialno odgovornost na vseh delovnih mestih brez izjeme; za uspešnejše delo disciplinskih organov in organov delavske kontrole; za ustreznejši sistem sankcij zaradi neodgovornega obnašanja in povzročanja škode z neodgovornim poslovanjem in delom; za odgovornost zaradi spodbujanja samoupravnih in tovariških odnosov, ali zaradi škode, povzročene družbeni lastnini hote ali iz malomarnosti.

Cepprav so citirane misli v naših razpravah mnogokrat prisotne in jih kaj radi poudarjamo, pa bistvenega napredka niti po prvem, niti po drugem vprašanju nismo naredili. V zadnjem času pa spričo vedno bolj zaostrenih pogojev gospodarjenja in zaradi številnih objektivnih in subjektivnih težav, s katerimi se srečujejo nekatere temeljne organizacije združenega dela v naši železarni, ta dva vprašanja pa seveda tudi nekatera druga vedno bolj prihajajo v ospredje.

Cepprav se kvalifikacijska struktura delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih vsako leto izboljšuje, pa vendarle ne moremo mimogledoma, da imamo še izredno veliko boljše ali slabše priučenih delavcev in med njimi izredno veliko delavcev z nedokončano osnovno šolo. Če k temu dodamo, da zaradi fluktuacije sprejemamo v posamezne temeljne organizacije delavce z nerazvitimi delovnimi navadami in zelo nizko delovno kulturo, potem nedvomno v tem, poleg drugega, moramo tudi iskati vzroke za našo neuspešnost pri uresničevanju načrtovanih nalog pa tudi za slabosti v našem samoupravnem delovanju.

NADALJNI NAPREDEK JE ODVIŠEN TUDI OD NAŠEGA ZNANJA IN INVENTIVNIH PRIZADEVANJ

Zato prav nič ne preseneča to, da v akcijskem programu za TOZD Jeklarna, čeprav bi se takih akcijskih programov morali lotiti tudi v nekaterih drugih temeljnih organizacijah pa tudi delovnih skupnostih, najdemo tudi postavko, ki govori o nadaljnjem izobraževanju oziroma strokovnem izpolnjevanju delavcev ob delu in za delo. Verjetno smo pri tem že precej zamudili pa tudi grešili, saj smo vedno bolj ali manj iskali rešitve v številčni zasedenosti delavcev v TOZD, pozabljali pa smo na njihovo kvaliteto, nadaljnje usposabljanje in podobno.

Prav gotovo pa v teh prizadevanjih ne bi smeli ostati samo v jeklarni, kajti stalno povečevanje produktivnosti dela se povezuje z nenehnim izpolnjevanjem organizacije dela, racionalnejšim izkoriščanjem proizvodnih in drugih zmogljivosti in delovnega časa, s prilagajanjem tržnim zahtevam, z zmanjševanjem stroškov poslovanja oziroma varčevanjem na vseh področjih in podobno, to pa zahteva od vseh nas mnogo več splošnega in tehničnega znanja in to od vseh delavcev od priučenih do delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Razvoj tehnike, znanosti in tehnoloških dosežkov gre tako naglo naprej, da tisto kar smo znali pred petimi leti mnogokrat ni več resnica ali pa ni več uporabno.

Seveda pa to dopolnilno izobraževanje in izpolnjevanje ob delu in za delo ne moremo in ne smemo prepustiti stihiji ali izključno iniciativi posameznih delavcev, temveč se ga moramo lotiti organizirano in programirano ter samoupravno dogovorjeno. Če v neki temeljni organizaciji združenega dela ugotovijo, da je za doseganje določenih nalog in ciljev, ki so si jih opredelili v svojem družbenem planu vzrok v pomanjkljivem splošnem ali strokovnem znanju ali da je le-to potrebno, da bi dosegli boljšo produktivnost dela, potem delavski svet mora opredeliti potrebo po dopolnilnem usposabljanju ob delu in za delo.

Se prav posebno to velja za organizatorje dela od delovnih navzgor, kar seveda izhaja iz potrebe po nenehnem izpolnjevanju organizacije dela, humanizacije dela s posebnim poudarkom na medsebojni tovariški odnose in krepitvi homogenih delovnih kolektivov. Širjenje splošnega in strokovnega izobraževanja in izpolnjevanja pa se seveda ob ustreznem materialnem spodbujanju tudi najtesneje povezuje z večjim razmahom izumiteljstva in racionalizatorstva. Vsa ta prizadevanja znotraj temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije kot celote pa bi morala biti tesno povezana z izpolnjevanjem obstoječega sistema izobraževanja.

Usmeritev naše železarnice v kvaliteto in v višjo stopnjo predelave nas postavlja pred ta dejstva, ki jih pa še potencira sedanja struktura zaposlenih in dovolj kritična situacija v nekaterih temeljnih organizacijah združenega dela. Pri tem pa še posebej velja poudariti, da te zahteve po dopolnilnem izobraževanju in izpolnjevanju veljajo za vse delavce v TOZD in delovnih skupnostih in ne samo za nekatere kategorije. V teh prizadevanjih pa se bomo nemalokrat morali spoprijeti z lenostjo duha, splošno inertnostjo in podobno. Zato bo potrebnih mnogo naporov, da bomo prebudili notranjo potrebo po dopolnilnem izobraževanju in usposabljanju in sploh za bolj ustvarjalno delo.

ZAKAJ AKCIJSKI PROGRAM V TOZD JEKLARNA?

(Nadaljevanje s 1. strani)

sambupravni organi imajo pri tem najbolj odgovorno nalogo.

Razen kadrov, ki že leca predstavljajo glavni problem v jeklarni, so še druge objektivne težave, predvsem tehnično-tehnološke narave, ki jih bomo morali hitreje odpravljati, da bomo lahko proizvodnjo vsaj obdržali na sedanjem nivoju, če že ne povečali.

Politični aktiv TOZD Jeklarna in poslovodni odbor sta zadolžila posebno komisijo, da je pripravila akcijski program za izboljšanje razmer v TOZD Jeklarna.

Komisija je razdelila program v dva dela. V prvem delu smo obravnavali trenutno najbolj aktualne probleme v zvezi z organizacijo TOZD: pomanjkanje in nizka raven kadrov, osebna odgovornost za izvajanje del in nalog, ki izhajajo iz kataloga popisa del in nalog ter način penaliziranja oziroma premiranja del in nalog. V drugem delu pa so navedeni tehnološko-tehnični problemi in pomanjkljivosti, ki jih je treba v jeklarni odpraviti, da bi bila proizvodnja lahko večja. Te naloge pa so dolgoročne in bodo zahtevale večja ali manjša investicijska sredstva.

ORGANIZACIJA IN KADRI

Komisija je predlagala spremembo sedanje oblike organizacije v takem smislu, da bi v okviru sedanje TOZD imeli dve bolj samostojni jeklarni. Naš sedanji kvaliteten program, naše naprave, ki jih uvajamo, kakor kontiliv, vakuumsko naprava in računalnik, zahtevajo več strokovnega kadra, ki naj ga da nova organizacijska shema.

Izobraževanje kadrov v jeklarni smo zanemarili. Delavci morajo biti poučeni o tem, kaj in zakaj delajo. ŽIC bo zato organiziral stalno izobraževanje delavcev ob delu. Le strokovno usposobljen delavec je lahko kos nalogam, ki jih mora vsak dan opravljati.

Stanje, kakršno ugotavljamo, padanje proizvodnje in kvalitete, vedno večja malomarnost pri delu, so v veliki meri tudi posledica premajhne odgovornosti sodelujočih v proizvodnji. Če smo odkriti, odgovornosti skoraj ne poznamo več. Osebna odgovornost pa je bistven element dela. Upoštevanje osebne odgovornosti je nujen pogoj za dobro delo na vseh nivojih. Le kdor opravlja delo vestno in z vso odgovornostjo, je lahko dober delavec. Odgovornost za opravljeno delo moramo nujno povečati. Družba to terja od nas. Samoupravni organi bodo morali sprejeti ustrezne ukrepe za izvajanje sankcij za neodgovorno delo oziroma že dogovorjene sankcije dosledneje izvajati.

Odgovornost seveda ni samo stvar delavcev v TOZD Jeklarna. Razmere niso mnogo boljše tudi v drugih temeljnih organizacijah. Vsekakor pa bo treba sprejeti ustrezne ukrepe za povečanje odgovornosti v tistih TOZD, ki so z jeklarno neposredno povezane. To pa sta TOZD Valjarna bluming štekel in TOZD Transport.

Menimo, da je trenutno edini možni način, kako vplivati na odgovornost delavcev, individualno penaliziranje in premiranje posameznih kritičnih stopenj dejavnosti, ki vplivajo na količino in kvaliteto izdelanega jekla, izpolnjevanje programa, povzročeno škodo in podobno.

TEHNIČNO TEHNOLOŠKI PROBLEMI

Najbolj nujna naloga je vsekakor ureditev skladišča za kovinske in nekovinske dodatke, ki bo na prostoru stare aglomeracije. Del denarja je za to že zagotovljenega.

Skladišče starega železa pod Sava žerjavom je treba nameniti le za spravilo sortiranih valjaviških in jeklarskih odpadkov. Normalna proizvodnja nerjavniškega jekla, zaradi neurejenega skladišča, sedaj ni možna. Številne zamenjave imajo za posledico veliko materialno škodo.

Polnjenje košar za električne obložne peči na nasipu pa zahteva

nabavo še enega pristaniškega žerjava, dodatne košare in vozove.

Treba bo nabaviti nov 50 tonski žerjav za ponvično gospodarstvo, 20 tonski žerjav pred električnimi obložnimi peči, zamenjati zakladalni stroj z novim, itd.

Mnogo stvari je treba narediti na konti livu, pa tudi v livni jami.

Zelo pomembna je uvedba zemeljskega plina za ogrevanje ponvic in prehod na dokončno obzidavo ponvic.

Obnoviti bo potrebno tira vlagalnih strojev in tire za donos tekočega grodja v martinarno, v livni jami pa tire livnih žerjavov.

Mislím, da na tem mestu nima pomena naštevati celotnega programa. Dela za strokovne službe je dovolj.

VZDRŽEVANJE

Akcijski program seveda ni mogel mimo vzdrževanja. Že dolgo ugotavljamo, da vzdrževanje ni prilago-

jeno delu v jeklarni. Slabo vzdrževanje je v mnogih primerih vzrok za izpade v proizvodnji.

Posebno kritično je vzdrževanje vseh žerjavov. Ni rezervnih delov in ni vzdrževalcev. Mnogo problemov je še nerešenih. Tako še ni dokončno rešeno vzdrževanje konti livu, PTO in škarij v pripravi vložka.

Menimo, da je treba vzdrževanje tako organizirati, da bo prisotnost vzdrževalcev in učinkovitost v jeklarni večja.

Povedal sem nekaj bistvenih stvari iz akcijskega programa.

Od nas je odvisno, kako bomo uspeli. Predvsem od naše zavesti in volje delati boljše. Nujna bo večja podpora družbenopolitičnih organizacij pri akciji. Samoupravni organi pa bi morali sprejeti ukrepe, da bomo lahko kaznovali tiste, ki delajo slabo in nagrajevali tiste, ki delajo dobro.

Jože Arh

ŠE ENKRAT O NOVI ELEKTROJEKLARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

namreč doslej najrazličnejših dezinformacij, ki tako veliki naložbi ne prispevajo prav nič pozitivnega. Nasprotno — celo škodijo njeni realizaciji, čeprav je doslej o gradnji razpravljal zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti, občani krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela in da smo v Železarni že nekajkrat pisali o novi jeklarni.

Tako smo slišali o vzrokih, ki vodijo železarje v to investicijo. Poučar je bil na nujnosti te usmeritve, saj sicer o železarstvu na Jesenicah v bodoče ne bomo več slišali. Sedanje SM peči so zastarele in ne dajejo več take proizvodnje, kot bi jo sama Železarna pa tudi celotna republika potrebovala. Misliti moramo na večjo produktivnost, ki jo lahko zagotovi le nova elektrojeklarna. Jesenice moramo dati čistejši zrak, kar je predpogoj za gradnjo novega velikega objekta.

Da so priprave na novo investicijo temeljite in vsestranske priča že dejstvo, da je bil politični aktiv seznanjen tako z vprašanji glede jeklenega odpadka in energije kot kadrov in potrebnih finančnih sredstev, ki jih bo poleg lastnih (torej združenih vseh temeljnih organizacij Železarne) treba poiskati precej tudi v bankah.

Cepav vprašanje lokacije ni najpomembnejše, pa bi lahko ocenili, da se v večini diskusij kot tako pojav-

lja. Zato so bile na torkovi seji posebej skrbno razložene vse variante s prednostmi in slabostmi. Tako je bilo povsem jasno, da je lokacija na Belškem polju edina možna, če želimo jeklarno z vsemi opisanimi značilnostmi.

Ob tem so razumljivi pomisleki kmetijske zemljiške skupnosti, ki gleda na varstvo okolja s širšega družbenega vidika (kvalitetna nizinska kmetijska zemljišča v občini, ljudska obramba in družbena samozasčita), čeprav je bil zelo na mestu predlog predsednika izvršnega sveta občine, da tudi kmetijska skupnost začne iskati možnosti, da rodovitne zemlje ne zmanjšujemo, ampak jo pridobimo drugje.

Poudarjena je bila zahteva, da z novo jeklarno ne povečamo števila zaposlenih delavcev, temveč postopno ukinjamo stare oziroma zastarele obrate in s tem investicijo tudi kadrovsko utemeljimo.

Poleg vsestranske informacije so se udeleženci razgovora ponovno prepričali, da ima projekt široko in močno podporo, da z njegovo realizacijo ne smemo odlašati temveč delo pospešiti in da moramo nanj gledati s širšega družbenega aspekta. Se posebej hitro pa se moramo odločiti glede lokacije, ker negotovost zavira izdelavo prostorskega načrta, ki pa v svoji srednjeročni zasnovi že predvideva Belo II kot industrijsko cono.

T. A.

OBVESTILO INVALIDOM ŽELEZARNE

Aktiv invalidov Železarne Jesenice obvešča vse svoje člane, da se prijavijo in udeležijo srečanja zaposlenih invalidov SOZD Slovenske železarne. Srečanje organizira aktiv invalidov železarne Ravne. Odhod na Ravne je z avtobusom v soboto, 6. oktobra ob 5.45 izpred splošne bolnice na Jesenicah. Avtobus bo ustavljal na vseh postajah do Radovljice. Vabljeni so tudi svojci. Med srečanjem bodo tudi športna tekmovanja v šahu, kegljanju na asfaltu, in streljanju z zračno puško.

Vse stroške prevoza in prehrane plača aktiv invalidov naše železarne, zato prosimo, da se v čim večjem številu prijavite Marinki Preželj (tel. 523) do petka 5. oktobra do 12. ure.

Pohitite s prijavi, ker je število zaradi pomanjkanja avtobusov omejeno na 90 oseb.

Aktiv invalidov ŽJ

O ELEKTROJEKLARNI TUDI V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Poslovni svet SOZD Slovenske železarne je na seji, dne 26. septembra, obravnaval informacijo o gradnji jeklarne 2 v železarni Jesenice. Člani sveta so bili enotnega mnenja, da je zaradi zasedenosti SM jeklarne potrebno zgraditi nove kapacitete z moderno in učinkovito tehnologijo. V nadaljevanju razprave so obravnavali vprašanja preskrbe jeklarne z vložkom, zagotovitev elektro energije, ekonomičnost investicije ter zagotovitev kadrov za novo jeklarno.

Predloženi proizvodni program jekla je nadaljevanje sedanje usmeritve v izdelke pločevine in trakov. Povečanje proizvodnje žice se z novo jeklarno še ne rešuje, ker ni dovolj kapacitet v valjarni žice.

V energiji prehajamo od porabe butana, koksa in mazuta pretežno na elektro energijo in zemeljski plin, ker je iz stališča uvoza energije ugodnejše. Pri preskrbi z vložkom bo zaradi povečanih potreb jeklenega odpadka potrebno ponovno obravnavati predlog o skupni pripravi. Ko bodo znani vsi podatki o stroških gradnje je potrebno, da pedložimo poslovnemu svetu finančno ekonomske učinke investicije.

Zaradi obsežnosti investicije bo potrebno veliko naporov za pridobitev kreditov. V razpravi so posebno poudarili pomembnost kadrov. Jeklarno moramo graditi tako, da bo optimalno mehanizirana in da bodo delovni pogoji najugodnejši. Prilagoditi moramo izobraževanje našim potrebam ter z nagrajevanjem stimulirati delo v jeklarnah. Tako kot pri vseh naših razpravah je bila tudi tu postavljena zahteva, da na področju proizvodnje jekla ne bomo povečali števila zaposlenih.

Investicija je za našo železarno in za SOZD SZ tako pomembna in obsežna, da je poslovodni svet imenoval projektni odbor, ki bo spremljal investicijo in sodeloval pri ekonomsko-tehničnih odločitvah.

Sektor novogradenj

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 8. 10.	ARNEŽ FRANC	ARH JANEZ
TOREK – 9. 10.	TELAŠOVIC AHMED	KERSNIK MITJA
SREDA – 10. 10.	TRONTELJ MARJAN	PRISTAVEC BOŽIDAR
ČETRTEK – 11. 10.	KAVČIČ IVAN	KRAPEŽ BERTI
PETEK – 12. 10.	BURJA ANTON, st.	LOGAR IGOR
SOBOTA – 13. 10.	BRUMAT MARTIN	VEHAR JANEZ
NEDELJA – 14. 10.	KAVČIČ ANTON	MLAKAR FLORIJA

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanje št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 8. do 13. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

popoldan: II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar in III. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Česarec.

V soboto, 13. oktobra samo dopoldan III. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Česarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Sitar.

Dispanzer za borbe od 13.30 do 15 – II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Zobna ambulanta:
dopoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej

popoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar

V soboto, 13. oktobra samo dopoldan II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V sredo, 10. oktobra, II. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar od 13. do 19. ure za borbe.

V torek, 9. oktobra in četrtek, 11. oktobra dodatno za Železarno od 7. do 13. ure – II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej in od 13. do 19. ure – I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

ŽELEZARJI O ŽELEZARJU

V današnji številki Železarja objavljamo anketo o mnenju bralcev Železarja o Železarni. Ker želimo, da bi glasilo delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše delovne organizacije se naprej kvalitetno izpopolnjevali in gradili, vas vabimo k sodelovanju. Vzemite si nekaj minut časa in odgovorite na vprašanja, s čimer boste veliko prispevali, da bo Železar s svojo vsebino čim bližji večini bralcev.

V današnji številki Železarja objavljamo anketo o mnenju bralcev Železarja o Železarni. Ker želimo, da bi glasilo delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše delovne organizacije se naprej kvalitetno izpopolnjevali in gradili, vas vabimo k sodelovanju. Vzemite si nekaj minut časa in odgovorite na vprašanja, s čimer boste veliko prispevali, da bo Železar s svoji vsebino čim bližji večini bralcev.

Vse prejemalec Železarja, ki nam bodo s svojimi odgovori pomagali, da bo Železar še kvalitetnejši prosimo, da nam odgovore pošljejo v ovojnici do 2. oktobra na naslov: SOZD SZ Železarna Jesenice – uredništvo Železarja z oznako »ŽELEZARJI O ŽELEZARJU« ali kratko ANKETA.

Se zahvaljujemo za vaše sodelovanje.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

VABILO ČLANOM DVT JESENICE

Društvo za varilno tehniko Jesenice, organizira v soboto, 13. oktobra strokovno ekskurzijo v ladjedelnico »3 maj« Na Reki. Prijave s prijavnino 150,00 din zbira tov. Sikošek – int. telefon 880 do srede 10. oktobra do 14. ure.

IO DVT Jesenice

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Profilarna

OBJAVLJAMO

dela oziroma naioge

1. referent OOP	U-4	15. ktg.	1 oseba
2. I. orodjar	D-4	9. ktg.	1 oseba

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

Ad. 1

- dokončana višja šola metalurške ali strojne smeri ter dve leti ustreznih delovnih izkušenj
- dokončana tehnična srednja šola metalurške ali strojne smeri ter pet let ustreznih delovnih izkušenj
- poskusno delo dva meseca

Ad. 2.

- dokončana poklicna šola za orodjarja ali strojnega mehanika
- tri leta ustreznih delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo vloge na posebni prijavnici z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor – Železarna Jesenice z oznako »za TOZD Profilarna«. Posebne prijavnice dobite pri tajnici TOZD ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

V skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih TOZD Družbena prehrana dajemo

OBJAVO

prostih delovnih nalog

9019 D-2 2. kantinerka 4.ktg. 3 osebe

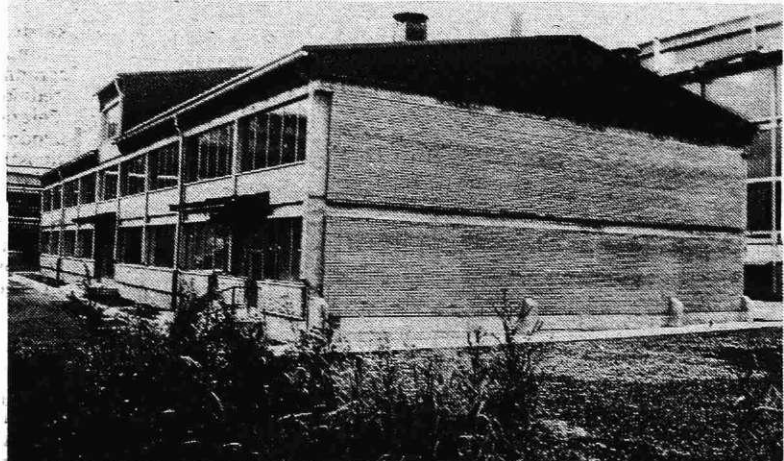
Pogoji: dokončana trgovska ali gostinska šola

Poskusno delo traja 1 mesec

Delovne naloge se opravljajo v treh izmenah.

Kandidatke naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor Železarna Jesenice, z oznako za TOZD DP.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

Stavba v kateri bodo garderobe, sanitarije in jedilnica novih strojnih delavnic na Javorniku (SK)

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNA

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne Božo Pančur je v petek, 28. septembra sklical peto sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, analiza finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za prvih osem mesecev, ocena izvrševanja operativnega programa količinsko in vrednostno za mesec september in kumulativno do meseca septembra, predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec oktober, samoupravni sporazum o sodelovanju organizacij združenega dela črne metalurgije in stroje-gradenji pri izdelavi in dobavi opreme in naprav za objekte črne metalurgije, tekoče zadeve in vprašanja članov odbora.

Član poslovodnega odbora Božidar Bartelj je članu odbora seznanil s pregledom sklepov prejšnje seje. Navzoči so ugotovili, da se v večini temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sklepi odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, ki se nanašajo na kritično problematiko, izredno počasi obravnavajo in realizirajo. V zvezi s tem so zadovoljili vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, da sklepe samoupravnih organov na nivoju Železarne skrbno in tekoče proučijo in jih tudi opozarja na njihovo odgovornost. Hkrati pa odbor za gospodarstvo opozarja vse predstavnike odborov za gospodarstvo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, da so po svoji funkciji dolžni obravnavati problematiko svoje temeljne organizacije in v zvezi s tem predlagati delavskemu svetu ustrezne ukrepe.

Poročilo o priključitvi agregatov na zemeljski plin je podal član poslovodnega odbora Boris Bregant. V zvezi s tem so zadovoljili poslovodni odbor, da se ob prvi priložnosti, ko se nabere dovolj deviznih sredstev, nabavi oprema za kontinuirno merjenje dimnih plinov pri plinifikaciji, vendar brez škode za druge najnujnejše rezervne dele.

Precej časa so na seji namenili obravnavanju analize finančnega rezultata za mesec avgust in kumulativno za osem mesecev, s katero je navzoče seznanil vodja finančnega računovodskega sektorja Boris Pesjak. Iz analize je razvidno, da smo v mesecu juliju in avgustu poslovali neuspešno, kar je vzrok, da v prvih osmih mesecih zaostajamo za planiranim celotnim prihodkom za 5,8 %, za planiranim dohodkom za 4 %. Prav tako pa zaostajamo tudi za planiranim čistim dohodkom za 3 %, ter planirano akumulacijo za 22 %. Kljub temu, da v vseh postavkah bilance uspeha zaostajamo za planiranimi, pa smo kumulativno v osmih mesecih presegli planirano maso izplačanih osebnih dohodkov.

Glede na izkazane rezultate so navzoči ugotovili, da je kritični finančni rezultat posledica trajnega nedoseganja planskih obveznosti. Pri tem pa so ugotovili, da je nedoseganje planskih obveznosti tudi v zvezi z nerealiziranim uvozom vložnega materiala iz drugih delovnih organizacij in iz uvoza. Zato so zadovoljili poslovodni odbor Železarne, da o nastali situaciji glede vložka in o neizpolnjevanju dogovorov o dolgoročnem kupoprodajnem in poslovnem sodelovanju obvesti družbenopolitične organizacije in zbor združenega dela na nivoju občine in republike ter Splošno združenje črne in barvaste metalurgije Slovenije in Jugoslavije.

Avstria Karba - vodja oddelka za operativno planiranje je navzoče seznanil s oceno izvrševanja operativnega programa količinsko in vrednostno za mesec september ter kumulativno do meseca septembra. Podal je tudi informacijo o dobavi vložka iz tujih virov. Ugotovilo se je, da smo v prvem polletju prejeli 76.000 ton, kar je bilo predvideno po planu, do septembra pa samo približno 12.000 ton, kar je mnogo manj, kot smo načrtovali. Zaradi tako okrnjene dobave vložka, je neizpolnjevanje planskih obveznosti v železarji Jesenice kritično.

Siroka in pestra razprava je dala ugotovitev, da se nastala situacija glede vložka lahko ublaži, ne more pa se popolnoma sanirati. Stanje lahko ublažimo s čimboljšim in kvalitetnim delom v jeklarni, s hitrejšim vključevanjem kontinuirne naprave v redno proizvodnjo, ter z dobrim in kvalitetnim delom v valjarni blumming-štekel in valjarni žice. Le vsa ta prizadevanja nam bodo vsaj delno nadomestila tisti del vložka, ki bi ga sicer morali dobiti iz tujih virov. Na seji so tudi zadovoljili poslovodni odbor, da po možnosti predvidi, katere dele proizvodnje lahko okrnimo v primeru večjega pomanjkanja vložka. Na seji so še sklenili, da morajo vodje strokovnih grup za izplen in strokovna grupa za jeklarstvo preko poslovodnega odbora redno poročati o svojem delu odboru za gospodarstvo. Glede tehnološke in delovne discipline so sklenili, da se morata obe dosledno izvajati.

zaostri pa je treba tudi odgovornost ter pri nepravilnostih ustrezno ukrepati. Odbor za gospodarstvo naroča storitvenim temeljnim organizacijam, da osnovnim proizvodnim temeljnim organizacijam omogočijo čimboljše pogoje pri doseganju planskih obvez.

Člane odbora je vodja oddelka za operativno planiranje seznanil s poročilom o proizvodnji za osem mesecev temeljne organizacije Monter. Iz poročila je razvidno, da prav tako v količinskem programu zaostajajo za približno 13 %, vrednostno pa za 7 %.

Na seji so bili seznanjeni še s predlogom operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje za mesec oktober, katerega je podal tov. Avgust Karba. Po potrditvi predloga odbor za gospodarstvo naroča vsem temeljnim organizacijam in delovnim skupnostim, da o predlogu programa razpravljajo in sprejmejo ustrezne sklepe.

5. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNA

V sredo, 26. septembra je bila 5. redna seja odbora za splošne zadeve. Predsednik odbora je za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o službenih potovanjih in ocene, razno.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da so sklepi v celoti izvršeni.

Na podlagi predlogov so člani odbora v razpravi odobrili naslednja službena potovanja v tujino:

- Petru Sekloča v Zahodno Nemčijo, kjer si bo pri firmi Künner ogledal merilnike za merjenje temperature taline v jeklarni in opravil razgovore pred nabavo teh digitalnih merilnikov.

- Ivanu Mescu, Slavku Bizilju in Mihi Stojanu v Zahodno Nemčijo, kjer bodo obiskali tovarno za proizvodnjo dodatnih materialov v Eisenbergu.

- Bertiju Brunu in Borisu Bregantu v Zahodno Nemčijo, kjer bosta obiskala sejem, ki ga organizira firma Schumag. Omenjena firma bo omogočila ogled nekaterih strojev in naprav v jeklovlekih v okolici Aachena.

- Marjanu Demšarju in Jožetu Arhu v Avstrijo, kjer se bosta v Linzu udeležila simpozija o kontinuirnem vlivljanju jekla.

- Ernestu Pušniku v Združene države Amerike, kjer bo pri firmi Air Products urgiral dobavo kompresorja za proizvodnjo kisika s najkrajšim možnim dobavnim rokom.

Odbor za splošne zadeve je bil seznanjen z ocenami službenih potovanj v tujino za naslednje sodelavce:

- Franca Bassaneseja in Janka Kelbla s potovanja v Italijo, kjer sta si ogledala napravo za odstranjevanje vode iz usedlin Dorrovih čistilcev. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

- Borisa Breganta in Bertija Bruna s potovanja v Zahodno Nemčijo, kjer sta si ogledala razstavo opreme firme Schumag za vlečenje, rezanje, brušenje in sortiranje jekla. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

- Sandija Bertonclja s potovanja v Avstrijo, kjer se je usposabljal za konstruiranje in vzdrževanje oblikovalnih orodij. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Člani odbora so v nadaljevanju seje obravnavali mnenje poslovodnega odbora o Samoupravnem sporazumu o sodelovanju organizacij združenega dela črne metalurgije in stroje-gradenji pri izdelavi in dobavi, opreme in naprav za objekte črne metalurgije ter sklenili, da k omenjenemu samoupravnemu sporazumu pristopimo. V zvezi s tem pa so naročili poslovodnemu odboru, da sodeluje pri razjasnjevanju in oblikovanju nekaterih določil tega sporazuma.

Član poslovodnega odbora Boris Bregant je navzoče seznanil še s člankom kmetijske zemljiške skupnosti občine Jesenice glede reševanja vprašanja lokacije nove jeklarne na območju Bela 2. Zadolžili so poslovodni odbor, da pisмено obvesti kmetijsko zemljiško skupnost o razpravah, ki so bile vodene v samoupravnih organih Železarne in so se nanašale na vprašanja lokacije nove jeklarne.

Na seji so obravnavali še prošnjo samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine Jesenice, soglasje za prenos pravice uporabe nezazidanega stavbnega zemljišča in vlogo biroja za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice ter v zvezi s tem sprejeli ustrezne sklepe.

Ob koncu seje sta bila postavljena tudi dva vprašanja članov, na katera bodo ustrezne strokovne službe skušale podati ustrezen odgovor.

D. M.

- Aleksandra Mandeljca in Aleksandra Jezerška s potovanja na Madžarsko in v ČSSR, kjer sta skušala rešiti problematiko dobave toplo valjanih trakov, kljub temu, da namen obiska ni bil v celoti realiziran - madžarski strokovnjaki se niso hoteli pogovarjati o komercialnih vprašanjih - pa je bilo potovanje potrebno za nadaljnji razvoj sodelovanja.

- Janezu Bidovcu s potovanja v Sovjetsko zvezo, kjer se je dogovarjal o dobavi jeklenega odpadka za IV. tromesečje in za leto 1980. Vsi razgovori so bili nujni in v okviru danih možnosti tudi uspešni.

Odbor pa je bil seznanjen tudi s poročilom o službenih potovanjih v tuzemstvo in inozemstvo za mesec avgust 1979 ter ga vzel na znanje brez pripomb. Vendar pa je pri pregledu ugotovil, da je naraslo število službenih potovanj z lastnimi prevoznimi sredstvi, zato smatra, da jih je treba omejiti v dosedaj ustaljeni okvir.

Ob sklepu seje so vzeli na znanje poročilo o VII. srečanju borcev NOV - delavcev železarjev iz železarne Jesenice, ki je bilo 25. avgusta 1979 v Storah - Svetina in informacijo o obisku tujih gostov in ekskurzijah v tehniškem muzeju Železarne.

O rešitvah posameznih vlog bodo posilili pisno obveščeni.

Z. V.

Železarski globus

JAPONSKA

Zadnja podražitev nafte je močno negativno vplivala na gospodarstvo japonskih in azijskih sosednjih držav in s tem tudi na možnosti izvoza japonskih železarn. Zato tudi predvidevajo, da letos ne bodo dosegle proizvodnje surovega jekla 110 milij. ton, kot so še nedavno računali, temveč vsaj tri milijone ton manj. Pri tem bo imel tudi velik vpliv zmanjšanje izvoza v LR Kitajsko, ki je bil letos predviden v količini 1,8 milij. ton in bo po vsej verjetnosti zmanjšan na največ 1,5 milij. ton.

Nitratna postopek pri izdelavi jekla v Japonski (d.b.)

TOZD Kovinoservis

2. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Kovinoservis je na seji, dne 20. septembra, obravnaval uspešnost poslovanja TOZD v juliju in avgustu ter gibanje osebnih dohodkov v teh dveh mesecih ter še nekatera druga vprašanja.

Rezultati poslovanja v omenjenih dveh mesecih, o katerih je član odbora za gospodarstvo seznanil vodja TOZD, tovarniš Pavel Burja, so za temeljno organizacijo dokaj spodbudni. Tako je na primer eksterna realizacija TOZD Kovinoservis v juliju za 16,3 odstotka nad planom, v avgustu pa kar za 117,8 odstotkov. S tem so popravili tudi celotno eksterno realizacijo za obdobje januar - avgust, ki znaša 29.568.691 din, kar pomeni, da je bil plan eksterne realizacije za 10,8 odstotka presežen.

Člani odbora za gospodarstvo pa so bili ob takšnih sicer spodbudnih rezultatih mnenja, da bi bila proizvodnja lahko še uspešnejša, če bi dobava materiala normalno potekala in če bi imeli v TOZD na voljo potrebno število delavcev. Kljub temu, da se jim je stanje glede delovne sile v zadnjih mesecih izboljšalo, jim še vedno manjka 5 odstotkov do izpolnitve normativov v neposredni proizvodnji. Vodja TOZD je članu odbora še posebej opozoril, da kljub takšnim rezultatom pri doseganju plana ne zadoščajo potrebam tržišča ter da prihajajo v konfliktni situaciji s kupci zaradi kasnitev in predolgih rokov, kar da bo imelo za posledico izgubo kupcev.

Poiskati bi bilo torej potrebno možnost za takšno organizacijo dela, ki bi pripomogla k doseganju še boljših planskih rezultatov in zagotoviti planirano število potrebnih kadrov.

Odbor je v zvezi z razpravo k omenjeni točki dnevnega reda ugotovil, da v proizvodnji že prihaja do motenj, ker ne dobijo vložnega materiala 80 x 80 x 8 mm in da nabava vložnih materialov in opreme za proizvodni program TOZD Kovinoservis nasploh ni ustrezna, oziroma, da prihaja prevečkrat do zamud, ki povzročajo motnje v proizvodnem procesu.

TOZD Elektrode

5. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V sredo, 26. septembra, je imel odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Elektrode svojo 5. redno sejo, ki jo je vodil Franci Terseglav.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni. Sklep, ki se nanaša na tehnične izboljšave št. 2447, 2461 in 2462, bodo ponovno obravnavali.

Razpravljali so o doseženih proizvodnih rezultatih v mesecu avgustu. Ugotovili so, da je bil skupni plan proizvodnje dosežen le 88 %. Največji primanjkljaj je nastal pri oplasnjenih elektrodah in varilni žici. Osnovni vzroki za nedoseganje plana so bili: velika odsotnost delavcev, pomanjkanje elektrodne žice in številni mehanski in tehnološki zastoji na pečeh linije 1 in 2 in na Curto linijah.

Storilnost je bila kljub slabi proizvodnji relativno dobra, kar kaže na resnično visoko odsotnost v avgustu.

Potrdili so predlog operativnega plana za mesec oktober v skupni količini 2390 ton.

Sprejeli so informacijo, da bo po predvidenih planovih plaščenih elektrod v septembru dosežen, ker je bila zadovoljiva oskrba z EO žico, manjša odsotnost delavcev in ugodne dimenzije za izvoz v ZSSR.

Sprejeli so poročilo o gibanju osebnih dohodkov v mesecu avgustu.

Vodja TOZD je članu odbora seznanil tudi z gibanjem osebnih dohodkov v juliju in avgustu v TOZD Kovinoservis in v ostalih TOZD železarni Jesenice. V TOZD Kovinoservis so imeli v avgustu višje osebne dohodke predvsem zato, ker so opravili več ur pri izdelavi svetlobnih stolpov za Luko Koper, Sicer pa, tako so ugotovili člani odbora, pri povprečnem osebnem dohodku na 182 ur delavci v TOZD Kovinoservis ne izstopajo v primerjavi s sorodnimi temeljnimi organizacijami, čeprav je v zvezi s tem večkrat slišati različne propombe.

Odbor za gospodarstvo je tudi sklenil, da se za izdelavo tesnil za 100-tonsko stiskalnico in na osnovi ugotovljene gospodarske koristi oziroma prihrankov Viktorju Zanu odobri enkratno posebno nadomestilo v znesku 15.079,00 din. Razen tega je odobril tudi pogodbeno delo za izdelavo statičnega izračuna za svetlobni stolp Luka Koper in za pretvorniški stolp (h-42 metrov) in za kontrolo varnosti tega pretvorniškega stolpa diplomiranemu inženirju Sivicu Cirilu iz IMK Ljubljana. Za to delo mu je odobril izplačilo v neto znesku 31.100 din.

Na seji so delegati postavili tudi vprašanje, kdaj bo dokončno usposobljena žaga za rezanje in opozorili, da je nujno potrebno nabaviti stroj za brizganje kot tudi v ta namen urediti primeren prostor.

Telesnokulturnemu društvu Blejska Dobrava, ki je zaprosil TOZD Kovinoservis za finančno pomoč pri organiziranju kulturno-zabavnega programa s srečelovom, pa je odbor, ki ne razpolaga s sredstvi za takšne namene, odstopil brusilni stroček za kosilnico.

Božidar Lakota

TOZD Strojne delavnice

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek 25. septembra je predsednik delavskega sveta TOZD Strojne delavnice Berti Krapež sklical pet redno sejo.

Pri pregledu sklepov, o čemer je poročal vodja TOZD Strojne delavnice Janez Malenšek, je bilo ugotovljeno, da so izvršeni, nekateri pa se še izvajajo.

V zvezi s predlogom poslovodnega odbora o koriščenju sredstev proste amortizacije v letu 1979 in ustreznim sklepom odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne z dne 31. avgusta, je delavski svet TOZD Strojne delavnice sklenil, da je sredstva v višini 3.280.000,00 din treba nameniti za dokončanje prve faze strojnih delavnic na Javorniku, ki zajema halo za težko obdelavo in garderobe. Za navedena dela je investicijski program izdelan.

Delavski svet se je zaradi spremembe potreb in razmer na trgu strinjal s spremembo namembnosti denarja za amortizacijske zamenjave.

Delegati so soglasili z osnutkom pravilnika o žerjavih in o pregledih

žerjavov s pripombo, da je vsak vodja oddelka odgovoren za žerjave v svojem oddelku.

Soglasali so tudi s spremembami in dopolnitvami samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976 - 1980. Za podpisnika tega sporazuma je bil imenovan predsednik delavskega sveta TOZD Strojne delavnice Berti Krapež.

Delavski svet je sprejel nekaj ugotovitvenih sklepov, ki jih je posredoval center za proučevanje samoupravljanje in ingomiranje.

Delavski svet je predlagal izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikatov, da do prihodnje seje delavskega sveta pripravi predlog za nove člane volilne komisije. Zadolžili so vodja TOZD, da mora vsake tri mesece na sejah delavskega sveta poročati o nadzoru.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

V SOBOTO, 6. OKTOBRA NA SVIDENJE V ZAVRŠNICI

Pri občinski konferenci zveze socialistične mladine na Jesenicah se v teh dneh pripravljajo na osrednjo letošnjo prireditev v jeseniški občini, proslavo ob 60-letnici SKOJ, ki bo v soboto, 6. oktobra v Završnici. Predvidevajo, da se bo te manifestacije udeležilo okrog 2000 mladih, borcev, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in drugih občanov. Še posebno prisrčno bodo Jeseničani v svoji sredini pozdravili najvišje predstavnike družbenopolitičnih organizacij iz našega glavnega mesta Beograda, in okrog 600 dijakov iz beograjskih srednjih šol, ki so v interesnih aktivnostih združeni v domu Dragoljuba Milovanovića.

Proslava se bo začela ob 10. uri ob spominskem obeležju sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića. V primeru slabega vremena bo prireditev v soboto zvečer ob 19. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah.

Slavnostni govornik na prireditvi v Završnici bo izvršni sekretar za ljudsko obrambo pri centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije Ljubo Jasnič.

V soboto se bodo v Završnici zbrali tudi mladinci teritorialci-prostovoljci. Najprej je bilo v

programu, da jih bodo na tej manifestaciji slavnostno sprejeli v enote teritorialne obrambe, vendar so sprejem morali preložiti, ker mladinci prostovoljci še

nimajo oblek. Poleg prostovoljcev bodo v Završnici pozdravili tudi letošnje nabornike pred odhodom v JLA.

Ob koncu torej le še poziv vsem: Nasvidenje v soboto v Završnici!

J. R.

MLADI HRUŠČANI IZREDNO USPEŠNI V AKCIJI NNNP '79

V zadnjem obdobju v krajevni skupnosti Hrušica ni bilo čutiti delovanja osnovne organizacije ZSMS. Številni poizkusi, tako s strani mladih kot tudi s strani predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, da bi vodstvo osnovne organizacije spet uredilo svoje vrste in začelo aktivno delati niso uspeli. Tako so upravičene pripombe posameznih mladincev v krajevni skupnosti, ki so pripravljeni delati, vendar jih nihče ne vključi v razne aktivnosti.

S tem, da je vodstvo osnovne organizacije ZSMS neaktivno in nedelavno, še ni rečeno, da je mladina na Hrušici nezainteresirana za delo in za družbeno dogajanje okoli sebe.

To so mladi že večkrat dokazali, saj so aktivni v raznih drugih organizacijah in društvih. Še posebno pa so se izkazali v soboto in nedeljo ob zaključku velike akcije

Nič nas ne sme presenetiti. Izredno vestno so opravljali kurirsko službo ter sodelovali pri drugih nalogah.

Tako so v krajevni skupnosti imeli tudi predpostavko, da je zaradi diverzantske akcije poškodovana cesta in prostor pred domom družbenih organizacij na Hrušici. Sekretariat akcije Nič nas ne sme presenetiti na Hrušici je preko kurirjev pozval mlade, da popravijo cesti. Mladi so se izredno hitro zbrali, še celo več kot je bilo pozvanih, nekateri pa so kasneje celo vprašali zakaj niso vseh mladincev pozvali na akcijo. Cesto od doma družbenih organizacij so hitro uredili. Ker je bila slaba, so jo tudi posuli z gramozom. Poleg tega pa so pred domom uredili in očistili še športno igrišče, ob zaključku akcije pa so tudi odigrali nogometno tekmo.

Vsekakor spodbuden primer mladih na Hrušici.

J. R.

VABILO SKOJEVCEM IN POVOJNIM MLADINSKIM AKTIVISTOM

OBČINSKA KONFERENCA ZSMS JESENICE

Vabi vse nekdanje SKOJEVCE in povojne mladinske aktiviste na osrednjo občinsko proslavo OB 60-LETNICI SKOJ

ki bo v soboto, 6. oktobra ob 10. uri pri spomeniku Dragoljuba Milovanovića v dolini Završnice. Prijave pošljite pisno na naslov: OK ZSMS Jesenice, Titova 86 ali po telefonu št. 81-596.

V primeru slabega vremena bo proslava istega dne ob 19. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah.

Slavnostni govornik bo Ljubo Jasnič, izvršni sekretar za LO in družbeno samozaščito pri ZKS. V kulturnem programu bodo sodelovali mladi kulturniki iz Beograda, Valjeva in Jesenic.

KADROVSKE SPREMEMBE V OO ZSMS — PODMEŽAKLJA

V osnovni organizaciji ZSMS Podmežaklja so se v četrtek, 27. septembra, zbrali mladi na izredni sestanku. Poleg mladincev sta sestanek prisostvovala tudi pred-

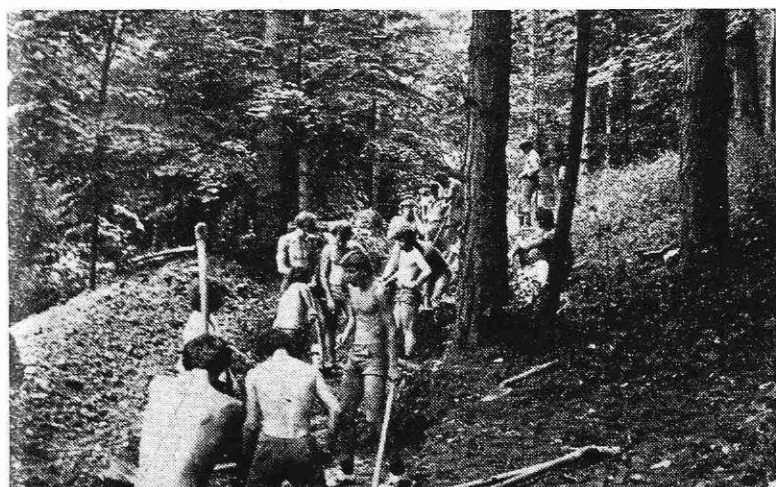
sednik sveta krajevne skupnosti Podmežaklja Janez Komel in predsednica krajevne konference SZDL Nada Dejak.

Osrednja tema sestanka je bila kadrovska okrepitev osnovne organizacije. Po krajši razpravi so oblikovali predlog kandidatov za novo predsedstvo osnovne organizacije in kandidate za člane posameznih komisij. Sklep tega sestanka je bil, da se čimprej pripravi volilna konferenca, ki naj bi potrdila predsedstvo. Domenili so se, da zaradi pomembnosti kontinuiranega dela čez vse leto, novi kandidati pričnejo z delom takoj.

V nadaljevanju seje so mladi sprejeli program dela za mesec oktober.

Obenem obveščamo vse mlade iz krajevne skupnosti Podmežaklja, da je od 1. oktobra dalje vsak petek od 18. do 20. ure na razpolago dvorana KS za razne družabne igre, poslušanje glasbe, pogovore in interesne dejavnosti. V oktobru pa naj bi pričeli izdajati tudi zidni časopis osnovne organizacije.

B. r.

MDB Jeseniško-bohinjski odred med delom na zvezni mladinski delovni akciji v pobratenem Valjevu (Foto T. Kastić)

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

RECESIJA SE UMIKA IZ SVETOVNE ŽELEZARSKÉ INDUSTRIJE 2

(nadaljevanje)

Letos imajo tudi železarne določeno možnost, da se nekoliko rešijo težav, ki jih tarejo že nekaj let nazaj in pripravijo svojo strategijo za prihodnje desetletje.

Osnova bodočih možnosti je predvidena poraba železarskih proizvodov, kajti kot industrijski material ima jeklo še vedno visoko mesto. Rastoča poraba aluminija in umetnih mas lahko spodbudno vpliva na njihove proizvajalce. Vendar doslej še niso bistveno vplivali na porabo jekla. Po rekordni proizvodnji 712 milij. ton v letu 1978 lahko računamo v letošnjem letu na nadaljnje povečanje proizvodnje za več kot 20 milij. ton.

Kdo bo prodajal te dodatne količine? Zahodnoevropske železarne ne pričakujejo na svojih domačih tržiščih bistvenega povečanja prodaje. Prognoze kažejo, da celotno tržišče EGS, skupaj s Španijo in Švedsko v letu 1979 ne bo povečalo svoje porabe za več kot 3 do 5 milij. ton. Zato bo potrebna dodatna živahna dejavnost zahodnoevropskih železarn na tržiščih izven Evrope.

Železarske družbe v ZDA se dosti ne zanimajo za posle z izvozom. Bolj jih skrbi zaščita domačega tržišča pred vdorom železarskih izdelkov iz drugih delov sveta.

Japonske železarske družbe pričenejo upravičeno razmišljati o tem, da bi se ponovno pričele pojavljati z večjimi količinami svojih izdelkov na tujih tržiščih. V letu 1978 so imele vodilno vlogo pri gibanju za uravnavanje železarskega tržišča v svetu. Pri tem so lahko videli, kako je vrsta železarn iz Zahodne Evrope in iz nerazvitih držav ustvarjala kratkotrajne dobičke. Zato so japonske železarne sklenile, da bodo letos ponovno nastopile na svetovnem tržišču. Če se bodo vrnile k svojemu preizkušenemu agresivnemu načinu, potem pomeni to resno grožnjo za ostale proizvajalce, kajti japonske proizvodne zmogljivosti so zelo velike. Vendar dosednji znaki kažejo, da bo novi izvozni napor japonskih železarn skrbno pripravljen in izveden v omejenem obsegu. Kaže, da nimajo namena ponovno zaposeliti celotne proizvodne zmogljivosti japonske železarske industrije.

V zvezi s prihodnjim desetletjem bosta v predvidevanjih za povečanje svetovne železarske proizvodnje najvažnejša dva dejavnika. Prvi je težko ugotovljiv vpliv LR Kitajske in drugi dinamična rast železarske proizvodnje v nerazvitih državah.

Današnja proizvodnja železarske industrije v LR Kitajski presega 30 milij. ton letno in je vsa porabljena na domačem

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

17

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

Potek in posledice. Od okužbe do začetka bolezni navadno mine 5 do 9 dni. Bolezen se začne s temperaturo, ki doseže več kot 41 stopinj Celzija, druga bolezenska znamenja pa se pokažejo 3 do 4 dni pozneje. Za afriško svinjsko kugo zbolijo prašiči vseh pasem in vseh starosti. Med prvimi znamenji, da so se živali okužile, je pogin ene ali več svinj.

Povzročitelj afriške svinjske kuge je virus, ki je zelo odporen proti zunanjim škodljivim vplivom.

Afriška svinjska kuga se prenaša z neposrednim in posrednim dotikom, z okuženo hrano in vodo, z neprekuhanimi pomijami itn. Bolezen se naglo širi zaradi velike odpornosti povzročitelja.

Zaščitni ukrepi. Ker se nimamo učinkovitega cepiva moramo ukreniti vse potrebno, da se afriška svinjska kuga ne zanese na neokužena področja. Svinj ne smemo krmiti s pomijami iz javnih kuhinj in restavracij.

Posebno velja to za kuhinje na železniških postajah in avtobusnih, na letališčih, v pristaniščih, v hotelih itd.

2. Botulizem

Botulizem je zastrupitev s strupi, ki jih izloča anaerobni bacil. Ta je močno razširjen v tleh. Večkrat ga ugotavljajo v prebavlilih živali, v krmi, posebno pa v pokvarjeni silaži, v plesnivem senu in žitu, v konzervah in v nehygieničnih vodnjakih.

Za botulizem so dovzetni človek in vse domače živali, ki zbolijo, če uživajo hrano in vodo, v kateri je botulinusov strup. Zaradi tega je to zastrupitev in ne okužba.

Znamena, potek in posledice. Strup pride v organizem skozi prebavila in v glavnem prizadene živčevje. Znamena zastrupitve se pokažejo v nekaj urah po zaužitju strupa. Posledica je ohromelost mišic, ki najprej prizadene mišice žrela in požiralnika; živali ne morejo več požirati. Hrano vzamejo in jo zvečijo, vendar se ta kmalu prične nabirati v ustih in žrelu. Po prvih znamenjih živali obležijo in hudo sopejo. Nazadnje poginejo zaradi zastrupitve. Pri zelo nagli obliki živali poginejo v nekaj urah, v manj nagli pa v enem do dveh dneh. Pri počasni obliki živali lahko poginejo ali celo ozdravijo, vendar šele po nekaj mesecih. Zastrupljenih živali pogine približno 90%. Posebej je treba poudariti, da je telesna temperatura normalna.

Zaščitni ukrepi. Bolni živali je treba takoj vbrizgati poseben protistrup, zato je takojšnja veterinarska pomoč nujna. Utegne tudi koristiti, če damo živali odvajalna sredstva in odvajamo kri, npr. govedu 5 do 7 litrov.

Če se botulizem pojavi v čredi, moramo takoj spremeniti hrano in vodo. Ogrožene živali moramo zaščitno cepiti. Naj poudarimo, da je bolezen pri nas redka.

3. Bruceloza — nalezljivo zvrženje

Bruceloza je kužna bolezen, ki jo povzročajo drobne jajčaste bakterije — brucele. Poznamo tri vrste brucele: goveja, ovčje in kozje ter svinjske. Goveja bruceloza je dokaj nevarna tudi človeku.

Znamena, potek in posledice. Posebej bomo opisali govejo brucelozo, ki jo imenujemo tudi Bangova bolezen ali bangovka. Breja krava z brucelozo pogosto zvrže ali prežgoda rodi slabotno tele. Največkrat zvrže v 7. mesecu brejosti, lahko pa tudi prej ali pozneje. Zaradi bolezni izgubimo tele, krava pa po zvrženju daje za tretjino ali polovico manj mleka. Pri okuženih kravah po zvrženju, prezgodnjem porodu ali celo po pravčasnem porodu zaostane posteljica, ki je vzrok vnetja rodil, zaradi česar se krave pozno novič obrejšjo. Manjše število krav se nikoli več ne obrejši, pri večini se rodila pozdravijo in se živali spet obrejšijo. Pri ponovni obrejitvi praviloma več ne zvržejo. Ko se bruceloza zanese v zdravo čredo, so zvrgi med brejimi kravami številni. V hudo okuženi čredi lahko ugotovimo še druga bolezenska znamenja: bruceložno vnetje vimen, različnih sklepov, kitnih ovojnic, otekline in zatrdline v modih in obmodkih.

Za širjenje bolezni so najbolj nevarne krave, ki zvržejo med zdravimi živalmi. V izvrženem plodu, plodovih mehurjih in plodovi tekočini je zelo veliko bolezenskih klic. Poleg tega se klice lahko izločajo z mlekom ali plemenjakovim semenom.

Za širjenje bolezni bruceloze so posebno nevarne živali klicenoske. Krave z brucelozo vimen utegnejo izločati klice po več let. Zaradi tega je posebej ogroženo zdravje ljudi, ki pijejo njihovo mleko.

Zaščitni ukrepi. Bruceloze ne moremo zdraviti. Prej ali slej moramo okužene živali prodati za zakol.

Najboljše je, če vsak zvrzg krave okoli 7. meseca brejosti, takoj prijavimo veterinarski službi, da bi tako preprečili nadaljnjo škodo in zaščitili živali in ljudi pred okužbo.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Vzdrževanje

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delegati delavskega sveta TOZD Vzdrževanje so se v torek, 18. septembra sestali na peti seji in ugotovili, da so bili sklepi tretje seje izvedeni. Potrdili so tudi veljavnost sklepov četrte seje, ki ni bila sklepna. Pri izvajanju teh so ugotovili:

- da je v času od 5. septembra do 7. oktobra 1979 predviden remont TOZD Valjarne žice, ki je dobro pripravljen in daje upanje, da se bodo po remontu vzdrževalni zastoji znižali;
- da bo o problematiki kadra tekla razprava na poslovnem kolegiju, ki naj zaključke dostavi vsem prizadetim;
- da se slabša delovna disciplina, zato je predvidena širša akcija, vodstva posameznih TOZD pa so zadolžena, da izdelajo predloge za dvig produktivnosti;
- da je izdelava novega normativ za zaščitnih sredstev v teku.

Delegati so sprejeli ugotovitvene sklepe:

- da so delavci TOZD Vzdrževanje sprejeli elemente o temeljnih plana Železarne za obdobje 1981–1985;
- da so delavci TOZD Vzdrževanje sprejeli smernice za plan TOZD in delovnih skupnosti za obdobje 1981–1985;
- da soglašajo z zaključki srednjeročnega plana, ki naj bi služili kot osnova za pripravo plana Železarne za leto 1980.

Delegati zahtevajo, da se v nadaljnjih dokumentih za pripravo srednjeročnega plana posebej obdelata problematika kadra za storitvene TOZD, glede na nove investicije v okviru delovne organizacije Železarne. Glede na analizo zaposlovanja v občini Jesenice, delegati ne vidijo možnosti, da bi bila rast števila zaposlenih v Železarni od 0,9 do 1 %.

Delavski svet zahteva od pristojnih služb, da pred izdajo naslednjih dokumentov za srednjeročni plan pripravijo temeljne podatke o gradnji nove elektroeklarne (kadri, denar, ekonomski efekt, nabava surovin, lokacija).

Obrazložen in sprejet je bil pravilnik o periodičnih pregledih žerjavov oziroma dvigal v Železarni z naslednjimi pripombami:

- člen 9. dopolniti ... poleg izmenskega vodje vzdrževanja lahko tudi sodeluje vodja izmene ali delavec priprave dela.

- člen 20: Mesečni periodični pregled predvideva tudi pregled konstrukcije mostov mačka ter žerjavne

proge. Ta pregled bi morali opraviti delavci TOZD Remontne delavnice.

- člen 30: Opažene okvare pri periodičnih pregledih je med pregledom potrebno odpraviti, vendar za posamezne vrste del niso določeni izvajalci in način planiranja popravila.

Potrjene so bile normativne spremembe v TOZD Vzdrževanje po predlogu, ki ga je obdelal oddelček za organizacijo dela, pripravilo pa vodstvo Vzdrževanja. Normativne spremembe bodo veljale od 1. oktobra 1979 dalje.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Ob zaključku seje je delavski svet obravnaval in sprejel še:

- statut SOZD Slovenske železarne;
- pravilnik o urejanju pripravništv;
- pravilnik o izobraževanju in

Spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976–1980.

Dopolnilne naloge za asistenta za delovne naprave, katere je odbor za delovna razmerja predlagal delavskemu svetu, so člani potrdili.

Pri obravnavi ukrepov za izboljšanje delovnih pogojev in večjo produktivnost, katere je predlagal vodja proizvodnje Grega Hudrič, so

delegati potrdili in soglašali z zadolžitvami in roki za izvršitev ukrepov.

Na pritožbo Janeza Vidmarja glede novatorskega predloga, sprejeli sklep, da ga odbor za gospodarstvo ponovno obravnava, se ne odloži za šest mesecev, ko je bilo predhodno sklenjeno. H. K.

TOZD Valjarna debele pločevine

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta TOZD Valjarne debele pločevine Ivan Zvan je v torek, 25. septembra, sklical tretjo sejo in v razpravo predlagal deset točk dvočrtnega reda.

Vodja TOZD Vito Gričar je najprej podal predlog sklepov izvrševanja sklepov zadnje seje, ki so bili v glavnem izvršeni.

Na opozorila odbora samoupravne delavske kontrole in po posvetovanju s pravnim oddelkom Železarne glede zakonitosti teh sklepov zadnje seje DS so le-te razveljavili.

Ugotovili so, da so srednjeročni plan razvoja TOZD obravnavale vse samoupravne delavne skupine, pripombe pa so imeli samo štiri. Vse pripombe so se nanašale na modernizacijo TOZD. Zato so se tudi delegati DS strinjali s srednjeročnim planom, zahtevali pa so, da se v smernice razvoja TOZD doda k investicijski dejavnosti še investicija prestavitve transformatorske postaje za Sack škarje in žarilno peč izven hale.

Sprejeli so še naslednje ugotovitvene sklepe:

1. Delavski svet je ugotavljal, da je zbor delavcev TOZD Valjarna debele pločevine sprejel elemente za samoupravni sporazum o temeljnih plana delovne organizacije.

2. Delavski svet ugotavlja, da je zbor delavcev TOZD sprejel smernice razvoja TOZD kot osnovo za pripravo temeljnih plana TOZD.

3. Delavski svet ugotavlja, da je zbor delavcev TOZD Valjarna debele pločevine potrdil analizo izvajanja tekočega srednjeročnega plana z oceno izpolnjevanja v letu 1980.

Obravnavali so še osnutek statuta SOZD SZ, osnutek pravilnika o izobraževanju in osnutek pravilnika o urejanju pripravništva. Na osnutek niso imeli pripomb in so jih sprejeli. Sprejeli so tudi pravilnik o izvajanju periodičnih pregledov žerjavov oziroma dvigal v železarni Jesenice s pripombami asistenta za delovne naprave ter sklep, da TOZD pristopa k samoupravnemu sporazumu o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja ELEKTROENERGETIKE za obdobje 1976–1980.

Nadalje so ugotovili, da stanje glede izpolnjevanja planskih obvez-

v svojem kraju, pa se je večina izjasnila za zbiranje sredstev za izdelavo idejnih načrtov kulturnega doma na Jesenicah. Člani te skupine z Bele predlagajo, da bi začasno zaposlili novega snaliko, ker sedanja nenehno boluje.

Tudi SDS splošna administracija (DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPLOSNE ZADEVE TER INFORMIRANJE) je imela na oba sporazuma nekaj pripomb (v zvezi z večjo družbeno kontrolo in racionalnejšo porabo sredstev), sicer pa se z njima strinja. Delovna skupina je razen tega obravnavala še nekatere tekoče zadeve (analizo finančnega rezultata za avgust in kumulativno za osem mesecev ter sklepe 4. seje delavskega sveta svoje delovne skupnosti). Na sestanku je vodja SDS izrekel javno pohvalo sodelavki Marjanec Slavici tekačici, ki je sama poleg popoldanskih obveznosti delala do 24 ure in adresirala list Železar za vse prejemnike-upokojene z Jesenic.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE smo prejeli pet zapisnikov. SDS ERC (od te skupine smo prejeli dva zapisnika) v zvezi z novim srednjeročnim planom omenja, da je glede novega koncepta obdelave podatkov in novega pristopa uporabnikov do računalnika potrebno postaviti novo obliko organizacije računskega centra nasproti TOZD in sektorjem v delovnih skupnostih. Skupina opozarja, v zvezi s predvidenim razvojem procesnih računalnikov, da odnos uporabnikov do vpeljave le-teh ni zadovoljiv. Pri tem omenja, da procesnega računalnika niso uspeli uvesti v delo elektroeklarne že v tem srednjeročnem obdobju in da se kaj lahko zgodi, da ga ne bodo uspeli uvesti tudi v obdobju 1981 do 1985. Skupina postavlja tudi sledeče delegatsko vprašanje: Kakšni pogoji morajo biti izpolnjeni, da je možno realizirati ure za manjkajoče? SDS priprava vorcev je zaradi slabe udeležbe na zboru delavcev TKR ponovno obravnavala razvojne načrte za novo srednjeročno obdobje. Skupina je izrazila tudi željo, da bi bila čimprej montirana naprava za odpravljanje Fe-opikov-delecev pri brusilnem stroju in da se po možnosti nabavi »stanka« za »stancanje« okroglih vorcev HVT za analizo na Röntgenskem kvantometru. SDS oddelka investicijske dokumentacije in investicijskega razvoja pa je med drugim obravnavala tudi osnutek koledarja delovnih in prostih dni za leto 1980. Skupina meni, da bi se morali izogibati delovnim sobotam v času zimskih in poletnih šolskih počitnic. Skupina predlaga, da naj bi bila delovna sobota namesto 2. februarja raje 9. ali 16. februarja, namesto 28. junija bi lahko delali 7. junija, misli pa, da se obema sobotama v avgustu najbrž ni moč izogniti. Sploh pa bo treba preveriti možnost, da bi delavci skupnih služb delali en dan v tednu do 16. ure, vse sobote pa imeli proste, ugotavlja skupina. SDS operativna novogradnja pa je zadolžila delegate v delavskem svetu svoje delovne skupnosti, da zahtevajo spremembo pravilnika o osnovah in merilih za delitve osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe. To pa zato, ker se vedno ni katalog delovnih nalog in opravil, ki je osnova za ugotavljanje delovnega prispevka. Delegati v IO sindikata delovne skupnosti pa je zadolžila, da poizkusajo doseči finančno osamosvojitve sindikata sektorja novogradnje, podobno kot FRS. Delegati v delavskem svetu TOZD in v izvršnem odboru sindikata so dolžni poskrbeti tudi za objavo vseh zapisnikov samoupravnih organov in komisij na oglasnih deskah. Poleg tega pa skupina zahteva, da se delo samoupravnih organov njihove delovne skupnosti objavlja tudi v glasilu Železar.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz šestih delovnih organizacij in dveh delovnih skupnosti prejeli 27 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Na sestankih delovnih skupin so se v glavnem pojavljale štiri teme o katerih že nekaj časa poteka javna razprava: osnutek pravilnika o izobraževanju, osnutek pravilnika o pripravništvu ter samoupravni sporazum o dodatnem financiranju telesne kulture, kulture in drugih družbenopomembnih aktivnosti delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti železarne Jesenice in samoupravni sporazum o združevanju sredstev za izdelavo idejnih načrtov novega delavskega kulturnega doma na Jesenicah. Razen tega pa so skupine ponekod razpravljale tudi še o razvojnih načrtih v novem srednjeročnem obdobju, pa o analizi informacijskih procesov (TOZD Hladna valjarna Jesenice) ter seveda o obratni problematiki.

Iz TOZD Jeklarna smo prejeli zapisnika SDS staro železo 2 in SDS priprava vložka. Skupini sta obravnavali zgoraj omenjena sporazuma. SDS priprava vložka meni, da bi v zvezi z gradnjo kulturnega doma kazalo imenovati nadzorni organ, ki bi nadzoroval trošenje zbranih sredstev.

V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE sta se sestali SDS adjustaža 2400-2 in SDS adjustaža 2400-3, ki sta obravnavali del zgoraj omenjene problematike. Člani SDS adjustaža 2400-2 so spregovorili tudi o proizvodni problematiki in težavah pri izpolnjevanju planskih obveznosti. Menijo, da je za stanje kakršno je, posredi več vzrokov. Eden od bistvenih je pomanjkanje pločevine za rezanje na Sack škarjah, drugi pa v pomanjkanju delavcev, predvsem zaradi prevelike obremenjenosti. Skupina želi, da bi jim vodja adjustaže na prihodnjem sestanku obrazložil po plačilni listi morebitne razlike med prago in adjustažo po grupah.

V TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE je 11 delovnih skupin razen v obeh sporazumih, ki smo ju omenili v uvodu ter o analizi informacijskih procesov, razpravljalo tudi o problematiki proizvodnje v avgustu ter o nekaterih ožjih obratnih problemih. SDS vodstvo TOZD v zvezi s proizvodnjo v avgustu poudarja (podobno kot tudi druge skupine), da jim je kljub izrednim težavam z vložkom, odsotnostjo in več kot 14-dnevne zastoji na velikem Demagu uspelo plan celo preseči za 0,58 %. SDS hladna valjarna 2 in adjustaža hladne valjarne sta med drugim opozorili na slabo stanje strehe, žlebov in vrat, ki naj bi ga po možnosti odpravili pred zimo. SDS hladna valjarna 3 je izrazila bojazn, da plan v septembru zaradi nemogočega vložka ne bo narejen. Na sestanku SDS skladišče vložnega materiala je bila med povzročitelji težav omenjena tudi premajhna delovna disciplina. Skupini je bilo glede problematične situacije v zvezi z vložkom pojasnjeno, da se bo stanje z dobavo trakov iz Češke in Smedereva popravilo. Tudi SDS koristi je mnenja, da bi k izboljšanju stanja prispevala tudi večja disciplina in več resnosti pri delu. Ta skupina pod razno spet opozarja, da je treba postaviti streho pred delavnico karistov. Prav tako opozarja, da je treba poskrbeti za odpravo lukenj v lužnici, pod žerjavom, pred kantino ter v adjustaži hladne valjarne. V Žičarni je pri stroju (»Rusa«) potrebno popraviti rampo. Nadalje opozarjajo, da v adjustaži žičarne postelje previsoko nalagajo, kar jih ovira pri vožnji (slabša vidljivost). Karisti predlagajo, da naj se v njihovi garderobi montira tudi paralelni telefon.

NA SEJI SKUPŠČINE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI O SLABEM FINANČNEM STANJU

V torek, 25. septembra so se delegati obeh zborov občinske zdravstvene skupnosti sestali na skupni seji skupščine. Udeležba, posebno v zboru uporabnikov sicer ni bila najboljša, saj je bilo od 53 delegatov, na seji le 25 delegatov ali 69,2 % v zboru izvajalcev pa je bilo navzočih od 17 delegatov 13 ali 76,4 %. Skupna udeležba na 11. redni seji skupščine je bila 71,7 %.

Skupščina je najprej razpravljala o delu izvršnega odbora med desetimi enajsto sejo skupščine. Izvršni odbor je v tem času imel tri seje in eno posvetovanje. Na vseh teh sejah smo obravnavali tekočo problematiko s področja zdravstvenega varstva. Skupščini so bili v razpravo in potrditev predloženi ustrezni sklepi. Na skupščini je bilo poudarjeno, da je izvršni odbor kljub počitniškemu času svoje delo v redu opravljal. Seje so bile kljub dopustom vedno sklepne. Skupščina pa je tudi kritično ocenila neudeležbo na sejah in posvetu predstavnikov družbenopolitičnih organizacij.

V nadaljevanju seje so obravnavali predlog revaloriziranega finančnega načrta za leto 1979. Občinska skupščina zdravstvene skupnosti je sicer že na eni prejšnjih sej sprejela od strokovnih služb predloženi finančni načrt za leto 1979. Slabost predloženega načrta pa je bila v tem, da niso bili prihodki usklajeni z odhodki. Zato je bila na deseti seji sprejet sklep, da zboru združenega dela skupščine občine predlagamo, da se poviša dogovorjena vsota za toliko da bomo lahko pokrili odhodke za zdravstvene storitve na osnovi dogovorjenega programa, ki je izhajal iz svobodne menjave dela.

Zbor združenega dela skupščine občine je predlog sprejel, seveda smo pri tem ostali na nespremenjeni oziroma nezmanjšani stopnji 8,02 %. Na osnovi tega povečanja je bilo potrebno napraviti nov predlog finančnega načrta in pri tem uskladiti odhodke s prihodki. Strokovna služba je pripravila predlog, ki je bil predložen v razpravo na enajsti seji

skupščine, seveda so o predlogu razpravljali že na sejah posameznih delegacij, organizacij združenega dela in v krajevnih skupnostih.

Poglejmo nekaj značilnosti predloženega finančnega načrta:

Celotni prihodki so v letu 1979 programirani kar za 25,9 % višje, kot so bili v letu 1978 doseženi. Temu primerni so tudi odhodki povečani za ustrezen odstotek. Povečan prihodek je programiran samo v prispevkih iz dohodka organizacij združenega dela in v prispevkih iz bruto osebnega dohodka zaposlenih, seveda ob nespremenjeni prispevni stopnji.

Seveda pa je pri programiranju odhodkov več sprememb, navedel bom samo glavne podstavke.

Celotni odhodki se delijo na štiri glavne točke in te:

A. Nadomestilo osebnih dohodkov in druga denarna povračila zajemajo 14,0 % skupnih odhodkov, oziroma 25.990.000,00 din ali za 22,2 % od realizacije v letu 1978.

B. Zdravstvena varstva 71,7 % od skupnih odhodkov, oz. 131 milijonov 680.000,00 din ali za 24,8 % več od realizacije v letu 1978.

C. Materialni in drugi odhodki 0,7 % od skupnih odhodkov, oziroma 1.288.000,00 din ali kar za 31,3 % več od realizacije v letu 1978.

D. Združevanje sredstev 13,6 % od skupnih odhodkov, oz. 23 milijonov 427.000,00 din ali za 20,8 % več od realizacije v letu 1978.

Iz tega je razvidno, da odhodki za zdravstveno varstvo predstavljajo v skupnih odhodkih skoraj tri četrtine vseh odhodkov zato bom te prikazal v petih večjih podskupinah:

Program	Povečana v odnosu na 1978	% na skup. sred. ZV
1. Dispanzersko in ambulantno zdravljenje	23.400.000,00	18,6 % 17,7 v l. 78 18,6
2. Specialistično zdravljenje	9.086.000,00	33,9 % 6,7 v l. 78 6,4
3. Bolnišnično zdravljenje	68.384.000,00	34,5 % 51,9 v l. 78 48,1
4. Zobozdravstvo	7.477.000,00	24,7 % 5,6 v l. 78 5,6
5. Zdravila	15.171.000,00	15,0 % 11,5 v l. 78 11,5

Iz prikaza je razvidno, da teh pet glavnih skupin v zdravstvenem varstvu zajemajo 93,4 % celotnih odhodkov. Značilno pa je pri tem, da smo pri izdelavi programa odhodkov že upoštevali realizacijo v prvem polletju 1979. Zato ni nič čudnega, če smo pri dveh postavkah, kot sta bolnišnično in specialistično zdravljenje, povečali ne samo vsote ampak tudi odstotek na osnovi celoletnih odhodkov, pri ambulantnem in dispanzerskem zdravljenju in zdravljenju ter injekcijah pa so pri povečanih vsotah znižani odstotki na celotni odhodek, pri zobozdravstvu pa je pri povečani vsoti ostal odstotek na celoletni odhodek isti kot v letu 1978.

Tako se predloženi program finančnega načrta oddaljuje od smernic sprejetih že v letih 1977-78, da se mora krepite osnovno zdravstveno varstvo na račun bolnišničnega in specialističnega zdravljenja. Tu se kaže, da je sprejemanje smernic brez potrditve v praksi brez osnove, kar nam kaže tudi naš finančni načrt.

Delegati niso imeli posebnih pripomb na predloženi povečani fi-

nančni program tako v pogledu prihodkov, kakor tudi odhodkov, ker smo o tem že na prejšnjih sejah skupščine dosti govorili.

Seveda pa je bila veliko bolj živahna razprava o finančnem poročilu za obdobje od 1. januarja do 31. junija letos. Finančni položaj občinske zdravstvene skupnosti, kljub revalorizaciji finančnega načrta ni najbolj ugoden, če ne rečemo že za skrbljivo.

Prihodki so sicer doseženi v skupni višini 95.858.000,00 din ali 51,4 % letnega plana, pod planom in sicer za 0,3 % so samo prispevki iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih, razni prispevki pa so realizirani kar 64,2 %, ravno tako je tudi presežen dohodek iz naslova participacije in sicer 54,4 %.

Odhodki so v prvem polletju znašali 95.925.000,00 din ali 51,3 % letnega plana. Ker bi bilo navajanje presežkov odhodkov po posameznih pozicijah preobsežno, bom navedel pri skupnih odhodkih le glavne štiri postavke, pri sredstvih za zdravstveno varstvo pa le šest večjih postavk odhodkov:

	din	let. plana
A. Nadomestilo OD in druga povračila	12.541.000,00 ali 48,3 %	
B. Zdravstveno varstvo	70.468.000,00 ali 53,5 %	
C. Materialni in drugi odhodki	259.000,00 ali 20,1 %	
D. Združevanje sredstev	10.171.000,00 ali 43,4 %	

Pri zdravstvenem varstvu pa je stanje bolj kritično, pogledimo posamezne področja zdravstvenega varstva v zvezi z odhodki:

	13.159.000,00 din ali 57,9 % let. plana
1. Splošno in dispanzersko zdravljenje	5.312.000,00 din ali 58,4 % let. plana
2. Specialistično zdravljenje	36.126.000,00 din ali 52,8 % let. plana
3. Bolnišnično zdravljenje	3.050.000,00 din ali 54,1 % let. plana
4. Zobozdravstvo	1.082.000,00 din ali 47,2 % let. plana
5. Reševalni prevozi	8.259.000,00 din ali 54,4 % let. plana
6. Zdravila in injekcije	

Pri bolnišničnem zdravljenju se kaže vpliv povečanih sredstev že s finančnim načrtom, zato je tudi manjši odstotek prekoračitve. Zelo negativen pa je podatek odliva iz regije tako v specialističnem zdravljenju v prvem polletju kar 37,8 % sredstev porabljenih izven regije, v bolnišničnem zdravljenju pa 34,8 % porabljenih sredstev izven regije.

V končnem obračunu prihodkov in odhodkov je situacija naslednja: Prihodki 95.858.000,00 din Odhodki 95.925.000,00 din

Iz tega se vidi, da je bilo v prvem polletju 67.000,00 din več odhodkov

kot prihodkov. Ta prekoračitev sicer ne predstavlja velikega problema, vendar pa je to že prvi signal, da bo potrebno v drugi polovici leta bolj racionalno gospodariti.

Delegati so sicer potrdili predloženo poročilo, vendar z naročilom, da se v drugi polovici leta upoštevajo sanacijski ukrepi sprejeti že v letu 1976.

Leti so še vedno v veljavi, toda zelo malo jih spoštujemo, še manj pa izvajamo. Se prav posebno pozornost so delegati namenili odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč pri delu in nege bolnih družin-

skih članov. Odsotnost z dela v jeseniški občini stalno raste in je najvišja na Gorenjskem.

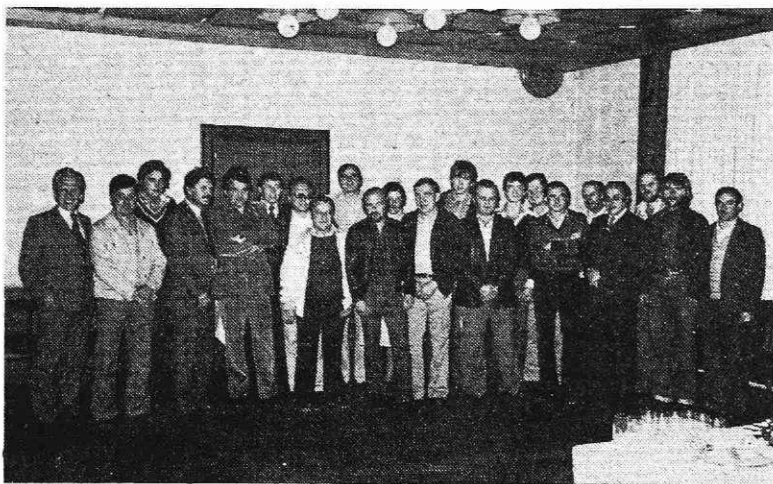
Glede na stanje v zdravstvenem varstvu, smo na tej seji skupščine tudi imenovali posebno komisijo z nalogo, da preveri stanje v posameznih zdravstvenih organizacijah, obenem pa tudi ugotovi zdravstveno stanje zavarovancev na območju jeseniške občine.

Sprejeli smo tudi sklep, da bomo takoj, ko bodo znani kazalci za devet mesecev, v kolikor ne bodo bolj ugodni, začeli z okrnjevanjem posameznih odhodkov tako, kot to predvideva samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Seveda bo preje potrebno sprejeti vse druge ukrepe.

Skupščina je sprejela tudi sklep, da bo v mesecu oktobru sestanek vseh vodij delegacij, na katerem se bomo pogovorili o delu delegacij v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, predvsem pa bo govor o udeležbi delegatov na sejah občinske, kakor regijske skupščine. Udeležba na sejah republiških samoupravnih organov skupnosti zdravstvenega varstva, tako po udeležbi na sejah, kakor tudi v pogledu aktivnega sodelovanja, doslej ni problematična. Vsekakor pa moramo izboljšati udeležbo na sejah občinske in regijske skupščine.

Stane Torkar

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Naši sodelavci kovinarji, ki so nas zastopali na republiškem tekmovanju (IK)

PRIZNANJE NAŠIM KOVINARJEM, KI SO SODELOVALI NA REPUBLIŠKEM TEKMOVANJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

se namreč izredno dobro odrezali. Prvo in četrto mesto na republiškem tekmovanju v ročnem elektroobločnem varjenju sta osvojila naša sodelavca Anton Tišov in Ivan Malek. Prvi v tekmovanju v polavtomatskem varjenju v zaščiti ogljikovega dioksida je bil Jože Rekar, tretji v plamenskem varjenju Franc Solar. Srečko Vlahek in Edvard Tišov sta bila drugi in tretji v varjenju v TIG postopku, četrto mesto pri brusilcih pa je osvojil Franc Košir. Med prvih deset pa so se uvrstili še sodelavci Aleksander Svetina pri brusilcih, Jernej Kocjančič pri livarjih in Dušan Škrjanc pri varilcih. Na tekmovanju pa je nastopila tudi edina tekmovalka, naša sodelavka - brusilka Marija Strle. Prvo in drugouvrščeni sodelavci se bodo v tem mesecu udeležili zveznega tekmovanja, ki bo v Sarajevu. Naj ob tem še omenimo, da so bili tekmovalci za republiško tekmovanje izbrani na internem tekmovanju v Železarni, ki vsako leto dobiva večji obseg.

Za tak uspeh, je bilo poudarjeno, gre priznanje tudi vsem organizatorjem internega tekmovanja in vsem, ki so pomagali pri pripravi tekmovalcev. Tako dobra uvrstitev naših tekmovalcev pomeni, da nekaj znamo, obenem pa, da je potrebno tovrstna prizadevanja razvijati še naprej, saj je to zelo uspešna oblika prostovoljnega strokovnega in tehničnega izpopolnjevanja tekmovalcev v stroki, na področju samoupravljanja in varstva pri delu. V prihodnje, je bilo rečeno, pa lahko pričakujemo še boljše uvrstitve, če se bodo naši tekmovalci še bolj vztrajno teoretično izpopolnjevali, kjer je bilo doslej največ šibkih točk.

Kovinarji iz naše Železarnice so bili doslej udeleženi na vseh republiških tekmovanjih - v Lendavi, Novi Gorici, Ljubljani - Litostroj in letos v Celju. Po predvidenem programu naj bi bila organizatorica republiškega tekmovanja kovinarjev naša železarna leta 1981.

Govorniki so še posebno naglasili, da je izredno pomembno za te uspe-

(Nadaljevanje s 1. strani)

vse »graditelje«, kar bi moralo biti po zdravi pameti vendar slabo. V tem bi najbrž kazalo iskati poglavitni vzrok, da se graditeljem ni mudilo, da so se jezili, obkladalci z očitki, kljub temu pa so zaradi težav kar dobro shajali.

Velika »lakota« po stanovanjih, po gradbenih materialih, ko so pogosto kupci stali pred pečmi, vrati tovarn, da bi dobili gradivo, ko zaradi tega ni bila toliko pomembna cena, kot gradivo samo, ni pritiskala na racionalizacijo. Za vsakega proizvajalca pa je bolje, če se za njegove proizvode »tepejo«, kot da jih mora pod ceno, z zniževanjem razprodajati. Dovolj dobra je vsaka tehnologija. Zato imamo pri nekaterih vrstah gradbenega materiala opravka z zelo zastarelimi, nizko produktivnimi delovnimi postopki. Zaradi tako ugodnega položaja v industriji gradbenega materiala, ni bilo pritiskov na napredek, posodobitev, pocenitev, kot so bili očitni pritiski za gradbeni material. To velja posebej za cement, nekatere lesne izdelke, opeko, instalacijsko opremo. Razdrobljenost industrije gradbenega materiala, majhna vlaganja v modernizacijo, zastareli, nizko produktivni proizvodni postopki, so razumljivo dražili in bodo v nespremenjenih pogojih še nadalje hudo dražili stanovanjsko gradnjo.

Zaradi podobnih razlogov je bila tudi gradbena operativna precej razbita, kar je oteževalo boljše organi-

zacijske in proizvodne rešitve. Vendar dokler je stanovanj premalo, je mogoče v tej želji po dograditvi, spregledati slabosti. To pa nespodbudno vpliva na iskanje optimalnih organizacijskih rešitev. Tako lahko ugotovimo, da smo razen manjših izjem v gradbeništvu, še precej v zaostanku do »industrijske gradnje stanovanj«. Razumljivo je, da stanovanj še ne bomo gradili na tekočih trakovih, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih delih«, ki so zadnji krivec zamud pri gradnji. Ker pa mora kupec vse »zamude«, ki nastajajo v proizvodnem procesu plačati, je razumljivo da cena stanovanj tudi zaradi tega raste.

Naslednji večji krivec za podražitve, ki so vsebovane v neposredni ceni, lahko pa bi na teh načelih gradili vrsto skupnih, tipiziranih elementov, ki bi jih potem funkcionalno združene lahko vgrajevali v stanovanja. Posebej očitno je to pri »obrtih

ORGANIZACIJA IN SPODBUDNO NAGRAJEVANJE (3)

To pa iz več razlogov. Ugotovljeno je, da se posamični delavci, bodisi manj spretni, tudi leni, prepočasni privajajo na nove delovne operacije, da ovirajo druge, da je število proizvodov, spričo skokovitega napredka v razvoju tehnologije vse večje, zamenljivost končnih izdelkov vse pogostejša. Četega ne bi razreševali z enakim in podobnim pristopom, kot obravnavamo sam razvoj tehnologije, modernizacijo delovnih naprav, bi nastajale in nastajajo hude motnje, izpadi v produktivnosti in dohodku. Hkrati je treba upoštevati vse dražjo tehnologijo, stroje, vse večjo uporabo strojev, ki nadomeščajo »prevzemajo« zlasti težja fizična dela za desetine in stotine delavcev. To pa pomeni — da proizvajalci na vse dražjih strojih »predstavljajo vse večjo vrednost«, da samo za 1 odstotek povečana produktivnost na tako »dragoceni« strojih pomeni za veliko odstotkov povečan dohodek delovne organizacije. Zato postaja doseganje optimalne produktivnosti na dražjih sredstvih za delo, vse bolj odločilno vprašanje narodnega gospodarstva. Prednosti, ki jih omogoča modernejša, izpopolnjena tehnologija, niso dovolj izrabljene. Delovne naprave so dražje, če niso dovolj izkoriščene postajajo glede na izgotovljen proizvod še dražje! Zato počasneje raste produktivnost, manjša se narodni dohodek na prebivalca, manjša se konkurenčna sposobnost našega gospodarstva.

ZAHTEVE MODERNE PROIZVODNJE

Zato so razumljiva spoznanja, da je potrebno ob modernizaciji strojev za proizvodnjo, ob vse bolj dognani tehnologiji, kar najbolj smotno organizirati tudi proizvajalca, celotno združeno delo! Kolikor večja so odstopanja od proizvodne zmogljivosti strojev in proizvajalcev, toliko slabše na narodno gospodarstvo. To pa velja za obe smeri. Če z delovnimi izkuznjami obogaten delavec mora proizvajati na zastarelih, manj produktivnih strojih ali če najmodernejše stroje slabo usposobljen ali slabo motiviran delavec ne izkoristi do njihove proizvodne zmogljivosti. Oboje je kruto prozaična stvarnost, ki jo z nobenimi pobožnimi željami, pozivi ni mogoče odpraviti. Zmerom le s premišljeno in dosledno izpejano akcijo.

Če je za prva obdobja normiranja, do Taylorja in Ganta še značilno, da so tvorci izdelanih normiranj, organizatorji sodobnejšega bolj produktivnega proizvodnega procesa še določali denarne osnove, tega danes tehnologi študija časa, organizatorji normiranja in proizvodnega procesa ne počno več. To pa predvsem zato, ker je vse manj posamičnih del, kjer proizvajalec izgotavlja proizvod, zato njegov delež pri oblikovanju proizvoda ni izjemno velik. Proizvodni proces je vse bolj povezan! Zaradi želje in potrebe po večji produktivnosti tudi vse bolj deljen, soodvisen tako, da osebnost normiranje in spodbujanje proizvajalca na tekočem traku, ni več smotno, praktično ni mogoče. Vsakdo na tekočem traku lahko opravi le toliko, kot proizvajalec pred njim! Za en sam odstotek ne more povečati skupnega normativna, lahko pa ga zmanjša, na kar bi želeli posebej opozoriti.

Zmerom je bila želja, da bi imeli organizatorji proizvodnega procesa opravka le z najbolj izkušenimi, usposobljenimi, prizadevnimi proizvajalci. Dokler je bilo njihovo posamično produktivnost še smotno spodbujati, so to opravili. Želeli so imeti kar največ dobrih delavcev, slabše so razmestili (vsaj za manjši del je to zmerom mogoče) po manj zahtevnih delih in dosegali so optimalne učinke. Danes se bojijo najslabših, ki določajo ritem, brzino tekočemu traku! Če izdelava, montaža ni ustrezna, nedodelana, če proizvod ne služi svojemu namenu, ga je strašno drago »dodelovati« popravljati. Kolikor bolj je zahteven proizvod, kolikor več delov ima in je za njegovo izgotovitev potrebno veliko dela, delovnih operacij, toliko bolj postaja tudi proizvodnja izven tekočega traku — soodvisna! Manj je problemov z manj zahtevnim delom, več z bolj zapletenim, sestavljenim, zahtevnim delom.

Če se v takih pogojih zgodi, da bi lahko posamičen »delovni« trak povečal svojo produktivnost za 1 % če je zato dovolj usposobljen in spodbujen, tega ne more napraviti, če nima vnaprej zagotovljenih za en odstotek več sestavnih delov. Lahko se tak normativ poveča, le, če bi za en odstotek povečali produktivnost tudi drugod. Zato danes marsikje ni zmožnosti, da en delavec ali skupina poviša produktivnost

samo za 1 odstotek — če niso zato ustvarjeni potrebni prodorizacijski pogoji. Manj »težava« pa je, če se kje zatakne, če je treba za 1 odstotek znižati že vpeljano produktivnost. Nastajajo majhne zalogice, kupi, motnje v transportu, vendar je to lažje odpravljati, kot izpeljati zahtevnejše organizacijske naloge.

Take motnje in težave, ki povzročajo ogromno gospodarsko škodo, občutno zmanjšujejo že možno produktivnost, se v naši praksi najpogostejše pojavljajo. Bolj točno — opazne so zlasti v tistih delovnih organizacijah, ki izdelujejo tehnično zelo zahtevne proizvode, kjer jih že nekaj nesolidnih kooperantov spravi v velike težave. Še bolj izrazito to nastaja pri investicijskih objektih, ki iz podobnih razlogov, premalo natančnega, dogovorjenega planiranja, organizacije, površnosti, zamujajo z dobavo potrebnih delov ali z delovnimi roki. V teh najbolj drastičnih primerih se kaže, kako en sam proizvajalec, pa naj ima še tako dobro voljo in namen, ne more na delovnem mestu opraviti drugega, da je kot proizvajalec slabe volje, da se jezi in zgraža, nad takimi delovnimi navadami.

Ker so se pred podobnimi problemi znašli tudi organizatorji modernega proizvodnega procesa v kapitalizmu, so ugotovili, da posamična norma proizvajalca v sodobnem delovnem procesu ni več realna ekonomska spodbuda. Zato so začeli premišljati o drugačnih spodbudah, ki bi v novonastalih pogojih zagotavljali optimalno produktivnost in s tem lastnikom proizvajalnih sredstev tudi optimalne dobičke.

Kot so nadrobno proučevali človekovo sposobnost za delo, iskali poenostavljanja, odpravljanje odvisnega, tako so tudi v nagrajevanju iskali nove poti in načine, kako spodbuditi proizvajalce k večji učinkovitosti. Tudi najbolj dognana metoda študija gibov, najbolj skrbna proučevanja so pokazala, da človeka, delavca brez notranjega vzgona, želje, potrebe, da opravi več, ni mogoče k temu zgolj priučiti. Še zmerom je od proizvajalca, njegove volje, želje, počutja, interesov odvisno, kdaj bo dosegel najbolj optimalne delovne uspehe. Proučevanja, kako dognati in doseči najboljše, prehajajo v vse nadrobnejše študije vse večjega števila strokovnjakov in znanstvenikov. Vsak iz svojega strokovnega področja, povezani v smotne skupine, proučujejo zapleteno problematiko sodobne, visoko produktivne proizvodnje. V poprečju se fizični napori delavcev zmanjšujejo, ustvarjajo boljše delovne pogoje, nastajajo pa težave, kako odpraviti nevarnost monotonijske tekočega traku, kako povečati zainteresiranost proizvajalcev, odpravljati oziroma preprečevati nova obolenja, ki se v spremenjenih pogojih dela pojavljajo. Potreba po humanizaciji dela dobiva vse večji pomen, problematika se iz fizičnega, zdravju škodljivega izčrpanja in odpravljanja zdravju najbolj škodljivih pogojev dela prenaša na psihofizično področje.

Ker je naš namen, da si skušamo zbitriti nekatere pojme in se tako dokopati do novih pogledov in sklepov, kaj je potrebno spremeniti, izboljšati, se držimo temeljne problematike — povezanosti med organizacijo in delovnimi spodbudami.

ANALITIČNE OCENE

Če moderen delovni proces zaradi želje in potrebe po večji produktivnosti sprejemamo kot tehtno proučen, organiziran proces, kjer so tudi človeška produktivnost, delavnost, sposobnost proučene in usklajene z zmogljivostjo strojev in produktivnosti celotne delovne organizacije, potem lahko le ugotovimo, da je temeljni normativ produktivnosti že pogojen. Zato je pri delavcih, spričo zahtev tako organiziranega delovnega procesa prodrlo spoznanje, da tudi naj-

bolj prizadevni, sami ne morejo preseči normativa in si s tem povečati osebnega dohodka. Zato so se povečale želje, da se oceni, da se s podobnimi, znanstvenimi metodami ugotovi »vrednost njihovega dela«, na kar je razglašeni namen analitične metode ocene delovnih mest namigoval. Mimo njega so proučevali, kako bi v kapitalizmu uredili tudi mezde* pod plaščem »znanstvenih proučevanj«. Taka metoda oblikovanja plač je v kapitalizmu tudi zelo pripravna v pogajanjih s sindikati, ki jih načeloma ne zanima, pod kakšnimi pogoji gospodarijo lastniki proizvodnih sredstev, ampak kolikšne plače dobivajo pri njih včlanjeni delavci, člani sindikata.

Hkrati so sprejeli v metode ocenjevanja tudi težavne okoliščine, pogoje dela, da bi tako zadržali delovno silo in se vnaprej zavarovali pred očitki, da delavci v panogah, kjer so težji, zdravju bolj škodljivi pogoji in na najtežjih delovnih »zaslužijo« več od drugih pri lažjih delih. Za razliko od teh so želeli poudariti delovno usposobljenost, odgovornost, da bi tako upravičili razlike v osebnih dohodkih. Ker pa brez spodbud ne gre, ker so tudi najmanjše spodbude boljše kot nikakršne, so naposled uvedli še spodbudo za produktivnost in osebno oceno. Tako so skušali v metodi analitične ocene delovnih mest zaobjeti poglavitno problematiko nagrajevanja, dati, kar so spoznali, da morajo dati in dobiti, kar so ocenili za najbolj optimalno. Seveda pa še zmerom vztrajno iščejo način — kako bi dali manj kot želijo delavci v povračilo dobiti.

Metoda, ki je pri nas najbolj razširjena, ki doživlja svoj razvoj, dopolnitve, nova poimenovanja, obrambo in kritiko, je analitična ocena delovnih mest, po novejših terminih — ocena delovnih mest, opravljalni vrednotenjski del. Poizkus, ki je imel pred davnimi leti celo zakonsko določilo, da bi na temelju enotne jugoslovanske analitične ocene, »najboljše od možnih tehnik« — kot je bilo mogoče prebrati — določili osebne dohodke, je opuščen.

Oglejmo si, kako to metodo pojasnjuje pisec obsežne knjige, pred leti dober poznavalec analitične ocene delovnih mest.

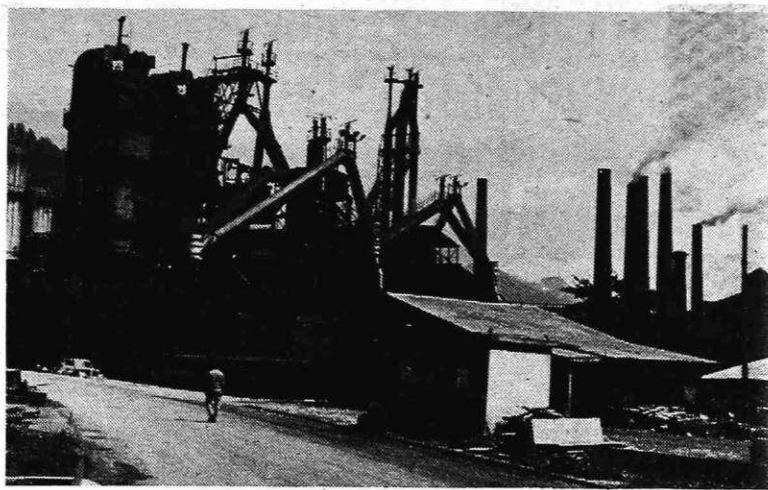
»Z oceno delovnih mest ugotavljamo njihovo relativno »vrednost«, to je medsebojno vrednost delovnih mest v isti delovni skupnosti glede na zahteve, ki jih je potrebno izpolnjevati za izvrševanje nalog na delovnih mestih. Če pri tem govorimo o vrednosti delovnih mest, potem je treba ta termin razumeti pogojno, ker se z oceno delovnih mest ne ugotavljajo denarni zneski vrednosti delovnih mest temveč gre pri tem le za to, da se delovna mesta primerjajo glede na to, ali se na njih izvršujejo najenostavnejši ali zahtevnejši opraki, ali jih opravljajo z večjo ali manjšo odgovornostjo, z večjim ali manjšim naporom, itd. Zaradi tega bi prav tako lahko uporabili termin »zahtevnost« ali »težavnost« delovnih mest ali kakšno drugo oznako, če bi dosegli soglasje, da primernejše izraza osebno pojma, ki ga obravnavamo! (Vilko Šulterer, »Ocena delovnih mest« Informator, str. 12).

Oglejmo si še neko drugo oceno, ki dokaj neugodno vrednoti oceno delovnih mest.

»Glavne zahteve edinstvenega sistema analitične ocene delovnih mest bi morale dati delovnemu mestu značaj, ki izhaja iz naslednjih temeljnih značilnosti:

1. Mesto v hierarhični lestvici v podjetju.
2. Delovni staž in leta službe.
3. Šolska izobrazba.

Vse navedene zahteve določajo in krepijo uradniški sistem, ocenjujejo značaj delovnega mesta za katerega predpostavljajo, da so formalne kvalifikacije, izražene v diplomah in letih službe ter mesto v hierarhični lestvici odraz dela, delovnega učinka in delovnega prispevka delavca na določenem delovnem mestu.

Naša plavža (IK)

Prav te značilnosti niso in ne morejo biti ključna merila dela in delovnega prispevka delavca na posamičnem delovnem mestu.

Enotni sistem analitične ocene delovnih mest predvideva odrejeno število točk vsaki zahtevi posamičnega delovnega mesta in je zato struktura maksimalnega števila točk po glavnih zahtevah naslednja:

1. Sposobnost	40 %
2. Odgovornost	19 %
3. Napor pri delu	23 %
4. Pogoji dela	18 %

Različni sistemi ocene dela za posamične zahteve dajejo različno število točk. Tako, na primer, dajejo v Fordovi kompaniji v ZDA za sposobnost 70 % vseh točk, medtem ko združenje metalcev v Zvezni republiki Nemčiji daje tej zahtevi v svojem sistemu samo 23,5 % točk. Število točk v posamičnih sistemih se za glavne zahteve razlikuje tudi do petkrat. Sistem v General Electric Company daje za strokovno znanje 62 % točk, a sistem Stein 12 %. (Hrvoje Šošić, »Vpliv ocene dela na delitve osebnih dohodkov v delovnih enotah podjetja«, III. del, str. 165, izdala VPS, Zagreb).

Navedena kritika, ki opozarja na različna vrednotenja zelo podobnih zahtev kaže, da vsaj prve zasnove, izpeljane analitične ocene delovnih mest — najbolj poudarjajo tiste prvine delovnega mesta, ki ga želijo ali morajo višje ovrednotiti. Ti vplivi in kompromisi lahko v kapitalizmu nastajajo na željo lastnikov proizvodnih sredstev, so posledica spoznanj in uveljavljanja vrednot posamičnih avtorjev ali izvajalcev, lahko so tudi popravki na zahtevo prizadetih delavcev ali sindikatov. Tako v praksi nastajajo nova prevrednotenja, ki so posledica nujnih kompromisov. Iz prakse sprejemanja novih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov v temeljnih organizacijah lahko ugotavljamo velika razburjenja, številne pritožbe na predlagano oceno, na število točk, tudi številne upoštevane spremembe. Dogaja pa se nekaj: po sprejetju pravilnika ni večjih pretresov, ker je bilo večini želja, s pogovori in dokazovanji — ustreženo.

Tako ravnanje in obnašanje pa sproža vrsto nevarnosti. Če vzbudi največ zanimanja, razburjenja razprava pred sprejemanjem pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, potem pa vlada zatišje, se vzbujajo sum, da gre v takih razmerah za »mezdno miselnost«, čeprav jo naš samoupravni sistem v bistvu odpravlja. Toda odpravlja jo z načelnimi določili, omogoča drugačno samoupravno ravnanje, seveda pa ga s temeljnimi določili tudi ne zagotavlja. Če v organizaciji združenega dela prevlada mnenje, da je s sprejetjem novega pravilnika o delitvi že zagotovljen tudi predviden osebni dohodek, da je poglavitni namen osebne dohodke dosežen, niso možne spremembe, ne povečan, ne znižan osebni dohodek, potem je veliko tvorne ustvarjalnosti proizvajalcev uspavane. K takemu mišljenju prispevajo in ga krepijo še ohlapni tarifni sporazumi ali samoupravni dogovori o delitvi osebnih dohodkov. Kolikor bolj skušajo s splošnimi kazalci, posebej še izobrazbene, strokovne narave zavarovati enakost v delitvi, če vso pozornost posvečajo temu, koliko naj kdo dobi, to uravnavajo, potem krnijo samoupravljanje, podpirajo »mezdno miselnost«, lagodnost, neodgovornost, tudi lenobo, ker se slabši proizvajalci potlej zmerom sklicujejo na take sporazume, dogovore in so — razumljivo — glasni tisti, ki menijo, da dobijo premalo.

Tudi nesorazmerja nastajajo, vendar kot posledica dejavnikov izven organizacije združenega dela, neenakih možnosti pri oblikovanju dohodka. Zato bi morala biti naša pozornost usmerjena v odpravljanje neenakih pogojev za pridobivanje dohodka, ustvariti bi morali bolj izenačene pogoje, čeprav popolna, idealna izenačenost najbrž ni možna. Iz tako ustvarjenih pogojev pa je potrebno prepustiti proizvajalcem, da si sami oblikujejo merila, da s pomočjo strokovnjakov sprejemajo na-

čela, merila delitve, da gospodarijo kot svobodni upravljalci.

Najbrž bi bili v začetnem obdobju, v zelo različnih pogojih potrebni tudi družbeni korektivi, za skrajnosti, da ne bi rušili zaupanja v sistem.

Za boljše razumevanje te problematike bomo navedli daljši povzetek iz intervjuja tovariša Edvarda Kardelja, ko je govoril o ustavnih spremembah:

»Vtis imam, da so sedanji družbeni dogovori o delitvi dohodka zaenkrat preveč usmerjeni h kvantitativnemu določanju ravnih osebnih dohodkov, premalo pa k določanju tistih kvantitativnih in kvalitativnih meril za rezultate dela, predvsem od teh pa je odvisen večji ali manjši dohodek temeljne organizacije združenega dela. Po mojem mnenju bi moral biti delavčev bruto dohodek manj odvisen od osebnega dohodka, ki ga upravlja temeljna organizacija, bolj pa od tega, koliko so skupno in posamično delo ter delavec prispevali k povečanju ali pa zmanjšanju tega dohodka.

Zato bi se omenjeni družbeni dogovori po mojem mnenju morali manj ukvarjati, dejal bi s kvalifikacijami in delovnim položajem človeka — ker se s tem morajo ukvarjati posamezne organizacije združenega dela bolj kot družba sama, kot tudi s številnimi razponi med osebnimi dohodki, to pa je danes pogostna praksa. Bolj bi se morali ukvarjati z rezultati delavčevega tekočega in minulega dela, oziroma, bolje povedano, s prispevkom tega dela k skupnemu rezultatu temeljne organizacije in vseh drugih oblik združenega dela, v katerih ta organizacija sodeluje. Poleg tega pogosto preveč pavšalno določamo različne »plafone« za osebne dohodke, ki zato ne zadevajo tistih, ki za malo dela dobivajo relativno velik dohodek, temveč pogosto ravno tiste, katerih delo je odločilnega pomena za razvoj in napredek delovne organizacije. Edvard Kardelj: »Temeljni vzroki in smeri ustavnih sprememb«, »Problemi naše socialistične ureditve«, stran 363,364.

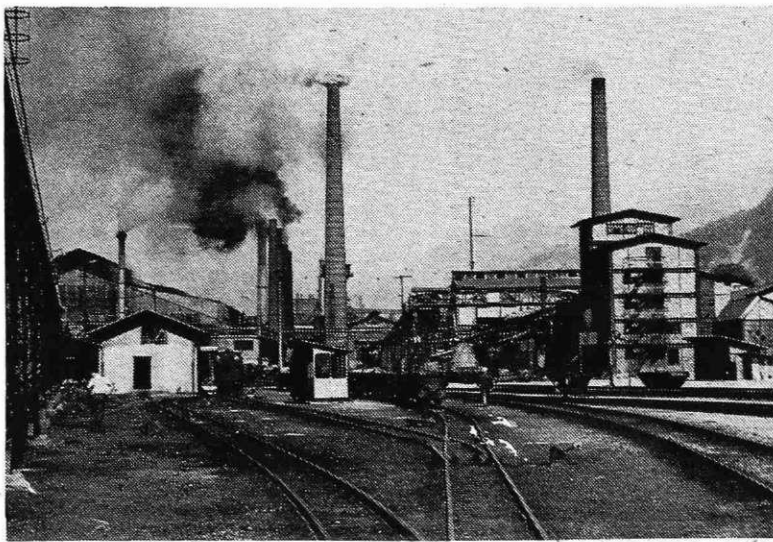
POPRAVKI ANALITIČNIH OCEN

Iz navedenega povzetka in tudi iz številnih naslednjih, ki jih bomo še zapisali, bo razvidno, kako pronicljivo je tovariš Kardelj ocenil nako prakso delitve, njene slabosti, kot tudi temeljna izhodišča — kaj je potrebno spremeniti. Ob teh ugotovitvah in praksi v delitvi osebnih dohodkov, kjer od normativov, (ki pa veljajo v glavnem le za proizvajalce v obdelavi materiala) ostajajo točke, razponi, različni multiplikatorji, izpeljani iz ocene. Zato se upravičeno vprašujemo: zakaj ostajamo pri slabih rešitvah, ko imamo vendar dovolj razvidnih izhodišč, da bi lahko začeli oblikovati nekaj novega, ustrežnejšega? Vprašanje je toliko bolj umestno za vse svetovalce, prirejevalce metod, ki so bile uveljavljene, sprejete za drugačen, kapitalističen sistem proizvodnih odnosov in delitve. Posebej še, ker so ugotovitve tovariša Kardelja stare že šest let! Manjši očitki bi lahko veljali za nadrobnejše sugestije, ki so objavljene v knjigi: »Svobodno združeno delo«, ker so bile objavljene pozneje.

Ne kaže se torej spuščati v ugibanja, zakaj je tako. Lahko pa zapišemo, da je nekaj metod, ki so ponujene, kot sveti, izhodišča, plod dolgotrajne prakse svetovanj, vpeljanih in razmišljanj, le izpeljanih iz bolj ali manj znanih metod, ki so jih uveljavili in jih »popravljajo« v kapitalističnem gospodarstvu.

V Sloveniji imamo nekaj knjig, ki obravnavajo analitične metode delovnih mest oziroma ocene opravil. Ena od njih ima celo obetajoč naslov Vrednotenje dela. Prebranje, pa nam odkrije, da gre v bistvu za izkušnjne, dodelavo in poizkus, kako bi sistem analitične ocene delovnih mest prilagodili in uspešno uporabili v naši praksi. Poleg tehničnih razlag, ki so pač poglavitni del sistema, sta zanimivi naslednji ugotovitvi:

(SE NADALJUJE)

Transportne žile (Foto F. Črč).

... V OSNOVNI SOLI »16. DECEMBER« MOJSTRANA

Tudi učenci osnovne šole 16. december v Jostropi smo se vključili v akcijo NNNP '79.

Na vajo smo se pripravljali vsi, učenci in učitelji. V obrambnih dnevih smo pridobili že precej izkušenj in vse so nam prišle prav. Vajo smo izvedli po načrtu in z njenim uspehom smo zadovoljni.

Zanimalo nas je, kaj o vaji in o akcijah na sploh, menijo odrasli. Ob zaključku vaje v naši KS, ki je bil v Mlačici, smo jih prosili, naj nam odgovorijo na nekaj vprašanj.

TOV. BREZAVSČEK, VI STE PREDSEDNIK SEKRETARIATA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZASČITO V SOLI, KAKŠEN POMEN JE IMELA ZA VAS TA VAJA?

»Mislim, da je organizacija takšnih vaj naša dolžnost. Na njih učenci spoznavate vedno nove obrambne in zaščitne ukrepe. To pot smo vas preizkusili, kako ste pripravljeni na bombni napad, kako je organizirana prva pomoč in koliko časa potrebujete, da se umaknete na varno. Upam, da ste v soboto občutili delček vojnih razmer, čeprav si vsi želimo, da vojne nikdar ne bi bilo.«

SLAVKO DEREANI IN JOZA MIRTIC, ČLANA KOORDINACIJSKEGA ODBORA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZASČITO PRI KRAJEVNI KONFERENCI SZDL DOVJE MOJSTRANA STA SI OGLEDALA NASO VAJO.

TOV. DEREANI, SE VAM ZDI, DA JE BIL UMİK DOVOLJ HITEV?

»Izpraznitev šole je potekala zelo organizirano. Če je umik izveden v sedmih minutah, je to zelo dobro. Pri organizaciji pouka v skrivališču pa bi vam svetoval večjo oddaljenost med posameznimi četami.«

TOVARIS MIRTIC, KAJ MENITE VI O NASI VAJI?

»Opazoval sem vas pri pouku v naravi. Dobro ste ga organizirali. Posebno budni so bili vaši stražarji.«

ALEKSANDER KOTNIK, PREDSEDNIK KO ZA LO IN DS PRI KK SZDL DOVJE MOJSTRANA, JE TAKOLE OCENIL ORGANIZACIJO IN POTEK VAJE V NAŠI KRAJEVNI SKUPNOSTI.

»Menim, da je vaja NNNP pokazala stopnjo naše obrambne pripravljenosti in usposobljenosti. V tej vaji zelo ugodno ocenjujem sodelovanje vseh vaščanov, posebno pa vas mladih. Naj povem še to, da je partizanski miting tu v Mlačici nekdanjim borcem obudil spomine na NOB in jim potrdil, da razvijamo in poglobljamo izročila njihovega junaškega boja in da smo pripravljeni baniti svobodo domovine.«

SLAVKO PEZDIRNIK, MED NOB ČLAN MLADINSKE ORGANIZACIJE SKOJ, JE O VAJI MENIL

»Prav je, da se pripravljamo na obrambo domovine. V vas mladih je naša moč in upanje, da boste ohranili to, kar smo vam mi pridobili. To je svobodno. Kaj ti pomeni svoboda, prav občutiš šele takrat, ko ti jo vzamejo.«

TOVARIS MRZLECKI, PREDSEDNIK KK SZDL DOVJE MOJSTRANA

»Akcija je zajela vse krajevne skupnosti, organizacije združenega dela, družbenopolitične organizacije ... v pospešeno obrambno usposabljanje. Vaja je bila preizkušnja celoletnih priprav. Ocenjujemo, da so bile priprave dobre in da je akcija uspela. Tudi pri vas v šoli so priprave potekale po programu in ste vajo izvedli zelo uspešno.«

FRANC KOBENTAR, SEKRETAR OBCINSKEGA KOMITEJA ZKS JESENICE:

»Po prvih vtisih je vaja uspela. Podrobna analiza nam bo pokazala, kje naj odpravimo pomanjkljivosti. Vesel sem, da je pri vaji sodelovalo toliko mladih.«

Pripravili člani novinarskega krožka:
Darja Legat, Andrejka Mave, Bojana
Pezdirnik in Matjeka Rabič.

... V OSNOVNI ŠOLI »JESENIŠKO-BOHINJSKI ODRED« KRAJNSKA GORA

Ze nekaj časa smo poslušali po radiju in televiziji skrivnostne besede o samozasčiti, civilni zasčiti, ljudski obrambi in še marsikaj. V petek smo imeli pionirji konferenco in svečano podelitev nekaterih priznanj. Ob koncu pa je povzel besedo ravnatelj. Povedal je, da moramo v soboto vsi priti v šolo, da moramo biti toplo oblečeni in dobro obuti. Najprej smo pomislili na športni dan in daljši pohod. Toda ravnatelj je povedal, da se vsa Slovenija pripravlja za obrambo proti nesrečam vsake vrste in tudi za eventualno vojno nevarnost. Vprašal je, kako smo pripravljeni doma, če zmanjka električnega toka, vode, če bi nastal požar, če bi zaradi snega nekaj dni ostali brez kruha. Kar neradi smo priznali, da smo premalo mislili o teh rečeh.

V soboto smo šli v šolo kot običajno. V razred je prišel razrednik in obnovili smo naš dogovor, kako se bomo ponasali ob nastanku požara, potresa ali vojne nevarnosti. Počno ob 8. uri so se oglasili zvočniki. Nekdo je v dramatičnem tonu povedal več stvari — doumeli smo le, da je ob 8. uri izbruhnila vojna in da moramo na rezervni šolski položaj. Čez nekaj minut smo bili vsi zunaj. Vse povsod so bile skrite straže, ki so nas usmerjale v neznano. Med nami so se znašli učenci z nosili, torbicami prve pomoči in vrečkami za hrano.

V zavetju visokih smrek so bili izobešeni veliki zemljevidi Jugoslavije in ob njih so se zbirale skupine učencev. Vedeli smo, da je to vaja, a resni obrazi učiteljev, predvsem pa njihova pripoved, kaj sotriti, če bi bilo to res, nas je spravila v tesnobo. Spoznali smo, kako bi delali v vojnih razmerah, kako se bomo borili, kako se moramo varovati in kaj je naša dolžnost pionirjev. Od skupine do skupine so hodili člani narodne zasčite, poslušali in tudi svetovali. Po nekaj urah bivanja v naravi smo se vrnili v šolo. Kuharice so nam pripravile imeniten partizanski golaž, ki nam je teknil bolj, kot v običajnih dneh.

Pionirji smo bili tudi obveščevalci o akciji zatemnevanja. Ze ob prvih znakih sirene so se tudi po naši zaslugi vse naše vasi pogreznile v temo. Z velikim zanimanjem smo v nedeljo sledili televizijskemu programu in gledali, kako so drugod opravili naloge v različnih nevarnih situacijah.

Pionirji so v času NOB marsikatero zagodli sovražniku, mi pa smo bolj poučeni, zato bomo lahko še več storili za našo domovino.

Načelnik pionirskega odreda
Rok Klančnik

ŽELEZAR

IZDALO POVERJENIŠTVO ZA INFORMIRANJE PRI SKUPŠČINI OBČINE JESENICE
OB AKCIJI NNNP '79

3/79

4. OKTOBRA 1979

V ZAKLJUČNIH AKCIJAH NNNP '79 JE SODELOVALO 15.152 OBČANOV

Ko v prvem trenutku ocenjujemo dvodnevno akcijo NNNP '79, bi brez kakršnihkoli razmišljanj lahko rekli, da nam je akcija uspela.

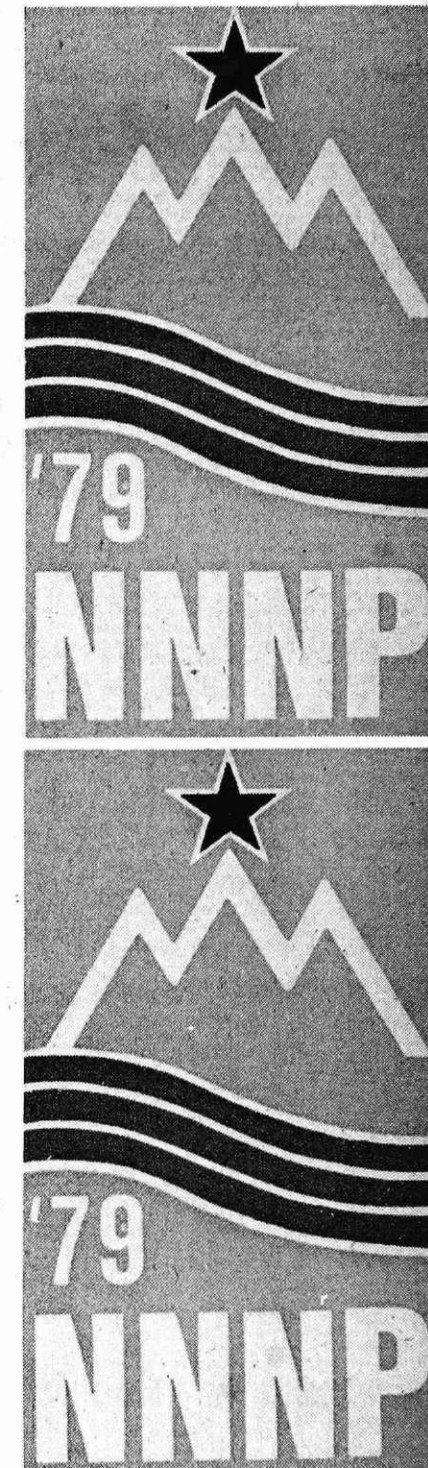
Uspeh skcije je v tem, da je bila načrtovana v bazi, to je v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Vsi načrtovalci so izhajali iz lastne ocene, kaj se na njihovem območju, v njihovem prostoru lahko zgodi. Naj bo to vojno stanje ali elementarne nesreče. Vse akcije so bile premišljeno pripravljene, zato so vsi sodelujoči svoje naloge resno po načrtovanem programu izvrševali. Zaradi take zavzetosti do nalog so izvajalci hitreje ugotovili tudi pomanjkljivosti, ki so jih skušali sproti odpravljati. Seveda vseh se ne da vzporedno odpravljati in nam nekatere pomanjkljivosti ostanejo za nadaljnje reševanje. Ob tem ne bi seveda morali razne slabosti in pomanjkljivosti sprejeti kot bodoče naloge, iz njih moramo načrtovati nove obveznosti.

Poleg posameznih programov smo imeli v celotni občini tudi enotno predpostavko — nevarnost zračnega napada. Pod to predpostavko smo preizkusili zatemnjevanje prostorov. Lahko trdimo, da nam je ta akcija 90 % uspela. Prav pa bi bilo, da bi pri ponovni taki vaji sodelovala tudi ostala peščica občanov. Saj s tem zavarujemo sebe in soseda.

Če izvajamo to enotno akcijo, potem nam podatek pove, da je v vseh ostalih akcijah sodelovalo 15.152 delovnih ljudi in občanov, od najmlajših do najstarejših. To je številka, ki je dokaj velika. Vendar smo obvezni, da v naslednjih takšnih vajah pritegnemo še več občanov k skupnemu reševanju sprejetih nalog.

Verjetno je zaključek vsakega občana v tej akciji naslednji. Nikoli več ne bomo mrzlično nakupovali življenjskih potrebščin dan pred vajo, temveč bomo že sedaj ustvarili določeno zalogo, da me ne bo nič presenetilo.

Zdravko Črv
predsednik OK SZDL
Jesenice

ŽELEZAR

IZDALO POVERJENIŠTVO ZA INFORMIRANJE PRI SKUPŠČINI OBČINE JESENICE
OB AKCIJI NNNP '79

2/79

30. septembra 1979

KRAJEVNA SKUPNOST PLAVŽ

»Če primerjamo letošnje zaključne akcije in ocenjujemo našo uspešnost v okviru slovenske akcije NNNP '79 z lanskoletnimi obrambnimi dnevi v krajevni skupnosti, moramo objektivno priznati vsestranski napredek. Akcije so bile izvedene dovolj kvalitetno, zavzeto in odgovorno, vključevale pa so okrog 2.100 udeležencev, poleg 300 prebivalcev, ki so sodelovali v enotah civilne zaštite, narodne zaštite, v sekretariatu akcije NNNP '79, političnemu štabu in drugje, je ob sklepu aktivnosti v krajevni skupnosti Plavž menil predsednik skupščine delegatov Dani Klemenc. V teh akcijah oziroma preverjanju pripravljenosti prebivalcev krajevne skupnosti v primeru ravnanja v raznih nepredvidenih situacijah — vojna nevarnost, vojna, potres, požar, epidemije in podobno — je na področju krajevne skupnosti, ki je največja v občini in najgostejše naseljena in ker je pač mlada tudi dovolj heterogena, sodelovalo 20 organizacij združenega dela, ki so po svojih obrambnih načrtih preverjale in ocenjevale svojo pripravljenost in usposobljenost. V akcijah, ki so jih izvedli v novi osnovni šoli in v vzgojno varstveni organizaciji, so sodelovale enote KS vključno s sekcijo za družbeno aktivnost žensk, ki so pomagale pri evakuaciji vrta. Enake civilne zaštite in narodne zaštite krajevne skupnosti so sodelovale tudi v nekaterih akcijah, ki so jih izvajala organizacije združenega dela.

Med najbolj uspešno preverjanje in ocenjevanje pripravljenosti nedvomno sodi akcija jeseniške bolnišnice.

Sobota, 29. septembra 1979. Nekaj minut po deveti uri je zgrešena bomba, namenjena železniškemu križišču ali Železarni, zadeva stavbo bolnice, v kateri je šola za zdravstvene delavce, uprava, otroški oddelki ... Po tem, ko je sirena naznanila konec letalskega napada, je vodstvo akcije v bolnici takoj ukrepalo in v akcijo poslalo svoje enote civilne zaštite — reševalce, prvo pomoč, gasilce ... hkrati pa prosilo enoto civilne zaštite krajevne skupnosti za pomoč, ki pa je bila zaradi izredne hitre intervencije in usposobljenosti lastnih enot nepotrebna.

Prvi so se od bombe poškodovanega trakta prebili gasilci — po plezalnih lestvah in poškodovanemu stopnišču in takoj pričeli z akcijo — reševanje težje in lažje ranjenih ter gašenjem požara, ki je pri tem nastal. Lažje ranjene so reševali po pletenih drsnici, težje pa po stopnišču. Vsem ranjenim je ekipa neposredno ob poškodovani stavbi nudila prvo pomoč in jih prenesla v posebno pripravljene oddelke bolnice, kjer so ločili od težjih ranjencev. Tam so jim strokovno pomoč nudile zdravstvene ekipe na čelu z najboljšimi zdravniki. Improvizirali so tudi operacijsko sobo, kjer so pri težjih ranjenih takoj začeli z operacijskimi posegi. V isti sobi je delovala mavčarna, zastupljena s ponosom, da z oglikovim monoksidom so dali v kisk vročo, drugemu čistili težje rane itd. Med poškodovanimi so imeli vse mogoče primere, ki lahko nastopijo ob bombnem napadu, operaterji pa so opravljali najtežje operacije.

Reševanje po bombnem napadu iz stolpnice na Plavžu — akcija KS Plavž (I. K.)

Opazovalci menimo, da je vaja izredno uspeša, saj so vsi delavci bolnice od že omenjenih enot do zdravstvenega osebja akcijo vzeli izredno resno in odgovorno. Celotna akcija je bila organizirana in izvedena tako, da ni bilo ovirano redno delo bolnišnice. Vodstvo akcije je posebno priznanje izreklo učencem in osebju šole za zdravstvene delavce, ki so zelo veliko prispevali, da je preverjanje zelo dobro uspelo. Priporočamo naj, da so vse poškodovance tako preprosto maskirali,

Prva pomoč — akcija KS Plavž (IK)

da je človek imel občutek, da gre za resnične rane. V akciji je sodelovalo čez 350 oseb.

Nedelja, 30. septembra 1979. Že v jutranjih urah je bila po krajevem ozvočenju izvedena mobilizacija moških prebivalcev Ceste Cirila Tavčarja v starosti od 12 do 65 let, ki niso vojaški obvezniki in ki so sposobni za delo. Na zbornem mestu ob 8.30 so jih evidentirali okrog 500! Naloga le-teh je bila, da pomagajo pri odstranjevanju ruševin, kopanju zaklonilnikov in usposabljanju zakonitšč.

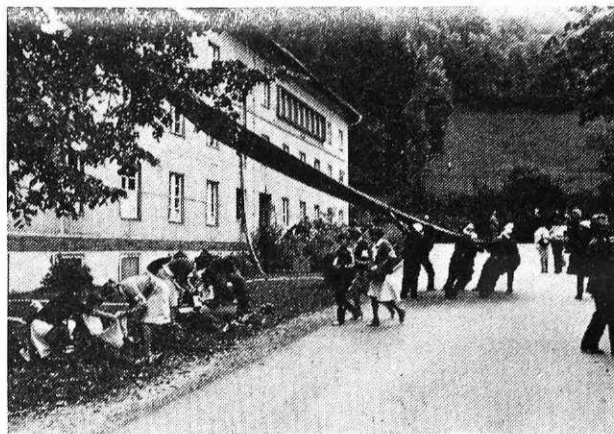
Ob 9.05 so sirene naznanile nevarnost zračnega napada. Nekaj trenutkov za tem, ko so bili prebivalci evakuirani v hišno zaklonišče, je bomba zadela stolpnico na Tavčarjevi 10, v kateri živi prek 300 stanovalcev. Sedem do deset minut za tem, ko so sirene naznanile konec zračnega napada, so bile ob stolpnici že enote civilne zaštite, gasilci in reševalci poklicne gasilske in reševalne enote Železarne in gasilci Gasilskega društva Jesenice — mesto, reševalne ekipe in reševalni avtomobili. Akcija je učinkovito stekla, saj so bili najbolj prizadeti tretje, četrto in osmo nadstropje. Ob stolpnici je bila najboljša tehnika, ki jo imamo na Jesenicah — dve cisterni za gašenje, tri kombinirana vozila, generator za gašenje s peno, rešilni avtomobili in največja pridobitev mesta Jesenice — Magirus dvizna lestev, ki doseže osmo nadstropje. Vsa ta tehnika je takoj stopila v akcijo. Reševali so po škripcu, reševalnem traku in zaprti drči iz tretjega, četrtega in osmega nadstropja. Zelo učinkovito pri reševanju iz osmega nadstropja se je izkazala dvizna lestev. Ker je nastopil tudi požar, so ga v zelo kratkem času pogasili z vodo in peno.

Celotno akcijo je spremljalo več sto prebivalcev tega območja, med njimi pa so bili tudi general Franc Črnučelj, član sekretariata akcije NNNP '79 pri republiški konferenci SZDL Slovenije, Franc Fojker, delegat Gorenjske v koordinacijskem odboru za LO in družbeno samozastito pri RK SZDL in predsednik medobčinskega sveta SZDL Gorenjske Janez Varl, ki so se po končani akciji o izvedbi tudi pogovarjali s političnim štabom in sekretariatom akcije NNNP '79 krajevne skupnosti Plavž.

Akcijo so ocenili kot zelo uspešno, pri tem pa poudarili izreden pomen, da se v takih velikih stavbah, ki predstavljajo skoraj celo vas, še bolj krepi hišna samouprava z vsemi dejavnostmi kot jih ima vaško naselje in krepijo medsebojni človeški odnosi, kar sta najpomembnejša dejavnika pripravljenosti za ravnanje in ukrepanje ob različnih nenormalnih trenutkih.

JOŽA VARL.

2

Reševanje in takojšnja prva pomoč — akcija v jeseniški bolnišnici (IK)

Sobota, 29. septembra. Parkiranje na glavnem in gospodarskem dvorišču bolnice je prepovedano. Vhodi so kontrolirani, prihajajoči morajo imeti posebne dovolilnice. Ob 6.15 je zbor kurirjev — mladincev naše šole, ki začnejo raznašati pozive članom CZ. Tretji in četrti razred je ob 6.30 razporejen na delovno mesto na oddelkih splošne bolnice. Ob 7. uri je sestanek štaba CZ in odbora SLO v vratarnici. V prostorih šole se istočasno začne pouk za I. in II. razred. Učenci poslušajo razna predavanja o SLO in STM. Vsi delavci šole so na delovnem mestu. Ob 9. uri je alarm za zračni napad. Učenci so disciplinirani. Zaprejo okna, zagrnejo zaveso, ugasnejo luči. Bomba, ki je namenjena železniškemu križišču ali železarni, zadene stavbo bolnice, kjer je šola, uprava, otroški oddelki in oddelki za rehabilitacijo. Ko sirena oznani konec letalskega napada se začne reševanje. Štab se vrne v vratarnico, zberejo se enote CZ, NZ onemogoči vstop nepoklicanim, morebitne zunanje bolnike in poškodovance usmerja preko novega veznega trakta v bolnico. Opazovalec NZ javi štabu bombni zadetek, štab oceni položaj in odredi ekipo za ugotavljanje radioaktivne kontaminacije. Ta ugotovi, da kontaminacije ni. Štab odredi izklop elektrike in plinov, razčiščevanje ruševin pred vhodom v poškodovano stavbo in gašenje na strehi. Težji ranjenci in mrtvi so na stopnišču, od koder jih rešujejo enote CZ in PO Splošne bolnice.

Ko je triaža težjih poškodovancev končana, jih prenesejo na nosilih in vozčkih v posebno pripravljene oddelke bolnice, kjer jim nudijo strokovno pomoč zdravstvene ekipe. Pri težjih ranjenih takoj začnejo z operativnimi posegi v improvizirani operacijski sobi. Tam deluje tudi oddelki za intenzivno nego, internistično oskrbo in ostalo kirurško oskrbo. Istočasno se lažji ranjenci, nepoškodovani učenci in predavatelji napotijo do okna kamor so se po plezalnih lestvah in poškodovanem stopnišču prebili gasilci. Začne se reševanje po platnem drsnem platnu. Lažjim ranjencem nudijo prvo pomoč delavke naše šole, takoj ob poškodovani stavbi. Nepoškodovani se umaknejo na ravni del dvorišča, lažji poškodovanci se po opravljeni triazi v spremstvu odpravijo na ambulantne preglede. Ob 10.00 uri je evakuacija lekarne in arhiva bolnice ter zdravstvene šole iz poškodovane stavbe v novo zgradbo bolnice. Nosači so učenci Zdravstvene šole, ki opravljajo praktično delo na oddelku za rehabilitacijo. Ob 11.00 uri je zbor sodelujočih na glavnem dvorišču, kjer imajo gasilci prikaz gašenja požara. Ob 12.00 uri predsednik odbora za SLO Splošne bolnice Jesenice poda poročilo o celotni akciji.

... spremstvo v bolnišnico — akcija v jeseniški bolnišnici (IK)

7

Nedelja, 30. septembra. Že v jutranjih urah je bila po krajevem ozvočenju izvedena mobilizacija prebivalcev Tavčarjeve ulice na Plavžu. Ob 9.00 uri so sirene naznanile nevarnost zračnega napada. Bomba je zadela stolpnico na Tavčarjevi 10. Pri reševanju so sodelovale tudi tri reševalne ekipe učencev Zdravstvene šole, ki sta jih vodila dva zdravnik in tri sestre. Reševalna tehnika je bila zelo učinkovita. Reševali so po škripcu, odprtem in zaprtim drsnem platnu iz 3. 4. in 8. nadstropja. Učenci Zdravstvene šole so nudili PP desetim poškodovancem.

Akcija je uspela, saj smo pripravljeni na razne nepredvidene situacije — vojno nevarnost, elementarne nesreče in epidemije.

Novinarski krožek
Zdravstvene šole Jesenice

Težje ranjence so z nosili odnesli v bolnišnico — akcija jeseniške bolnišnice (IK)

... V OSNOVNI ŠOLI »KARAVANŠKIH KURIRJEV NOB«

V mislih imam besede, ki jih je tovariš Tito namenil vsem mladim v Jugoslaviji: »Trebalo se je učiti. Delajmo tako, kot da bo sto let mir, hkrati pa bodimo pripravljeni, kot da bo že jutri vojna.«

Te misli uresničujemo v različnih možnih oblikah. Svojo obrambno pripravljenost mladi najbolje prikažemo na obrambnem dnevu. Za nami so že štiri uspešne vaje. Vanje so bili vključeni vsi šolarji, sodelovali pa so tudi odrasli krajanji — celotna krajevna skupnost, civilna zaštita, člani ZB NOV ZRVS in drugi. Prav vsi smo imeli enako pomembno nalogo: pokazati usposobljenost za obrambo domovine.

Na obrambnem dnevu je potekalo vse tako, kot bi bila prava vojna. Sprašujem se, ali bi bili mladi kos nalogam v primeru, če bi šlo zares. Ali smo premladi? Ne, nismo! Saj so tudi med NOB pomagali pionirji. Tudi mi bi dokazali, da smo vredni otroci svoje domovine.

Pa se vrnilo k našemu obrambnemu dnevu! Ko je zatulila sirena, smo se vsi v najkrajšem času umaknili iz šole. Brez panike smo pritekli na prvi evakuacijski prostor, od tam pa na Kres, kjer smo se razdelili v bataljone in v delovne skupine. Sama sem bila v informativno — novinarski. Z beležko in svinčnikom smo hiteli od skupine do skupine, spraševali, se pogovarjali, opazovali, zapisovali. Svoja opažanja smo izdali v BILTENU. Slabi dve uri in bilten je bil narejen in razdeljen. Vsi smo se potrudili, kar se je največ dalo.

Nič nas ne sme presenetiti. V tem znamenju je potekala današnja akcija. Zelo nam je koristila. Spoznali smo del naporov in nalog, ki nas čakajo v primeru vojne ali druge nesreče in vsaj za kanček smo bogatejši iz znanja naše civilne zaštite. Na vojno ali na elementarno nesrečo moramo biti pripravljeni, čeprav si ne ene ne druge nihče ne želi. Svojo domovino moramo obvarovati pred vsakim sovražnikom. Pri tem pa stoji velika naloga prav pred nami — mladimi. Kos pa ji bomo le ob pomoči starejših v podobnih akcijah, kot je bila današnja.

Ves svet tekmuje v oboroževalni dirki in hoče dobiti vojaško premoč. Naša obrambna politika ne temelji na tem, da bi posegla po tujem ozemlju, uresničuje le ideje o oboroženem ljudstvu, ki samo nosi obrambne pravice in se za to usposablja. Nenehno moramo razvijati v nas samih trdnost in pripravljenost — le to nam je zagotovilo mir in varnost, s tem pa zagotovilo srečnega življenja v prihodnje.

Barbara Koseli

AKCIJA ZATEMNEVANJA 29. SEPTEMBRA

Občinski sekretariat je ob 19. uri izvedel v celotni občini akcijo zatemnjevanja. To je bila edina akcija, ki je bila programirana s strani občinskega sekretariata in so jo istočasno izvajali vsi občani in delovni ljudje v občini. Akcija je bila vnaprej samo napovedana, medtem ko čas alarmnega signala nevarnosti zračnega napada ni bil vnaprej znan in ga je sprožil občinski sekretariat.

Sekretariat v krajevnih skupnostih so oblikovali kontrolne skupine, ki so sporočile, da je akcija razen redkih izjem uspešna.

Ocenjujemo, da je akcija zatemnjevanja potrdila, da so občani seznanjeni z nalogami in da se aktivno vključujejo. S tem so potrdili, da se zavedajo samozasčitnih nalog in potrjujejo zavestno podporo politični akciji NNNP.

Poročilo občinskega sekretariata

KAKO SO IZVAJALI AKCIJO NNNP '79 V POSAMEZNIH ŠOLAH

... V CENTRU SREDNJIH ŠOL

Tudi najmlajši so sodelovali (IK)

29. septembra 1979. Alarm. Znak za zračni napad. Na centru srednjih šol na Jesenicah dijaki mirno zapuščajo razrede in odhajajo v zaklonišče. Nobenega vpitja in prerivanja, ki je sicer stara navada dijakov. Marsikomu se je vrjetno utrnula tiha želja, da se nikoli nebi bilo potrebno umikati pred resničnim sovražnikom.

Šolsko poslopje je bilo v trenutku izpraznjeno. Sele ko je sirena naznanila konec napada je šola zopet oživila v svojem starem ritmu. Smeh, pogovori šale...

Srednješolci smo potem krenili proti Lipcam. Travniki, kjer so se zbirali mladinci in mladinke, je takoj napolnilo delavno vzdušje. Predavanja iz prve pomoči, politična ura, streljanje, metanje bombe, pa angelska ura – vse to je obogatilo tisti dan. Dijaki so tudi sami sodelovali pri pripravljanju programa in se udeležili diskusij.

Največ zanimanja pa so vzbudili gasilci. Okrog njih je bilo vedno zbrano mnogo radovednežev, ki bodo morda kdaj še potrebovali tisto, kar so videli v soboto.

Tovariš Tito je ob neki priložnosti dejal: »Delajmo kot da bo sto let mir, pripravljajmo se, kot da bo jutri vojna.«

In sobota je resnično izvenela v tem smislu. Delo in priprave so obrodile sad. Akcija Nič nas ne sme presenetiti je uspela. Dokazali smo, da smo pripravljeni in se zavedamo svojih pravic in dolžnosti.

Marija M.

... V ŽELEZARSKEM IZOBRAŽEVALNEM CENTRU

»EVAKUACIJA ŽELEZARSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA«

Cepprav je bila 29. septembra sobota, smo se vseeno zbrali v šoli vsi učenci in profesorji in zaposleni delavci. Tako, kot vse šole in delovne organizacije se je tudi ZIC vključil v vsesplošno republiško akcijo NNNP '79.

Na šolskih hodnikih je vladalo tega dne nekakšno posebno vznemirjenje. Ob 8.30 smo se zbrali po razredih v učilnicah. Razredniki so nas opozorili na pomembnost obrambne pripravljenosti, nas seznanili s programom, načinom dela ter na disciplino in priselnost v vsakem trenutku. Tu so tudi prvič ugotovili poimensko prisotnost.

Približno ob 9. uri je zvonec, namesto sirene, naznanil začetek akcije. Spraznitev šole je potekala izredno hitro in disciplinirano po določenem vrstnem redu. Prvo so zapustili šolo učenci s tretjega, nato drugega in prvega nadstopja ter nazadnje iz pritličja.

Evakuacija se je nadaljevala mimo pekarnice Vidic po cesti bratov Stražar in Tomšičevi cesti do samopostrežne trgovine. Tu smo zavili v gozd. Hodili smo v strjeni koloni. Mokra gozdna pot nas ni ovirala. V enotah, vsak razred je predstavljal enoto, je vladala skoraj vojaška disciplina vse do cilja – do Copovega rovtu.

Na jasi so nas s pesmijo pričakali dijaki iz doma učencev ZIC. Evakuacija doma in šole je namreč potekala ločeno, v časovnem razmaku ene ure.

Na Copovem rovtu so razredniki drugič ugotovili poimensko prisotnost. Razredni vodja in namestnik pa sta prevzela tudi hrano po zaporedju prijavljenih enot.

V odmoru je nastopila sanitetna enota, sestavljena iz učencev zaključnih letnikov in nekaterih delavcev ZIC. Obvezovanje ranjencev, so nam posebno lepo in zavzeto pokazale učence Danila Narsič, Ferida Plivac in Irena Pogačar. Pohvaliti velja tudi vodjo sanitetne enote tov. Perata, ki je to akcijo res odlično pripravil. Mladina je spet pokazala, da je pripravljena z vso resnostjo prevzemati naloge, če bi bilo to potrebno.

Po krajšem počitku smo začeli zapuščati Copov rovt. Vsaka enota si je izbrala svojo pot v dolino. Ob 13. uri pa smo se ponovno zbrali na športnem igrišču za osnovno šolo Prežihov Voranc. Predstojniki so nas tu še zadnjič presteli. Postrojeni v kolono smo skupaj z dijaki centra srednjih šol in učenci osnovne šole spremljali kratak kulturni program, s katerim se je slovesnost zaključila naša sobotna akcija.

Silvo Mirtič

... V ZDRAVSTVENI ŠOLI JESENICE

Tudi naša šola se je skupaj s splošno bolnico Jesenice uspešno vključila v dvodnevno akcijo NNNP '79. Ze v pripravah smo se temeljito seznanili in sprejeli Titovo strategijo splošnega ljudskega dopora in družbene smozaščite.

Petek, 28. septembra. Podmladek turističnega društva naše šole je opravil očiščevalno akcijo okrog šole in bolnice. Za soboto smo vsi dobili vstopne dovolilnice in natančna navodila.

6

KRAJEVNA SKUPNOST SAVA

V krajevni skupnosti Sava so se v akcijo NNNP '79 vključili že v začetku letošnjega leta. Osnovna naloga je bila organizacijsko in usposobiti za morebitna presenečenja kot so elementarne in druge nesreče, možnost vojaškega napada neke tuje sile na naše ozemlje in podobno. Prav v ta namen so tekom leta kadrovske izpolnili odbora enot civilne zaščite, narodne zaščite in komisije. Kadrovske in organizacijske so uredili kurirsko službo, oblikovali in organizirali so pododbore za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v soseskah, imenovali pa so tudi poverjenike v hišnih svetih in ulicah.

Svoje delo in naprave so preverili že na občinskem tekmovanju enot civilne zaščite, gasilsko enoto pa na skupni taktični vaji enot civilne zaščite krajevnih skupnosti Sava in železarna Jesenice, 13. julija letos.

Po končani akciji NNNP '79 v KS Sava (IK)

S pridobljenim znanjem in izkušnjami so mirno pričakali zaključek akcije NNNP in ko se je v soboto ob 9. uri na področju krajevnih skupnosti Sava oglasila sirena, ki je naznanjala letalski napad, je vse steklo po načrtu. Kurirske službe so že nekaj dni pred tem odlično opravile svoje delo, enako pa velja tudi za poznejši potek akcije. Da je bilo zares živahno naj pove podatki, da je v tem preizkusu sodelovalo več kot 2500 krajanov. Ugotovili pa so tudi, da so vse organizacije združenega dela na področju krajevnih skupnosti delovale po predvidenem načrtu za nepredvidene situacije.

Se posebno je ob tem potrebno poudariti, da so vse šole in tudi vzgojnovarstvena organizacija uspešno izvedle svoje programe, kar je razveseljivo. Še zlasti je pomembna izredno dobra povezava med krajevno skupnostjo in organizacijami združenega dela. Kot kaže se v normalne situacije težje povezujemo med seboj in marsikje sodelovanje med krajevno skupnostjo in organizacijami združenega dela ni najboljše. Ko pa smo pred enakim problemom, pred nesrečo, povezava stee in je zelo trdna, ugotavljajo v krajevni skupnosti Sava.

Poleg številnih preizkusov različnih služb so izvedli tudi vajo odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, štaba civilne zaščite, narodne zaščite in teritorialne obrambe. Naloga je bila zelo zanimiva, vendar izredno zahtevna. Šlo je za evakuacijo določenih skupin prebivalstva iz najbolj ogroženih območij krajevnih skupnosti. Šlo je za sosesko ena, ki meji na železniško postajo, in sosesko tri v neposredni bližini jeseniške železarnice. Že omenjene kategorije prebivalstva so bile: mladina od osemih do štirinajstih let, bolniki, oslabele, nosečnice ter matere z otroki do sedmih let starosti. Skupno gre za sedemsto krajanov. Za razmestitevna okoliša so določili Planino pod Golico in Črni vrh, kjer bodo v resničnem primeru postavili šotore. Poleg že omenjenih, ki so sodelovali v tej štabni vaji, so sodelovali še naslednje komisije: za informativno in propagandno dejavnost, za gospodarstvo in komisija za družbeno dejavnost.

Kot so ugotovili je bil interes občanov za to akcijo in nasploh za akcijo NNNP izredno velik. To dokazuje tudi to, da so se poverjeniki hišnih svetov in ulic odzvali vabilu devetdesetodstotne. Da je večina ljudi vzela resno zaključek akcije, pa dokazuje tudi to, da so se nekateri pripadniki civilne zaščite v krajevni skupnosti Sava oglasili v štabu takoj po alarmnem znaku, čeprav jih nihče ni obvestil ali poklical.

Ugotovitev, ki so jo sprejeli v sobotnih večernih urah, je bila tudi ta, da so na najhitrejši in najboljši način prišli do občana, oziroma so občani takoj pravilno reagirali in se vključili v akcijo. Enako velja, kot smo že dejali, tudi za povezavo med krajevno skupnostjo in organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi skupnostmi.

Kot vsaka preizkušnja je tudi ta pokazala nekaj pomanjkljivosti. Predvsem gre za alarmne naprave, ki se niso posebej izkazale. Le stanovalci v bližini gledališča Tone Čufar na Trgu Toneta Čufarja 4 so bolje slišali znak sirene. Tisti, ki stanujejo, denimo v bližini jeseniške železniške postaje, na Tomšičevi in pri Železarni pa sirene niso slišali, niti dopoldanske, niti večerne, ko je bilo potrebno izvesti zatemnitev. Na področju krajevnih skupnosti Sava so zato različno reagirali ob zateznitvi.

Dušan DRAGOJEVIČ

KRAJEVNA SKUPNOST PODMEŽAKLJA

V soboto zgodaj zjutraj je v krajevni skupnost pričela delo dežurna služba v sekretariatu akcije NNNP. Prvo dežurstvo v sekretariatu NNNP Podmežaklja so med drugimi opravili tudi člani koordinacijskega odbora ZB NOV.

3

Na zaključno akcijo so se v Podmežaklji pripravljali že od marca. Odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito sta se sestajala vsaj enkrat mesečno, po potrebi pa tudi večkrat. Štab civilne zaščite je prav tako izdeloval svoj program in se vestno pripravljali na akcijo. Narodna zaščita pa je večkrat sodelovala kot zaščita oziroma redarska služba pri prireditvah v športnem parku. Aktivno je sodelovala v pripravi tudi osnovna organizacija ZSMS Podmežaklja, ki je prevzela kurirsko službo. Skratka že priprave so bile resne in zavzete.

Na področju krajevnih skupnosti Podmežaklja delujejo tudi delovne organizacije oziroma temeljne organizacije železarne Jesenice. Nekaj dni pred 29. septembrom so se zbrali predstavniki Kovina, Dinos, Gradisa, Gradbinca, Kovinoservisa, Gorenjke in TOZD Hladna valjarna Jesenice in TOZD Žičarna Jesenice na skupnem posvetu, kjer so uskladjili plan akcije. Na tem posvetu so se tudi domenili, da vse enote v sklopu krajevnih skupnosti pričnejo z delom šele v soboto v popoldanskem času, dopoldan pa delajo na svojih delovnih mestih in sodelujejo pri izvajanju nalog v svojih delovnih organizacijah.

V vseh delovnih organizacijah na področju krajevnih skupnosti so izvajali akcijo po načrtih. Tako so v HP Gorenjka že ob 6. uri imeli sestanek odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, kjer so se natančno domenili o izvajanju akcij. Delavci so normalno delali do 9.05, ko jih je iz vsakdanjika vrglo zavijanje sirene, ki je oznanila zračni napad. Vse enote civilne zaščite – gasilci, prva pomoč, in narodna zaščita in vsi zaposleni, so hitro in natančno opravljali svoje naloge. Po uspešno opravljenem reševanju in zaščiti objektov so se delavci zopet vrnili na svoja delovna mesta, kjer jih je malo kasneje ponovno presenetil alarm. Izbruhnil je požar in vse službe so zopet opravile svoje naloge.

Delovne organizacije Kovinoservis, Dinos, Lesnina in TOZD Hladna valjarna ter TOZD Žičarna pa so ta dan povečale budnost, zastražile svoje objekte in z normalnih delavnikom izvajali akcijo. Povsod so bili v pripravljenosti odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, da bi v primeru potrebe hitro ukrepali.

V delovni organizaciji Kovin Jesenice so bili objekti izredno zastraženi. Člani narodne zaščite so patrolirali in povezovali posamezna stražarska mesta. V direktorijev sobi je zasedal sekretariat akcije. Ob 6. uri so se prvič sestali in se dogovorili o poteku. Okrog 7. ure so prejeli raport vodij posameznih enot o poimenski zasedenosti delovnih mest, ob 7.30 se je aktiviral štab civilne zaščite s svojimi ekipami. Ostali delavci so urejali in pospravljali svoje delavnice in okolice. Ob 8.30 potres, alarm in reševanje se je začelo. Zaposleni so izpraznili prostore. Na pomembnem nogometnem igrišču enote prve pomoči delajo s polno paro, obenem pa seznanjajo tudi ostale z osnovami prve pomoči. Gasilsko tehnična ekipa izvede vse ukrepe, da omili posledice katastrofe. Straža ostaja na svojih mestih. Ob 11. uri se delavci vrnejo na svoja delovna mesta, vendar pa že ob 12. uri izbruhne požar. Ponovno uspešno sodelujejo vse ekipe. Po končani akciji je sledila instrukcija o uporabi gasilnih aparatov. Akcijo so zaključili ob 14. uri, vendar pa je sekretariat imel dežurno službo in kurirsko zvezo s krajevno skupnostjo Podmežaklja. Za popoldne so imeli predvideno še mobilizacijo posameznih služb na domovih, ki je zelo dobro uspela.

Popoldne je bilo zelo živahno tudi v sami krajevni skupnosti. Dopoldne je dežurna služba imela kurirsko povezavo z delovnimi organizacijami in občinskim sekretariatom akcije.

Malo pred 16. uro so se zbrali člani štabov civilne zaščite in narodne zaščite ter kurirji OO ZSMS Podmežaklja. Ob 17. uri so bili zbrani skoraj vsi mobilizirani člani civilne zaščite, malo pred 18. uro pa je že stekla tudi akcija narodne zaščite. Člani narodne zaščite so zastražili vse mostove v krajevni skupnosti, trgovine in športni park ter kisikarno. Na terenu je bila tudi letišča patrolja. Takoj za njimi so odšli na teren tudi člani štaba civilne zaščite, ki so nato ob znaku alarma za bombni napad pregledali izvajanje zatemnitve v krajevni skupnosti. Občani so se zelo disciplinirano odzvali, saj je bila krajevna skupnost dobro zatemnjena.

V nedeljo dopoldne je akcija ponovno stekla že ob 6. uri zjutraj, ko se je ponovno sestal krajevni sekretariat akcije NNNP. Kurirji so ponovno mobilizirali vse člane civilne zaščite, ki so se hitro zbrali v prostorih krajevnih skupnosti. Ugotovili so, da je od 83 članov prisotnih 43 članov. Po pregledu opreme je sledilo predavanje o delovanju enot civilne zaščite in o poteku letošnje akcije. Akcijo so zaključili ob 12. uri.

Branko JERŠIN

KRAJEVNA SKUPNOST JAVORNIK – KOROŠKA BELA

Akcija NNNP na Javornik-Koroška Bela je sicer uspela v okviru načrta in hkrati navrgla nekaj novih izkušenj in spoznanj. V akcijo je bilo vključenih razmeroma malo odraslih krajanov – med 150 in 200 – če naj bi v celoti dosegla svoj namen – vzgojno in mobilizacijskega. Bolje so se odrezali učenci osnovne šole Karavanških kurirjev NOV, kar je razumljivo glede na izkušnje, ki jih imajo na tem področju.

Potekala je po predvidenem načrtu. Po jutranjem opozorilu na nevarnost napada iz zraka, so kurirji hitro opravili svojo dolžnost. Evakuacija, ki je zajela prebivalce nekaterih stanovanjskih blokov, učence osnovne šole in predšolske otroke iz vzgojno varstvene ustanove, je potekala brez motenj. Zbrali so se na določenih mestih na Kresu. Potem, ko so bili seznanjeni z neposrednimi nalogami so jim pripadniki JLA prikazali delovanje nekaterih vrst orožja. Učenci osnovne šole, ki so bili razporejeni v bataljone, so opravili dolžnosti v okviru samozaščite in družbene samozaščite.

In kakšne so bile pomanjkljivosti? Člani štaba so opozorili na vrzel oziroma pomanjkljivo povezavo in sodelovanje z občinskim štabom in Železarno. Krajinj so bili premalo ali pa pomanjkljivo obveščeni o celotni akciji. Zaradi česar, bi lahko rekli, je prišlo do manjše panike, kar se je pokazalo še v petek v trgovinah. Potrošniki so že v dopoldanskem urah razgrabili kruh pa tudi nekatera druga živila. Na problem založenosti trgovin je že pred akcijo opozoril potrošniški svet, ki je analiziral stanje in ugotovil, da je zalag osnovnih prehranskih artiklov komaj za pol dneva.

Tudi primernih zaklonišč ni oziroma jih sploh ni, za kar bo treba resneje razmisliti in sprejeti določene ukrepe.

Jože PODOBNIK

KRAJEVNA SKUPNOST ŽIROVNICA

Po zvočnem signalu za elementarne nesreče ob 8.45 in sireni za požar so se na ogroženem področju aktivirale enote civilne zaštite in narodne zaštite. In sicer: gasilska enota CZ Smokovč, Zabrznica s tem, da pogasijo požar, odstranjujejo ruševine in rešujejo ranjence iz ruševin.

Enota za prvo medicinsko pomoč in strokovna ekipa ZP Selo pri žirovnici prevzame poškodovance, razporedijo ranjence in jim nudijo prvo pomoč. Ekipa za odkopavanje smrtno ponesrečenih je svoje delo opravila takoj.

Narodna zaštita in vod za vzdrževanje reda sta skrbela za red, preprečevanje panike in zaščitila družbeno in privatno premoženje.

Vod za socialno delo je preveril število ohromelih občanov, obenem pa je pri občanah opravil anketo o pripravljenosti občanov ob elementarnih nesrečah.

RHB zaštita je na zbornem mestu organizirala praktično vajo z maskami in razgovor o bojnih komičnih sredstvih.

Ekipa za prvo veterinarsko pomoč je praktično prikazala prvo pomoč ščivini in zbrala podatke o številu govedu, konj in drobnini v KS Žirovnica.

Dežurna in kurirska služba pri sekretariatu NNNP sta delali po programu.

Delovne organizacije v krajevni skupnosti so aktivno sodelovale v skupni akciji, in sicer HE Moste, Elektro Moste, Planika Breznica, trgovska podjetja oziroma v poslovalnicah na našem območju, osnovna šola Goronjski odred, železniška postaja.

AMD Žirovnica je dala na razpolago avtomobile za slučaj potrebe. DPD Svoboda Žirovnica-Breznica je s svojimi člani zaščitila kulturne in zgodovinske objekte in izvedla ob zaključku kratkotrajni program.

Rdeči križ je imel pripravljene pakete z oblačili in krvodajalco – 35 oseb.

Teritorialna obramba je v okviru akcije izvedla dvodnevno vajo voda. Vojski karavle Matija Verdnik-Tomaž Moste, so sodelovali v akciji s postavitvijo šotorov za prvo medicinsko pomoč.

Člani sekretariata NNNP Žirovnica so obiskali vse akcije in reševali skupne probleme.

Zanimanje v zvezi s pripravami akcije NNNP je bilo med občani izredno dobro. Pri akciji je sodelovalo precej občanov, predvsem osnovna šola s pedagoškimi delavci in učenci. Med vsemi pozvanimi v različne enote – 184, se jih je odzvalo 146.

Peter Šitar

KRAJEVNA SKUPNOST PLANINA POD GOLICO

Že v soboto je bilo v Planini pod Golico čutili bližnjo nevarnost, pa se je zato ob 4. uri sestel sekretariat akcije NNNP '79 pri KK SZDL. Skupaj s granicirji so poskrbeli za varnost. V domu pod Golico so pregledali knjigo gostov, budno so pazili na prihod vsakega tujca in seveda pripravili vse potrebno za morebitno ukrepanje.

V nedeljo je bila nevarnost že tu in ob 2.30 zjutraj se je ponovno sestel sekretariat in po kurirski službi, ki so jo navdušeno opravili mladi in pionirji, so že v nočnem času raznesli pozive za mobilizacijo. Kljub razsežnosti KS je bila akcija zelo hitro in učinkovito opravljena, pa tudi krajanji so nad vse resno vzeli akcijo, saj so bili prvi že ob 3.30 na zbornem mestu.

Sekretariat akcije je med tem v sodelovanju s karavlo okrepil budnost ob meji v rekordnem času 20 minut so z volovsko vprago prepečljali ahrih KS v dom pod Golico, člani narodne zaštite pa so zaščitili vse pomembnejše objekte.

Ob 6.25 je sirena označila bombni napad, ob katerem je prišlo na poslopju kmetije Smolec do požara, katerega je gasilska enota v 12 minutah uspela lokalizirati. Sanitetska ekipa je reševala štiri ponesrečence, veterinarska ekipa je reševala živino iz gorečega hleva, gospodarska komisija pa je takoj zatem že ocenila škodo. Med akcijo je sodelovala tudi komisija za socialna vprašanja, ki je obiskala starejše in boje krajane in jih pripravila za morebitno evakuacijo.

Kmalu zatem je požar izbruhnil tudi na transformatorju ob železnici, kjer je gasilska ekipa ponovno uspešno ukrepala, zatem pa so se požari pojavili še na transformatorju pri Dornu in v bližini hotela in na Rekarevi drvarnici na Prihodih.

V akcijah je bilo angažiranih okoli 80 ljudi, kar je vsekakor veliko. Sekretariat akcije ugotavlja, da je akcija zelo dobro uspela, da je bilo obveščanje kljub zelo učinkovito opravljeno in da so tudi krajanji celotno akcijo vzeli zelo resno. Zelo dobro izvedena se je izkazala tudi gasilska tehnična ekipa, dobro je bilo sodelovanje v granicirju. Po končani akciji so je 14-tričlanski ekip pomorilo še v streljanju z zračno puško. Najboljša je bila ekipa mladih pred ekipo granicirjev ter ekipo gasilske enote civilne zaštite.

Teo LIPICER

KRAJEVNA SKUPNOST RATEČE – PLANICA

V dneh 29. in 30. septembra, v soboto in nedeljo, je bilo na področju krajevnih skupnosti Rateče-Planica čutili po utripu celotnega prebivalstva, da se bo vsak čas nekaj zgodilo. Pojavi se sum o možnost zračnega napada na naselje. Zato predsednik sveta KS izda ukaz in preko kurirjev skliče odbor za LO in družbeno samoznačilo. Odbor se zbere do 17. ure. Na seji je odbor zavzel naslednje ukrepe:

1. S pozivi prek kurirjev je potrebno aktivirati narodno zaščito in zagotoviti stalno stražo na sedežu odbora in več patrol za posamezne dele naselja (Potro, gasilski dom, transformatorska postaja, trgovina, mesnica, vrtec, vodovodni rezervuar itd.). Straža ni sedežu odbora in patrola po naselju morajo biti na mestu do konca trajanja akcije.

2. Organizirati je treba dežurno službo na sedežu odbor za LO in družbeno samoznačilo in zagotoviti stalnega kurirja za potrebe odbora. 3. Izdati je potrebno ciklostirani razglas o predpostavki možnega zračnega napada in o ukrepih celotnega naselja v takem primeru. Razglas so raznosili kurirji po hišah.

Z alarmnim znakom »nevarnost zračnega napada« se je ob 18. uri akcija začela. V nekaj minutah je bilo naselje v celoti zatemnjeno, kar je bil dokaz, da so vsi občani KS vzeli to vajo resno in ukrepali, kot se v takih primerih mora. Nadzor nad zatemnitvijo so izvajali pripadniki narodne zaštite. Nadzor se je izvajal do konca akcije in lahko trdimo, da je akcija zatemnitve celotnega naselja povsem uspela.

V nedeljo, 30. septembra, ob 7. uri alarmni znak obvešča občane o požaru po zračnem napadu, ki je bil izvršen ponoči.

Takoj so na mesto požara prihiteli gasilci, ki so začeli z gašenjem požara. Za njimi pa tudi ekipa prve pomoči, ki je reševala ponesrečence izpod ruševin in jim nudila prvo pomoč. Ekipi PMP pa so se pridružili še gasilci ruševnic iz Rateč, ki so jih s svojimi tehničnimi pripomočki pomagali reševati ponesrečence.

Pri ruševanju izpod ruševin so reševalci prikazali ukrepe pri nudenju PMP v sledenih primerih: zlom noge, zlom roke, poškodbe na glavi, poškodbe hrbtenice in podobno. Transport ponesrečenec pa je bil z nosili tipa mariner, s klasičnimi nosili in z improviziranimi vlekami.

Ob 9. uri se je z alarmnim znakom skonec nevarnosti nedolga akcija tudi končala in odbor za LO in družbeno samoznačilo se je sestel na sedežu, kjer je analiziral sobotno in nedeljsko akcijo.

Poručilo lahko zaključimo z ugotovitvijo, da je akcija v celoti uspela, tako iz organizacijske strani, kot iz pristopu samih občanov celotne krajevnne skupnosti, do ukrepov v takih in podobnih primerih.

Alojz KERSTAIN

KRAJEVNA SKUPNOST KRANJSKA GORA

KRANJSKA GORA, 29. in 30. septembra na sekretariatu krajevnne skupnosti. V soboto se je akcija začela ob 8. uri s poudarkom na delu zavarovanja objektov v delovnih organizacijah in osnovni šoli. Vse učence so evakuirali na rezervno lokacijo, le to pa so zastražili z oddelkom narodne zaštite, potem je tam pouk potekal naprej, zlasti se iz prve pomoči.

Akcija zaštite, reševanja in preventivnih ukrepov v primeru zračnega ali diverzantskega napada je bila od 10. do 12. ure v vseh organizacijah združenega dela (hotelih, železnici in drugih gospodarskih objektih). Povod so v času izrednega stanja takoj pričeli z izvajanjem vseh preventivnih ukrepov v slučaju napada, elementarnih nesreč (potresov, povodni, požara). Vsi važnejši objekti trgovine, mostovi, gasilski dom, hoteli... so bili okrepljeni z oddelki civilne zaštite in narodne zaštite.

Sekretariat akcije NNNP '79 v krajevni skupnosti je spremljal in koordiniral vse akcije med posameznimi službami in dejal po potrebi dopolnilna navodila. Med posameznimi organizacijami združenega dela so bili domeni, da ena drugi prikaže na pomoč v primeru, da na nekem kraju izbruhne večji požar ali nastopi večja nesreča, ki bi neposredno ogrožala ljudi. Značilno za vajo NNNP v krajevni skupnosti Kranjska gora je, da so bili udeleženi prav vsi prebivalci, razen težjih invalidov.

Ko so tuji turisti opazovali akcije reševanja v hotelih, so presenečeno izjavljali: »Če bi bilo na Dunaju vse tako hitro in dobro organizirano, ne bi bilo toliko žrtev...«. Zaobseženi so bili prav vsi pomembni objekti, vključno z železnico, kjer so tudi demonstrirali akcijo reševanja in prve pomoči.

Kmalu po alarmu vaje je v Ratečah v resnici zagorel kozolec. Oglasili se je ponoven alarm, tokrat so se v resnici morali vsi na štabu civilne zaštite in sekretariatu akcije hitro odločiti za takojšen ukrep. Ob vzdušju vaje so tudi to »vajo zares« nemoteno izpeljali in hitro pogasili požar.

Zvečer je bila akcija zatemnitve. Pred akcijo so dali vsem krajanom, gospodinjstvom potrebna navodila, kakor tudi vsem temeljnim organizacijam združenega dela.

Nedelja, 30. septembra. Predsednik sekretariata akcije NNNP mi pove, da je zatemnitve uspela. Komaj je sirena odtutila zračni napad, že je bilo vse naselje v popolni temi.

Danes je akcija pregon diverzantske skupine, ki je poškodovala in zastrupala vodnjak. To nalogo ima teritorialna obramba. Diverzanti so odkrili in za njim so se odpravili teritorialci, nekateri celo s psi. Narodna in civilna zaštita je pričela z opazovanjem prebivalstva o zastrupljeni vodi, obenem pa zavarovala hidrante in večje objekte, ki so napajani z večjo količino vode.

Oskrbovanje zdrave, čiste vode je bilo poverjeno gasilskim enotam, ki s sistemami oskrbujejo prebivalstvo. Ko to poročam, se akcija zaključuje. Pri tem lahko omenimo, da so teritorialci zelo uspešno razgnali »diverzantov«, čeprav so bili med njimi stari mački – lovi.

Sekretariat in Atab civilne zaštite sta mnenja, da bi v prihodnji akciji morali imeti na voljo več UKV aparatov za zveze.

Tomaž ISKRA

KRAJEVNA SKUPNOST DOVJE – MOJSTRANA

V celotni krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana so se oba dneva zaključka velike akcije nič nas ne sme presenetiti povsem držali sprejetih časovnih opredelitev pri izvajanju posameznih nalog in aktivnosti.

V soboto je bila kot prva predpostavka požar v LIP Bled TOZD Mojstrana. V kolektivu so uspešno opravili vse za omejitev požara, v akciji pa so sodelovali tudi člani gasilskih društev Dovje in Mojstrana.

Naslednji preizkus uspešnosti je bil v delovni organizaciji Kovinska oprema Mojstrana. Po izvedeni diverzantski akciji na kolektiv je bila civilna zaštita »na mestu«, in je storila vse ukrepe, da je proizvodnja takoj spet nemoteno tekla. Ob tem ni bilo panike, poskrbeli so za ranjence, celoten objekt pa so tudi zaščitili.

V KS Dovje-Mojstrana so v gozdu postavili šotor za nudenje prve pomoči (IK)

... po rešitvi iz stene – akcija KS Dovje-Mojstrana (IK)

Rešenega iz stene so z gasilskim avtomobilom odpeljali v začasno ambulanto – akcija KS Dovje-Mojstrana (IK)

Osnovna šola 18. december je prav tako v soboto dopoldne izvedla evakuacijo šole. Učenci so resnično v kratkem času zapustili šolsko poslopje in v kolonah po skrivnih poteh odšli na varno, sam objekt pa je takoj zaščitila civilna zaštita. Učenci so zatem nadaljevali s šolo v naravi.

Tudi večerna zatemnitev je tako v Mojstrani kot na Dovjem uspela. Le redkokje je bilo opaziti svetlobo, pa tudi v takšnih primerih so člani civilne zaštite takoj posredovali.

Nedeljski program aktivnosti se je začel z zavarovanjem vseh objektov v krajevni skupnosti. Diverzantska skupina je napadla most v Mojstrani, v tej akciji pa je svojo vlogo uspešno odigrala teritorialna obramba, ki je diverzante uspešno odkrila. Najtežja, a hkrati najbolj privlačna, je bila skupna vaja civilne zaštite in gorke reševalne službe Mojstrana. Nad visokimi pečinami Grandčeta v Mojstrani so morali rešiti ponesrečence, ki so bili napadani od diverzantov. Po uspešnem spustu preko pečin so zatem v dolini ranjence prevzeli člani civilne zaštite in jih odpeljali v okrbno.

Akcijo so v Mojstrani zaključili s partizanskim mitingom v Mlačci, na katerem je sbranim povedal predsednik krajevnne konference SZDL Dovje-Mojstrana Aleksander Mršalec. Enota teritorialne obrambe je na zbornem mestu prikazala s vihrajočo sestavo in harmoniko. Predsednik koordinacijskega odbora za LO in družbeno samoznačilo pri krajevni konferenci SZDL Dovje-Mojstrana Aleksander Kotnik je ob zaključku vseh aktivnosti povedal:

»Naša prva in splošna ocena je zelo ugodna, saj smo uspeli v številne aktivnosti vključiti resnično vse dejavnike, ki tvorijo krog obrambnih priprav in družbene samoznačite, tako družbenopolitične organizacije, organe krajevnne skupnosti ter vse druge organizacije in društva. Krajanji so se množično vključili v vse aktivnosti, vsi zadovoljni pa so naloge opravljali hitro, vestno in natančno. Posebni poudarek smo akciji dali tudi z reševanjem iz stene. Moram še poudariti, da naša aktivnost na tem področju ni bila omejena le na 29. in 30. september, temveč so se najrazličnejše aktivnosti vrstile že od začetka letošnjega leta. Na sekretariatu akcije zasenkrat resnično nima podatkov o takšnih, negativnih pojavih, da bi morali o njih posebej razpravljati.«

Janko RABIC

KRAJEVNA SKUPNOST HRUŠICA

V soboto, 29. septembra, so v tej krajevni skupnosti najprej imeli predpostavko, da obstoji nevarnost diverzantskih akcij z onstran meje. Člani narodne zaštite so takoj, ko so zaznali nevarnost, stopili v akcijo. Začeli so z zavarovanjem vseh najpomembnejših objektov. Predvsem vhod v železniški predor skozi Karavanke, nadvoz na magistralno cesto Jesenice – Kranjska gora, otroški vrtec, vodovod, transformator in trgovino. Dve patroli sta pregledali tudi vodovodno napeljavno, izvidnica pa je bila »budna« na Rigu, da bi odkrila morebiten prodor diverzantov. V vaji so člani narodne zaštite uspešno opravili svoje naloge.

V tej krajevni skupnosti je izredno uspela tudi večerna zatemnitev. Poskrbeli so za popolno zatemnitev vseh, v akciji pa je vekočila tudi enota za vzdrževanje reda, ki je pregledala celotno krajevno skupnost in ukrepala proti morebitnim posameznikom, ki bi si hoteli prilastiti družbeno imovino na posameznih objektih ali živila v trgovini. V akcijo zatemnitve so se aktivno vključili vsi krajanji, ki so s najrazličnejšimi predmeti, platnom in podobnim zakrili okna, pomembno nalogo pa je pri tem odigrala tudi mladina.

Danes pa so na Hrušici organizirali preskrbovalno bazo za vse krajanje, ki jo je zaščitila teritorialna obramba in narodna zaštita. Pogasiti so morali tudi požar in rešiti imetje v tej bazi. Pri tem so izvajali akcije prenosa ranjencev, izselili pa so tudi stanovalce v neposredni bližini oskrbovalne baze.

V posameznih akcijah so se na Hrušici tudi uspešno povezali s delovnimi organizacijami na območju celotne krajevnne skupnosti.

Sekretariat akcije nič nas ne sme presenetiti je v okviru teh nalog obravnaval tudi celotno varnostno oceno, razpravljali pa so še o posameznih napakah, ki so se priprave pri organizaciji celotnih obrambnih priprav v krajevni skupnosti.

Janko RABIC

KRAJEVNA SKUPNOST BLEJSKA DOBRAVA

V krajevni skupnosti so se na zaključno akcijo pripravljali že od maja letošnjega leta. Izvedli so sestanke vseh struktur civilne zaštite in vsem obveznikom razdelili odločbe in knjižice. Odbor za LO in družbeno samoznačilo je sodeloval s koordinacijsko komisijo, ki jo je ustanovila konferenca SZDL in komisija za LO pri KO ZB NOV. Za vse enote civilne zaštite so bile izvedene instrukcije o njihovih nalogah, posebno intenzivna pa je bila priprava ekipe PMP in gasilske enote civilne zaštite, ki sta tudi sodelovali na občinskem tekmovanju. Krajevna skupnost je sprejela svoje obrambne načrte in z njimi seznanila odbore in članstvo. Tako so bili na zaključno akcijo in oceno svoje dejavnosti dobro pripravljeni.

V neposrednih pripravah na akcijo so prebivalstvu obrazložili zatemnitveni načrt, dopolnili varnostno oceno in sprejeli ukrepe in naloge narodne zaštite, službe opazovanja, socialno zdravstvene komisije, enote za vzdrževanje reda in nekatere skupne aktivnosti z delovno organizacijo Iskra TOZD Telekomunikacije Blejska Dobrava. V teh dneh je bilo neposredno v akcijo vključenih v različne enote in aktivnosti okrog 180 prebivalcev, poleg njih pa je sodelovalo v zaključku akcije še okoli 250 ostalih krajanov.

V zaključku akcije so izvedli vse aktivnosti, povezane z zračnim napadom – aktiviranje vseh enot civilne in narodne zaštite, odbora za LO in družbeno samoznačilo, kurirsko službo in ostale službe in izvedli gašenje požara in reševanje ponesrečenec ter nudenje prve pomoči. Izvedli so popis živine za eventualno evakuacijo, zaščitili vse pomembnejše objekte in uvedli stalno dežurno službo.

Ker so se dosti intenzivno na zaključno akcijo pripravljali vse leto, so v soboto in nedeljo resnično izvedli le preverjanje in ocenjevanje pripravljenosti krajevnne skupnosti v izjemnih pogojih.

Ludvik AMBROŽIČ

10. Na pogovoru o vsebinski zasnovi glasila Železar so bile največkrat izrečene spodaj navedene pripombe: Obkroži tiste, ki izražajo tudi tvoje mnenje (več odgovorov – ustreznega podčrtaj):

20. Kakšna so tvoja mnenja o člankih, ki obravnavajo kulturno in kulturno dejavnost (odgovori na vsako vprašanje)?
- stran v Železjarju, ki objavlja romane, kronike, potopise in drugo rad prebiram – ne prebiram (svoje mnenje podčrtaj)
 - poročanje o kulturnih dogajanjih je nekritično – pristansko – ustreza (svoje mnenje podčrtaj)
 - rubrika Novosti na policah jeseniške knjižnice naj bo 14-dnevna – naj bo tedenska (svoje mnenje podčrtaj)
 - pogrešam več komentarjev o filmih – dovolj jih je (tvoje mnenje podčrtaj)
 - ali prebiraš kulturno umetniško prilogo LISTI DA – NE (tvoje mnenje obkroži)
 - kaj najraje prebiraš (izberi dva odgovora) – sestavke iz zgodovine naprednega delavskega gibanja in NOB
 - literarne sestavke (črtice, novele)
 - poezijo (pesmi)
 - potopise
 - arhološke sestavke

33. Napiši katere narodnosti si!

HVALA ZA SODELOVANJE!

9

Vsa akcija je, ne da bi jo motila nemška straža, potekala takole:

- najprej so 16. oktobra ob 20. uri zvečer minirali železobetonski Taberski most imenovan, ki je bil med Rekarjem in Fužinami. Objekt je bil porušen tako, da je polovico mostu padlo v Kokro, ostala polovica pa je obvisela le na enem podporniku.

S tem je bil promet pretrgan za več mesecev. To je bilo pomembno tudi zaradi mostu pri Dolenčevi žagi in ki ga je v bunkerju varovalo devet policistov.

Skupina se je potem po težko prehodnem ozemlju premaknila v bližino novega betonskega bunkerja, ki je stal pri mostu med Fužinami in Kanonirjem in bi se naslednji dan vanj že vselila straža. Brez motenj so nato bunker podminirali tako spretno, da je bil popolnoma zrušen z zemljo. Razstrelitev je bila izvedena natančno upolnoči in naslednji dan je podporočnik Jože Čufar-Skala, sicer gozdar, ki se je vedno rad šilil, duhovito zapisal: »... razneslo ga je tako, da bodo Nemci morali v roke vzeti karto, če bodo hoteli dobiti kraj, kjer je stal. Od njega je ostal le pesek.«

Na koncu so pri porušenem bunkerju zažgali tudi zasilni most, hkrati pa na kupu pripravljen les za novega. Vse — most in gradbeni material — je pogorelo malo manj ko do kraja.

Po izvršitvi akcije, o kakršni so prva leta NOB lahko samo sanjali, so se borci vrnili v svoje ednice, podporočnik Jože Čufar-Skala pa je še ostal v dolini Kokre in pripravil nekatere nove akcije.

Vendar so Nemci ob mostovih v dolini spet zgradili nove bunkerje. Le teh zaradi okrepljenih straž, ki so bile v Kokri vse do konca vojne, ni bilo mogoče več porušiti. Tako jih popotnik, ki gre ali se pelje po dolini Kokre na Jezersko ali z Jezerskega, še dandanes lahko vidi kot srhljive pomnike na okupatorja, ki so med vojno bruhali smrt.

Nazadnje ne moremo mimo dveh, oziroma treh minerskih akcij, ki so bile izvedene 24. in 26. oktobra, kajti njihov učinek ni bil majhen. Vse te so spet na železniški progi izvedli minirje prvega bataljona.

Najprej so trije tovariši minerske desetine minirali železniško progo blizu Potokov. Eksploziv 3 kg so namestili na treh krajih. Ker pa je bila v bližini nemška zaseda, so se le 50 m od nje neopaženo priplazili k progi in namestili eksploziv tako, da je do prve eksplozije prišlo nekaj po 18. uri, druge pa nekaj po 22. uri.

Isti večer so se trije minirje približali tudi železniški progi med postajama Žirovnica — Lece — Bled, bližje Lescam. Nemci poročajo, da na 618,5 kilometru. Tudi v tem primeru so mine uravnavali tako, da je ena eksplodirala nekaj pred osmo uro zvečer, druga čez dve uri. V vseh primerih so uporabili eksploziv 808 in vselej je bila proga poškodovana tako, da je bil železniški promet ovciran po več ur.

Tretja sabotažna akcija na progi je bila izmed teh treh najučinkovitejša. Tudi ta večer so šli na progo trije borci minerske desetine prvega

bataljona in spet v bližini Potokov — kljub zasedi — na 624,7 kilometru kot zvečer iz nemškega poročila, pripravili sabotažo. Tokrat so minirje položili na tračnice 5 kg razstreliva, na katerega je nekaj pred osmo zvečer zapeljala kontrolna derezina. Vozilo je bilo pri eksploziji uničeno tako, da so ga potem Nemci zaradi nadaljnjega prometa odvalili na bližnjo njivo. Partizansko poročilo pri tem pravi, da je bil uničen »pancerski, nemški« pa natančno govori o derezini.

Tokrat so bili na derezini ranjeni trije Nemci, ki jih navaja nemško poročilo. Eden izmed njih je bil tudi šef železniške postaje Žirovnica — Bruger.

Nekaj po dvanajsti uri je le 90 metrov od pravkar opisane, prišlo še do druge eksplozije. Tudi Nemci so ugotovili, da je bila proga tu porušena s tempiranim detonatorjem.

Tako je bilo tudi ta večer uničene več deset metrov železniške proge, ki so jo Nemci le stežka popravljali sproti. Minirje kokrškega odreda so jih zdaj zaposlovali s popraviljem kar vsak dan.

Naj tu omenimo dvoje, kar se ponašja več ali manj skozi vsa tozadevna nemška poročila.

Najprej bode v oči, da Nemci običajno poročajo o teh akcijah za dan kasneje kot so bile izvedene v resnici. Tako napr. za sabotažo, ki so bile izvedene 24. 10. pišejo, da so bile 25. 10. ali pa za tiste z dne 26. 10. pravijo, da so bile izvedene šele 27. oktobra 1944.

Prav čudno, da Nemci teh miniranj niso več mogli preprečiti, nasprotno pa so partizani minirje tudi zaradi te nemoči postajali vse drznejši.

Ob tem pa moramo tudi povedati, da so Nemci v oktobru okrepli strokovno odkrivanje min z novimi pripomočki in da so jih nekaj tudi resnično odkrili.

Kljub zavirljivim uspehom teh minirjev se je štab kokrškega odreda obrnil na štab Prešernove brigade s prošnjo, če jim vsaj za nekaj tednov »posodi« znamenitega minirja in minerskega instruktora te brigade — Marko Kalinška. Prošnja je bilo ustrezno. Marko je minirje kokrškega odreda pod Stolom upeljal še v marsikak skrvnost. Marko Kalinšek, že dobrih 50 let star možak, je minirjem kokrškega odreda tudi na svoj način priznal, da so bili že doslej pravi mojstri. Toda znanja ni nikoli preveč.

Zaradi tako pogostih sabotaž na železnici so Nemci v bližini prog izvajali številne preiskave; tako po hišah kot po vlakih.

Zaradi suma sodelovanja s partizani pa so Nemci v oktobru 1944 izvedli stroge preiskave tudi po stanovanjih oseb, ki so bile zaposlene pri železnici. Razumljivo, da tudi te vrste napori niso rodili nobenega uspeha. Nemci so kljub okrepljenemu varovanju železnice še naprej nemočno morali ugotavljati še pogostejša miniranja železnice.

Ob minerskih akcijah naštejmo še nekaj čisto vojaških, ki so bile skoraj vse izvedene ob cestah.

Dne 21. oktobra 1944 je svojevrstno akcijo izvedla skupina odredovih

obveščevalcev. Drzno je bila izvršena podnevi in ob glavni gorenjski cesti.

Ta dan, 21. oktobra 1944, se je glavni cesti v Podvinu nekaj kilometrov vzhodno od Radovljice in le okoli 100 m od kraja, kjer so delavci, varovani z nemško policijo, iz varnostnih razlogov izsekavali obcestno drevje, približalo pet tovarišev odrednih obveščevalcev. Vodil jih je šef OC.

Prišli so iz štaba odreda, ki je tedaj še taboril v Dragi pri Begunjah. Ko je pripeljal črn luksuzni avto s policijskimi oficirji, so obveščevalci, večinoma oboroženi z brzostrelkami, nanj užgali z desmetrskimi razdalje. Pri tem je bil avto uničen, da ni mogel nadaljevati poti, v njem pa je bil en oficir ubit, dva pa sta bila ranjena. Orožja ali kakih dokumentov pa tedaj ni bilo mogoče zapleniti, ker je nemška zaseda, ki je v bližini varovala gozdne delavce, proti obveščevalcem takoj začela močno streljati. Obveščevalci so se kljub dnevu in neugodnemu terenu umaknili brez izgub.

Poročilo o akciji odredovih obveščevalcev, dne 21. 10. 1944, dopolnjuje takratni šef obveščevalnega centra — OC — podporočnik Janez Jan — Svoboda:

»K cesti so šli z menoj: Alojz Pristavec — Boris, vodja obveščevalne točke — OT — »Dobrča«, ki je kot domačin dobro poznal teren; dva tovariša iz sedeža OC in nek tovariš, ki se je ravno zadrževal v štabu kokrškega odreda doma iz Logatca in je nosil ameriško brzostrelko. Vem, da je imel naboje večjega kalibra, verjetno 12,4 mm.«

Za akcijo sploh, in to na tako izpostavljenem kraju, sem se odločil iz dveh razlogov: prvič, ker v tistem času v bližini še daj časa naši niso izvedli kake večje akcije, oz. napada, in drugič: hoteli smo dokazati, da so taki napadi možni tudi z majhnimi, drznimi skupinami in po mišljenju nekaterih, na nemogočih krajih.

Ko se je pripeljala črna gestapovska limuzina, smo zadeli tri gestapovce ali oficirje ...

Zdaj je bilo pričakovati, da bodo Nemci po svojem običaju na kraj napada iz Begunj pripeljali talce in jih veliko postrelili.

Toda nič takega se ni zgodilo. Nemci so zdaj imeli »zobe še polomljene.«

Držalo je pa tudi, da je bilo take diverzije toliko mogoče izvajati samo z majhnimi, gibljivimi in prilagodljivimi skupinami. S celimi bataljoni se tod in celo podnevi ni bilo mogoče gibati neopaženo, nočno streljanje pa tako ni učinkovalo.

Tej drzi diverziji, na katero okupator še ni ni reagiral, so brž sledile še tri podobne. Prva že naslednji dan — 22. oktobra — na cesti blizu Brezij; druga 25. oktobra ob cesti v dolini Podljubelja in tretja 27. oktobra spet na avtomobilski cesti med Kranjem in Radovljico, v klanecu Gabovci.

Nadaljevanje

»Bojim se, da bi te kako prizadel,« je šepetaje, skoraj zbegano govoril Matic. Trpeče se je posmehnil. »Premišljam, da ne smem pasti zaradi tebe. Ne bom, če me imaš res tako rada.«

Zdaj ga je objela ona. Prižela se je k njemu, potem je naslonila glavo na njegove prsi in jo razburjena premikala.

»Zelo rada, Matic. In še bolj si želim. Takrat bo vse, popolna ljubezen,« je presrečna boleče dahnila.

»Po vojni, če jo preživim, če me boš imela še tako rada.«

Iztrgala se je iz njegovega objema in vstala. Zaokrožila je po sobi, potem je zastala pred kavčem. Ni sedla, ampak premišljala. Le namignila je, kot nekakšno željo, ki bi se lahko izpolnila. Matic pa je odklonil. Le zakaj?

»Imaš morda drugo?« je trepetavo, s strahom vprašala.

Kako grenko se je nasmešnil. V hipu je pregnal dvome.

»Breda, vem, koliko ti to pomeni. Možu, ki ga boš brezumno ljubila, želiš dati vse. Kdo bo to, ne veva. Morda bom jaz ta srečnik. Vendar sem partizan, živim iz minute v minuto. Počakal bom. Zdaj bo prijetno, tudi težko, vendar lepo ob tolikih poljubih, tvojemu pogumu, ljubezni. Saj je neumno, da se vprašujeva o ljubezni. Najbrž morava. V strahu, da drugi čuti manj, da bi se njegova ljubezen ohlajala. Nisva trapca, dva zaljubljenca trapca?«

Počasi je sedela na rob kavča. Na njegov nežen dotik se ni odzvala. Morale je premisliti, če Matic govori resnico. Mi mu verjela. Tako ji fantje niso govorili. Po poljubih so hoteli več, zatrjevali so, kako je to naravno, da je vse, ker se temu upira, nezdrav starinski predsodek.

»Bi ti res lahko povsem mirno počakal? Brez želja?« je tišaj upljivo vprašala.

V medli svetlobi je lovila vsak njegov gib. Rada bi se dokopala do resnice in miru.

»Mimo? Saj ne gre za to. Če počnemo le to, kar bi radi, potem ne ljubimo. Ampak ne mislim na bolečino. Mislim nate, kako bo tebi. Če bo zate najbolje; bo tudi za mene nekako. Presrečen pa bom tisti trenutek, ko se bo to zilo v skupno hotenje.«

Zelo razumno, plemenito, ne pa povsem resnično. Lahko ima Matic najbolj plemenit namen, vendar če bo lahko tako ravnal, potem jo ne ljubi dovolj! Ljubi jo z razumom, ne s srcem. Zapomnila si je misel francoskega moralista. Niso ljudje tako krepkosti, da bi kljubovali močni ljubezni, ampak je ljubezen prešibka, in jo je mogoče krotiti z razumom.

VINKO TRINKAUS

15 IZDAJA

Vseeno, namen je plemeniti. Če bo Matic tako ravnal, mu mora biti le hvaležna. Hvaležna, ne pa srečna.

Majhna senca, ki je po tem pogovoru legla med njiju, je branila, da ljubljenje ni bilo več tako lepo kot prej. Se zmerom vznemirljivo, vendar skaljeno.

Ni vedela, če bo želel ležati pri njej. Naposled, lahko bi. Ko pa je omenila, da bi se morala sleči, leči, ugasniti tudi nočno svetilko, je Matic takoj vstal. Ni počakal na vzglavnik ampak je precej legel na preprogo, se zaobrnul, da se je brez sramu lahko slačila. Silil jo je smeh, ko je bila v spalnici srajci, ko je pod tanko svilo občutila svoje telo, gledala fanta, ki bi jo rad ljubil. Vrgla je Maticu vzglavnik, ki si ga je zatlačil pod glavo ne da bi se obrnil. Zviška se je spustila na kavč, da je močno zaškripalo. Kot bi želela s tem opomniti Maticu, naj se zgane. Prav rada bi videla, da bi ležal ob njej. Saj je bil tako uviden v zadržan.

Njenemu sanjarjenju je bila napoti le vojna. Vse, kar si je zamisljala z Maticem, se je dogajalo v svetu, kjer ni bilo streljanja, vojakov, strahu. Bila sta med veselimi, dobrimi ljudmi, presrečna.

Zbujena se je obrnila proti Maticu. Kot zvečer, ji je kazal hrbet.

»Se spiš?« je previdno šepnila.

»Čakam, da se oblečeš. Potem bom takoj vstal.«

»Ni nerodno ležati na boku? Ti se kar zaobrnij. Ali vstani.«

Slišala je Maticovo premikanje. Ni ga pogledala, ko se je preoblačila. Zakaj bi se skrivala pred njim, kot sramežljiva punčara? Saj je odrasel moški, komandir.

Oblečena je pomagala Maticu, da je vstal. Vzburjena je čakala, da jo je nekajkrat poljubil.

»Če utegneš, poglej rano, očisti, namaži. Mislim, da se bo lepo zacelilo,« je rekel Matic.

Hotela je to napraviti pozneje, ko bo dobila nekaj hrane. Vendar se je precej polotila previjanja. Ob robovih, povrhu je bila rana prav zoporna. S strahom je gledala Matica, ko je čistila rano. Zmerom globlje. Ob vzkliku bi prenehala. Videla je, da Matic le stiska usta, se mršči, zadržuje pa stokanje. Poslej bo dobro, je ugotovila. Tako očistena rana se bo celila.

Mamin klic jo je začudil. Zaskrbljena je pogledala Matica, mu kimala in naglo odhitela v gostilno.

Bilo je polno vojakov, ki so se odpravljali. Začela je streči. Sprevedovala je sijoče poglede večinoma črnolasi vojakov, preslišala besede, ki jih je dobro razumela.

»Pojdite, nikoli več se ne vrnite,« si je govorila in se mrka obrčala k vojakom, ki so kazali večjo podjetnost.

Mama je naglo stregla. S počasno hojo, kot bi s težavo vlekla noge za sabo, je znosila veliko pijačo. Divje je pobliškavala proti mizi v kotu, kjer se je oče zasedel v pogovoru s častnikom. Ko ni več strela, je mama kriknila očetu, naj stopi v klet, po novo pletenko vina. Ni se precej dvignil, pa je mama jezna sama odšla v klet. Ko se je vrnila in sta se srečali pri točilni mizi, ni krotila jeze.

»Kakšen je bil položaj, se spominja komandant divizion, ki je vprašal neko domačinko: »Kaj mislite o sinu, ki je pri belih v postojanki?« Odgovorila je: »Nemogoče, da bi vzdržali, če ne dobijo pomoči, kajti le ta jih lahko reši.« Ni rekla, kakšna pomoč, pa je bilo takoj vsem jasno.

Zvonik vaške cerkve je bil povsod uporabljen kot mitraljejsko gnezdo. Tudi tu ni bilo izjeme. Naslednji dan je brzostrelni top z novega položaja začel obstreljevati zvonik. Pregnal je sovražnika iz njega in s tem nevtraliziral še eno pomembno točko sovražnikovega odpora. Tudi top 75 mm drugega divizion se je pomaknil v bunker, ki ga je prejšnji dan havbica porušila. Od tod je tolkel sokolski dom in neko zgradbo, v katerih sta se združena sovražniški dom držala. Tudi brzostrelni top je usmeril svoj ogenj na sokolski dom. Nastopil je čas popolnega uničenja celotne postojanke in polne zmage.

Maščevala pa se je uvidenost funkcionarjev, ki so dovolili in dali vodice, da so stare ženske vodili skozi minsko polja, da so lahko šle k maši. Nemci so z lahkoto zvedeli za minsko polja, gorski lovci so obšli partizanske zasede, jim vpadli za hrbet in jih potisnili z dominantnih točk nad cesto Škofja Loka — Gorenja vas. S tem so nemški inženirji lahko očistili minsko polja ter tankovski in oklepni enoti odprli pot v Gorenjo vas, ki je bila tik pred padcem. Morali smo se umakniti, ker na odprt boj ni bilo misliti. Top v skoraj razbitem bunkerju je zdaj streljal do zadnjega, da ne bi pritegoval nase tankovski ogenj in s tem omogočil umik delu bataljona Gradnikove brigade. Sam top je bil zato izgubljen. Rešili smo streljivo, izgubili pa tudi enega konja. Ob reševanju gradnikovcev je imela posadka topa in zaščita pet ranjenih.

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

9

VODNIK JOŽE-MAROKO TOPOVI GRMIJO

Že dan prej so izvršili komandantsko izvidovanje — komandant štaba divizije in štabni komandant topništva IX. korpusa tovariša Aco in Škrjanec ter poveljujoči komandant I. divizion, tov. Maroko, ki je bil določen za akcijo. Komandant divizion je že med potjo zahteval močno predhodnico, ki naj popravi del ceste in nekaj manjših mostov za neoviran prevoz težjih orožij. Pri tem delu so pomagali tudi domačini v Kopačnici.

Prvi topniški divizion XXXI. divizije je krenil na pot 18. 12. 1944 iz Planine nad Cerknim. Sestav divizion: 1. havbica 100 mm z 52 granatami, 2. gorska topa 75 mm s 160 granatami in brzostrelni top 25 mm s 4000 naboji. Za okrepitev je bil dodan še top 75 mm s 30 možmi II. divizion xxx. divizije. Pot je vodila prek Kladja, Kopačnice v Hotavljah z nalogo prispeti na položaje 19. 12. 1944 ob 5. uri. Druge enote so bile na položajih že 18. 12. z nalogo blokirati vse pristope v Gorenjo vas. Vojkova brigada je bila določena, da ob podpori topništva zavzame postojanko. Napad se je začel 8. 12. ob 21. uri. Napad se je ob

podpori part-topov, ki so bili v sestavi divizije, razvijal po pričakovanih zadovoljivo. Topništvo je prispelo na položaj ob določenem času. Havbica 100 mm je zasedla položaj na Hlavčijih njivah v neposredni bližini starega bunkerja. Baterija topov 75 mm je zasedla položaje južno od Gorenje vasi. Top 75 mm, dodan iz II. divizion, pa je prispel prek Žirovskega vrha in zavzel položaj na drugi strani Poljanske Sore.

Iz redke megle je vso noč padal rahel ledenomrzol dež. Premočni, prezeblji in lačni borci so zrlj skozi noč in megle na postojanko. Končno je padlo povelje: »Za vsa orožja za določene cilje. Priprava za ogenj!« Kmalu zatem povelje: »Polni z udarno!« (na žalost smo imeli samo tel). Kdor je poizkusil vojno, ve, kakšni občutki spreletavajo vojaka, ko čaka na prvi strel, ki bo sprostil notranjo napetost in prinesel nekako olajšanje. »Ogenja!« Kljub slabi vidljivosti se je odprla prava kanonada na določene cilje. Nekaj minut prej so namreč Nemci in belogardisti iz vseh bunkerjev in zvonika cerkve odprli ogenj na naše položaje. Tako močnega topovskega ognja nikakor niso pričakovali. Strelji iz havbice so načeli in temeljito zrahljali bunker. Vojkovi so s klici hura zavzemali bunker za bunkerjem, a ponovni rafali iz napol porušenega bunkerja so prikovali napadajočo k zemlji. Prejšnji klici »Živijo naši topničarji!« so se spremenili v klice »Topničarji, napravite konec s temi hudici!« Že v istem hipu so orožja dobila povelje: »Cilj-veliki bunker! Uničiti! Ogenj!« Nepremagljivi bunker je bil razbit. »Hura, juris za njimi!« To so bili klici presenečenih borcev. Ohranjen dnevnik vojnega dopisnika beleži: Sovražnik je bežal tako, da se je kljub dežju in mokremu telesu kadilo za njim!

Ob 10. uri smo havbico pripeljali na cesto Hotavljah — Gorenja vas. Megla nam je omogočila neopažen premik. V tem trenutku se je pojavil komandant korpusa tov. Potočar Stane-Lazar, pogledal topničarje in rekel: »Prostovoljci za juris s havbico!« Mi smo gledali začudeno in se spogledovali. Kako s 1200 kg težkim orožjem na juris? V trenutku pa smo odgovorili: »Vsi gremo in na rokah popeljemo top na razdaljo sigurnih zahtevkov.« Že pred mrakom smo orožje na rokah privlekli do ovinka, od koder se je neposredno videlo glavne točke odpora. Havbica je z neposrednim ognjem uspešno nevtralizirala to od-

NOVICE Z RADOVLJIŠKE OBČINE

Delegati vseh treh zborov skupščine občine Radovljica so na osmi skupni seji, 3. oktobra razrešili dosedanjega predsednika izvršnega sveta Franca Podjeda, ki je prevzel novo dolžnost in izvolili za novega predsednika Stanka Slivnika ter člana izvršnega sveta. V nadaljevanju so zbori na ločenih sejah sprejeli program dela skupščine do 31. decembra, ocenili gospodarsko stanje v občini v prvem polletju 1979 in sprejeli več odlokov, med katerimi: spremembe in dopolnitve odloka o srednjeročnem programu uresničevanja in financiranja geodetskih del na območju SRS za obdobje 1976-1980, odlok o ustanovitvi centra za opazovanje, obveščanje in alarmiranje, sklep o uporabi sredstev solidarnosti za odpravo škode, povzročene po neurju v občini Šentjur pri Celju ter potrdili poročilo o gradnji doma Joža Azmana v Bohinju.

Izvršni svet OS Radovljica je na 63. seji obravnaval analizo šolskega centra Radovljica o vzgoji in izobraževanju v obdobju 1976-1980 in projekcijo razvojnih možnosti Gostinske šole na Bledu. Oddelek za gospodarstvo in finance je posredoval v obravnavo poročilo o doseženi rasti cen in predlog meril za izvajanje politike cen v občini. Na seji so sprejeli odredbo o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede in dovoljenja ter več sklepov s področja financ.

Prejšnji četrtek je bil na celodnevem obisku v radovljiški občini predsednik republiškega sveta ZSS Vinko Hafner s sodelavci. V spremstvu medobčinskih in občinskih predstavnikov družbeno političnih organizacij in občinske skupščine je obiskal Plamen Kropa in Verigo Lesce, popoldne pa je imel delovni razgovor s političnim aktivom občine. Osrednje teme razgovorov so bile ocena gospodarjenja, uresničevanje stališč RS ZSS o delitvi po delu in uresničevanja programa priprav in sprejemanje plan- skih dokumentov za obdobje 1981-1985. Beseda pa je tekla tudi o dosedanjem povezovanju in sodelovanju Plamena in Verige v okviru SOZD Slovenske železarne.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 15. seji, 25. septembra, ocenilo gospodarjenje v občini za prvo polletje 1979. V nadaljevanju se je do določili dnevni red za prihodnje seje občinskega sveta, obravnavali gradivo in sprejeli stališča za sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine ter program družbenopolitičnega izobraževanja delegatov in sindikalnih aktivistov za šolsko leto 1979/80. Na seji so sprejeli rebalans svojega proračuna za 1979. leto in obravnavali več kadrovskih in finančnih zadev. Na seji je bil navzoč tudi sekretar sekretariata predsedstva RS ZSS Ivan Godec.

V spomin na eno največjih tragedij na Gorenjskem, ko so nacisti 20. septembra 1944. leta požgali vas Radovino, vse njene prebivalce pa zmetali v goreče hiše, so krajevne organizacije ZB NOV, SZDL in ZSMS Gorje priredile 22. septembra spominsko svečanost. Prireditelj je bila pri spomeniku žrtvam ob ruševinah vasi Srednja Radovina, na kateri so nastopili recitatorji in pevci osnovne šole bratov Zvan ter godba na pihala iz Gorij.

Pri razčlenjevanju letošnjih mladinskih delovnih akcij je predsedstvo OK SZDL Radovljica zelo ugodno ocenilo priza-

devanja centra za mladinsko prostovoljno delo in izreklo priznanje OK ZSMS Radovljica, ki je za razliko od prejšnjih let posvetila tej dejavnosti precej večjo pozornost. Ne gre prezreti tudi nekaterih težav okoli kadrovanja mladih v delovne brigade. Predsedstvo OK SZDL je zato menilo, da bo potrebno spremeniti določila družbenega dogovora tako, da bo v prihodnje zagotovljena večja udeležba študentov in srednješolcev v delovnih brigadah, kar naj bi se vezelo tudi za pogoje o štipendiranju. Center za MDA pri OK ZSMS bi moral dati pobudo, da osnovne organizacije ZSMS v teku čez leta organizirajo lokalne akcije v svojih krajevnih skupnostih. S tem bi se mladi praktično seznanjali z dejavnostjo MBD in pripravljali za republiške in zvezne akcije.

Oddelek za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Radovljica bo po sklepu izvršnega sveta pripravil delovni razgovor s predstavniki izvozne najbolj uspešnih delovnih organizacij in uvozne najbolj zainteresiranih OZD. Dogovorili se bodo o možnostih za kratkoročni prenos deviznih sredstev iz turizma v industrijo. Vabljeni bodo predstavniki Hotelskega podjetja Bled in drugih večjih gostinskih OZD ter Kemične tovarne Podnart, OZD tekstilne stroke in Žito Lesce.

Iz analize podatkov o uresničevanju srednjeročnega gospodarskega načrta radovljiške občine 1976-1980 je razvidno, da zaskrbnjuje naglo upada število kmečkega prebivalstva. V 1978. letu je bilo na območju občine le še 7,5 % kmetov v primerjavi z letom 1975, ko so jih našli 8,8 %. Zmanjševanje števila kmečkega prebivalstva bo, v kolikor se ne zaustavi, imelo neugodne posledice ne samo za pridelovanje hrane, marveč tudi na splošni gospodarski in družbeni razvoj občine.

V radovljiški občini je po zadnjih podatkih stanovanjske skupnosti 1896 družbenih stanovanj, ki jih upravlja okoli 40 hišnih svetov. Največ družbenih stanovanj je v Radovljici, na Bledu, v Lescah in Bohinju. Stanovalec je na voljo za redna vzdrževalna dela letos le 3,5 milijona din, kar pa je zaradi velikega števila starejših stanovanjskih enot veliko premalo, da bi zadovoljili vse nujne potrebe vzdrževanja in popravil starih stanovanj.

Iz poročila oddelka za gospodarstvo in finance pri OS Radovljica je razvidno, da je bilo v občinskem proračunu za obdobje januar-avgust 1979 realizirano 55.581.723 din prihodkov, kar je 70,7 % celoletnega plana. V tem času je bilo razporejeno za splošne potrebe iz proračuna 49.576.762 din prihodka ali 63,1 % celoletnega plana.

V sedmih mesecih 1979. se je število nočitev v turističnih krajih radovljiške občine v primerjavi z lanskim letom povečalo za 12 %, od teh domačih za 13 in tujih za 11 %. V hotelih je prenočevalo 62,2 % vseh gostov, v kampih 16 %, v počitniških domovih 9,9 %, v zasebnih turističnih sobah 9,9 %, v gostiščih 1,7 in v planinskih domovih 1,9 % gostov.

Število zaposlenih v prvem polletju 1979. na območju radovljiške občine je bilo v poprečju 12.161 delavcev. To je za 2,2 % nad lanskoletnim poprečjem. V gospodarstvu je bilo 10.881, v negospodarstvu pa 1.279 delavcev. Večino, ali 52,1 % vseh zaposlenih v občini predstavljajo ženske.

V prvem polletju 1979. leta so v radovljiški občini znašali povprečni osebni dohodki 6.592 din, v SR Sloveniji pa 6.899 din. V gospodarstvu radovljiške občine je bil v poprečju osebni dohodek 6.455, v negospodarstvu pa 7.747 din. V SR Sloveniji je to poprečje znašalo v gospodarstvu 6.691, v negospodarstvu pa 8.053 din.

slave, ki bo ob odkritju partizanskega spomenika na Prtovcu. Zanj je sedaj zbranih približno 150 tisoč din, vsega denarja pa bo treba še enkrat toliko. Doslej so največ prispevale delovne organizacije v občini Škofja Loka in železarna Jesenice v jesenjski občini. Z zbiranjem denarja bo treba še nadaljevati. Del spomenika bo posebej obeleževal vlogo kurirjev in vezistov, saj so preko Prtovca vodile najpomembnejše kurirske poti in zveze med Gorenjsko in Primorsko.

Prihodnja seja pododbora vezistov bo predvidoma v Kranju, v prostorih PTT Kranj.

PO POTEH NOB V SLOVENIJI

Občinski odbor ZB NOV Jesenice je v četrtek 27. septembra, organiziral izlet za praporčake z ženami, predstavnice in tajnike krajevnih odborov ZB NOV občine Jesenice, v Kočevski Rog. Za aktiviste organizacij KO ZB NOV, katerih naloga je med drugim tudi ta, da obujajo in razvijajo tradicijo NOB, je bil ta izlet dogodek, ki jim je ponovno oživel veličino narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije jugoslovanskih narodov in narodnosti. Menim, da govorim iz srca vseh udeležencev tega izredno zanimivega in koristnega izleta in se za to odločitev zahvalim občinskemu odboru ZB NOV občine Jesenice.

V času, v katerem živimo, so marsikje že pozabili na grozote druge svetovne vojne in še na številne nevarnosti, ki še vedno grozijo v svetu. Zato je potrebno še mnogo več naporov v organizacijah ZB NOV vložiti v razvijanje tradicij NOB, kajti tudi mnogi med nami, so se po preživetih krvavih dneh druge svetovne vojne uspavali in menijo, da se v nobenem primeru kaj podobnega ne more ponoviti.

Na prvem postanku smo si ogledali belogardistično morišče na Urhu. S hrljivo je bilo poslušati pripovedovanje o mučenju in ubijanju povsem nedolžnih žrtev, katerih krivda je bila samo ta, da so se borili in žrtvovali svoja življenja za

svobodo jugoslovanskih narodov. Lep spomenik padlim žrtvam, ponazarja trpljenje ljudi, ki so bili pomorjeni v tej okolici. Zalostna resnica je tudi ta, da so bili med morilci teh žrtev tudi katoliški duhovniki. S takim spoštovanjem smo se poklonili žrtvam tega nasilja.

Nato smo se ustavili pri veličastnem spomeniku padlim borcem NOB v Žuženbergu. Nad tisoč imen in primkov padlih borcev iz druge svetovne vojne je z zlatimi črkami vklesanih na štirih straneh spomenika. Nekateri tovariši so našli tudi imena svojih znancev in sorodnikov. Spomenik je zaradi velikosti viden daleč po okolici. V naših srcih je lebdela misel in obljuba, niste padli in dali svoja mlada življenja zaman.

Pot smo nato nadaljevali v Kočevski Rog-Bazo 20. Kraj, kjer so naši vodilni tovariši snovali in pripravljali temelje nove slovenske državne tvorbe in vodili borbo proti okupatorju in njihovim pomagačem.

Danes vlada tu samota, vendar ne v pravem pomenu besede, kajti vedno je dovolj obiskovalcev, ki se želijo seznaniti s kraji, v katerih se je kovala naša svoboda. Mnogo zanimivih podatkov dobi obiskovalec v barakah, kjer so razstavljeni mnogi fotografski in drugi dokumenti.

Po kosilu smo obiskali sedaj lepo obnovljeno poslopje bivšega cisterci-

Navzlic nekaterim težavam s katerimi so se spoprijemale industrijske delovne organizacije v radovljiški občini pri nabavi surovin in visoko konkurenčnosti na tujem tržišču, so v prvih sedmih mesecih letos izvozila kar za 34,2 % več svojih proizvodov kot v tem času lanskega leta. Vrednost izvoza je znašala 16.825.238 dolarjev.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Veriga Lesce se je dejavno vključila v akcijo Nič nas ne sme presenetiti v krajevni skupnosti Lesce. Ustanovili so aktiv krvodajalcev, ki šteje 500 delavcev, organizirali so pohod 48 udeležencev na Triglav, pripravili so program sodelovanja na skupni vaji z odborom za LO KS Lesce za reševanje izpod ruševin, za gašenje požarov, za organiziranje krvodajalske akcije in zavarovanje javnih objektov.

Po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica bo davčna uprava v oktobru pripravila pregled davčne problematike s posebnim ozir na obremenjevanje razvoja malega gospodarstva in kmetijstva v občini.

V Mladinskem domu v Bohinju je mladinski slovenski krožek iz Gorice v prvi polovici septembra organiziral vsakoletni seminar za mlade iz Tržaškega, Goriškega in Slovenske Benečije. Mladi zamejci so se seznanili z družbenopolitičnim sistemom v matični domovini in zgodovinskimi dogodki NOB. Na programu so bile tudi teme o bistvenih vprašanjih današnje sveta in dogovori o vključevanju mladih Slovencev v družbenopolitično življenje slovenske skupnosti in večinskega naroda. Ob zaključku seminarja so se srečali z bohinjsko mladino in predstavniki občinske konference ZSMS Radovljica.

Komite občinske konference ZK Radovljica je na 21. seji, 26. septembra obravnaval oceno polletnega gospodarjenja v občini. Spregovorili so o nalogah v zvezi z uvajanjem kolektivnega vodenja v ZK ter o kadrovskih pripravah za vodstva v osnovnih organizacijah ZK. Obravnavali so tudi predlog vsebine teoretične priloge Komunistične - glasila ZKS.

Na zadnji septembrski seji izvršnega odbora samoupravne stanovanjske skupnosti Radovljica so pregledali predlog prednostne liste pričakovancev družbenih stanovanj za leto 1979-ter predlog dodelitve posojil za dograditev in obnovitev zasebnih stanovanjskih hiš na osnovi letošnjega razpisa. Ocenili so ugotovitve javnih razprav o samoupravnem sporazumu o prehodu na ekonomsko stanarino ter akcijo za ustanavljanje zborov stanovalcev v krajevnih skupnostih. Spregovorili so tudi o izvajanju usmerjene družbene gradnje stanovanj ter uresničevanja plana investicijskega vzdrževanja za 1979. leto. Na dnevnem redu so bile tudi naloge v zvezi z pripravi na SLO in družbeno samozaščito v stanovanjski skupnosti.

Zahvaljujoč prizadevnim športnim delavcem plavalnega kluba Radovljica so v letošnji poletni sezoni naučili plavanja nad 100 otrok od predšolske dobe do deset let starosti. Deloma je k temu pripomoglo tudi ogrevanje vode v bazenu radovljiškega kopališča, ki je v začetku avgusta dobilo nove ogrevalne naprave.

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v avto relju za 1979. leto, ki ga je na progi Radovljica-Crikvenica organizirala komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu ZSS Radovljica 8. septembra, je sodelovalo 73 dvojic iz 33 osnovnih sindikalnih organizacij, od teh je bilo 13 ženskih dvojic. Pri moških sta bila najuspešnejša Zupanc-Smid osnovna organizacija sindikata zasebnih obrtnikov, pri ženskah pa dvojica Podlipec-Lavrič iz Elana Begunje. Ekipno so zasedli prvo mesto vozači GG Bled, pred Elan Begunje, Veriga Lesce, Veznine Bled in Iskra Otoče.

PODROČNO TEKMOVANJE GASILCEV GORENJSKE

V nedeljo, 23. septembra, je bilo v Kranju področno tekmovanje gasilskih enot Gorenjske. Udeležilo se ga je 12 desetih pionirjev, osem desetih mladincev, 17 desetih članov in deset ekip članic.

Tekmovali so v šestih različnih disciplinah in sicer vsaka desetina v dveh.

Z jesenjske občine so se tekmovanja udeležile članske desetine iz Podkorena

in Smokuča, mladinci z Dovjega in Smokuča, članice iz Smokuča in pionirji Gasilskega društva Jesenice mesto. Vse ekipe so pokazale dobro znanje in izurjenost, iz jesenjske občine pa so se v sam vrh vrstile desetine članov in članic iz Smokuča, ki sta bili drugi. Najbolje uvrščeni so pridobili pravico udeležbe na republiškem tekmovanju.

B.

janskega samostana v Kostanjevici ob Krki. Sedaj je tu lepo urejena galerija slik Božidarja Jakca, Toneta Kralja in še nekaterih drugih. Vredno ogleda, toda za vse to bi morali imeti časa vsaj tri dni. Tako smo si slikarske dragocenosti naših slikarskih mojstrov le bežno ogledali. Tudi dela raznih umetnikov na prostem oziroma tako imenovana

»Forma viva«, so za ogled izredno zanimiva.

Polni lepi vtisov in doživetij smo se v večernih urah vrnili na Jesenice. Izlet nam bo ostal v nepozabnem spominu, kajti znova smo se vsaj bežno vrnili v tiste usodne pa vendar tako velike dni naše zgodovine.

J.R.

Predstavniki gasilskih društev radovljiške občine ki so se udeležili slovenskega področnega tekmovanja ob 70-letnici GD Bled - Rečica (Foto: B. Blenkuš)

USPEŠEN SESTANEK ČLANOV PODODBORA VEZISTOV NOV GORENJSKE

V petek, 28. septembra, je bila v Radovljici na Mlaki v znani partizanski domatiji pri Vinku Bercetu seja pododbora vezistov NOV Gorenjske. Poleg številnih članov se je seje udeležil tudi Silvester Novak, predstavnik delovne organizacije PTT Kranj.

Na seji so najprej poslušali poročilo o udeležbi na proslavah, ki so bile ob dnevu vezistov 26. septembra. Predstavniki pododbora so se udeležili centralne proslave, ki je bila v vojašnici Ljube Šercerja v Ljubljani in v nekaterih drugih vojaških enotah. Da bo prihodnje leto boljša udeležba, so sklenili, da se bodo preje povezali z vezisti posameznih vojaških enot tako, da bodo člani pododbora, ki pokrivajo posamezna področja obveščanja, kdaj in kje bodo proslave. Predstavniki iz Škofje Loke, ki je bil na osrednji proslavi v Ljubljani, je poročal, da bo pododbor brezplačno prejel več izvodov monografije o zvezah v NOV v času od leta 1941 do leta 1942, ki jih bodo nato razdelili članom.

V nadaljevanju je predsednik France Gracar poročal o razgovorih o sodelovanju z delovno organizacijo PTT v Kranju. Povedal je, da so bili predstavniki vezistov prisrčno sprejeti in da je bila obljubljena vsa pomoč in sodelovanje. V zvezi s tem so na seji sklenili, da bodo naredili vlogo za denarno pomoč in sicer v višini 20 tisoč din. Od tega bi potrebovali deset tisoč din za delovanje, po pet tisoč pa bi namenili za spomenik na Prtovcu, ki naj bi bil narejen do prihodnjega leta. Pododbor vezistov in kurirjev NOV sta se namreč obvezala, da bosta zbrala denar za to obeležje. Razen tega bodo na nekaterih področjih denar za to prispevale delovne organizacije in posamezniki, vezisti in drugi.

Predstavniki delovne organizacije PTT Kranj je zaradi nadaljnjega sodelovanja povabil veziste, da si ogledajo njihove nove naprave na Primskem pri Kranju. Navzoči so pozdravili pobudo in sklenili, da bo ta obisk predvidoma 26. oktobra. K ogledu bodo povabili vse veziste NOV Gorenjske.

KDO JE DRAGOLJUB MILANOVIĆ IN ZAKAJ IMA KAR TRI SPOMINSKA OBELEŽJA V NAŠI OBČINI

Prečudovita dolina Završnice leži ob vznožju najvišjega vrha Karavank – Stola. Obiskovalca pozdravi najprej šumenje čiste in hitrotekoče planinske rečice Završnice. Dolina nas nagradi s soncem in z gostimi sencami, z mirom in nemirnostjo skoraj neoskrbnjene narave, s čistim gorskim zrakom in s svojim bogatim planinskim zelenjem in cvetjem. Prevzame nas pogled na neprehodne pečine in bele meline, na zgoladne drčice in na nevarne strmine mogočnega Stola. Kdo bi znal opisati lepoto, kadar rosne ali dežne kapljice zažare v vseh mogočih barvah ali kadar spleta sonce na jezeru ob rečici svoje pisane mavrice? Na najbolj sončnih zaplatah snega naznanjajo bližajočo se pomlad snežno bele kurice, spomladi rdi resje in kasneje žari pljuvanec. Tu cveto od pomladi do jeseni velike in male marjetice in naznanjajo jesen drobne ciklame.

V prisojnem kotičku doline presneti obiskovalca nenavaden spomenik. Dve dolgi, suhi, razprostrti mladeniški roki grabita za nečim, kakor bi se hoteli nečesa oprijeti, rešiti. Kaj predstavljata roki, čigavi sta? se nehoti uprašati mimoidoči. To je spomenik 20-letnemu Dragoljubu Milovanoviću, prvemu sekretarju CK SKOJ, ki se je ponesrečil leta 1922, ko je ilegalno prišel preko meje. Spomenik so odkrili 26. septembra 1959, v okviru proslav 40-letnice KPJ in SKOJ. Letos proslavljamo 60-letnico KPJ in SKOJ in zato je prav, da se spomnimo tistih, ki so svoje delo in življenje vzdali v temelje naše revolucije in socializma.

Mladi iz naše republike in ostalih bratskih republik in pokrajin se radi zberejo ob tem spomeniku in poslušajo spomine na naše revolucionarno gibanje, na naš narodnoosvobodilni boj in tudi o mladem delavcu Dragoljubu Milovanoviću, kajti izredno grenko in težko je bilo življenje tega mladega komunista.

ROD IN RANA MLADOST DRAGOLJUBA MILOVANOVIĆA

Milovanovića starša sta bila priseljence iz Banata. Imela sta kočico v predmestju Beograda in v njej čevljarstvo delavnico. Kočica je imela eno samo sobico, ki je bila tako nizka, da so se v njej lahko poravnali samo otroci. Pod streho je imela družina še en prostorček. Danes o kočici in o družini Milovanović ni več sledu, ampak je na tem mestu velika stanovanjska zgradba. Otroci so se v družini rojevali leto za letom in tako tudi umirali. V družini je gospodarila tuberkuloza in ta je pobrala Dragoljuba pet ali šest bratov in sester, zgodaj tudi očeta in mater. Dragoljub je bil rojen 14. februarja 1902. leta v Beogradu. Dragoljub je tožil o svoji grenki usodi takole:

»Jaz kot najmlajši otrok sem ostal živ, ker mi je umrla mati prej, preden me je utegnila okužiti.« Potem je prevzela skrb za malo siroto babica. Dala ga je v osnovno šolo in, ker je bil bister in marljiv, še v gimnazijo. Prva svetovna vojna je prekinila njegovo šolanje, takrat je zaključil drugi razred gimnazije. Dragoljub je prodajal časopise in tako pomagal babici pri preživljanju obeh. Avstrijci skupaj z Nemci in Bolgari so okupirali Beograd in pobrali vse moške večje od puške, ker so videli, da jih ljudstvo kot okupatorje sovraži. Odpeljali so jih v taborišče Heinricshrun (Čeho-

slovaška). Trinajstletni Dragoljub se je torej znašel v taborišču med starci, invalidi, kmeti in delavci, ki niso bili sposobni za vojaško službo. V taborišču je bila strašno slaba hrana; nezabeljena juha iz sladke repe in 200 g komisa dnevno. Obleka je bila iz kopriv, ki je bolj pokrivala goloto kakor grela. Ujetniki, med katerimi jih je bilo mnogo mlajših od 16 let, so množično umirali. Ker je bil Dragoljub bister in ker je znal nekaj nemščine iz gimnazije, so ga vzeli za kurirja. V taborišču si je marljivi deček še izpopolnil znanje nemščine.

Med interniranci se je znašlo mnogo članov Socialdemokratske partije Srbije. Med čuvarki v taborišču so bili tudi člani Socialistične partije Avstrije. S pomočjo teh je prišel glas o strašnih razmerah v taborišču do mednarodnega vodstva Rdečega križa v Ženevi. Tako je Rdeči križ poslal v taborišče kontrolo. Naleteli so prav na Dragoljuba in upraskali: »Kakšen je ta otrok?« »Komite (kar pomeni ud odporniškega gibanja v podjarmljenih deželah), je odgovoril komandant taborišča. Toda delegacija se je še bolj zanimala za malega in prikupnega dečka. S svojim znanjem nemščine jim je pojasnil, koliko je star in kako je prišel v taborišče. Tako je prišel Dragoljub z dečki, mlajšimi od 16 let, iz taborišča. Toda v Beogradu so jih čakale nove težave okupacije. Avstrijci so pobrali te dečke in druge večje otroke ter žene v delovne čete, ki so popravljale ali gradile ceste. Delo je bilo za prestrašene in izmožgane ujetnike velik napor. Po dva dečka in tri žene so vlekli voziček, naložen s kamenjem ali peskom. Vsi brigadirji so morali nositi na levi roki trak, na katerem je bila oznaka, h kateremu oddelku spadajo. Če je šel kdo po ulici brez traku, so ga takoj zaprli. Imeti obleko iz stare vrečevine je bilo takrat bogastvo, oviti so bili v glavnem v star papir in krpe. Dnevni zaslužek je bil 3 krome, kilogram koruznega kruha je stal osem krom. To skupno delo in trpljenje je pustilo pri Dragoljubu in ostalih mladih sledi za kasnejše revolucionarno delo.

Dragoljub je dočkal osvoboditev izpod avstrijske okupacije kot delavec v oddelku za kanalizacijo v Beogradu. Otroci premožnejših staršev so odšli naprej v šole, Dragoljub pa je moral odslej skrbeti ne samo zase, ampak še za obnemoglo babico.

ČUSTVENI DRAGOLJUB ZORI V REVOLUCIONARJA IN KOMUNISTA

Novembra 1918 je postal Dragoljub član Zveze gradbenih delavcev, leto dni kasneje je bil že izbran v upravo podružnice zveze.

Ko je bil odprt socialistični delavski dom na Slaviji, je v njem dobil dom tudi Dragoljub. Tam so tem mladim beograjskim proletarcem pripovedovali delavski voditelji in revolucionarji, da je rešitev za delavce samo v komunizmu. Govorili so jim o oktobrski revoluciji. Naravno bistri in zelo čustveni Dragoljub je znal skoraj na pamet, kar je govoril ali napisal Dimitrija Tucovića. Trdo in grenko življenje je že mlade prisililo, da so se še kako zanimali za vse tedanje politične predpovedi, so postajali člani partije in sindikatov, kajti v teh mladih srcih se je hitro prebujala delavska zavest in bojevitost ter pripravljenost, da se žrtvujejo za lepše življenje delavcev.

Leta 1919, ko mu je bilo komaj 17 let, je postal član Komunistične partije Jugoslavije, ki se je takrat osnovala. Kmalu srečamo Dragoljuba kot govornika na raznih zborih sindikata, čeprav je bil še vedno delavec beograjske kanalizacije. Izkazal se je tudi kot dober organizator. 10. III. 1919 je že staval 16 delavcev beograjske kanalizacije. Zahtevali so skrajšanje delovnega časa iz deset na osem ur dnevno, v kanalih na šest ur, povečanje dnevnice in gumirane čevlje za delo v vodi. Med stavko ali kadar je bila kakšna priložnost je bral delavcem kako brošuro ali časopis, jih navduševal, da bi delavci izrabili vsak prosti trenutek za samozobraževanje. Prvega avgusta 1919 je bil zbor gradbenih delavcev in Dragoljub je dosegel, da so odslej dobivali vsi delavci Radniške novine, da bi se tudi tako samostojno osveščali in izobraževali. Dragoljub je bil izbran za člana centralnega komiteja SKOJ že v začetku decembra leta 1921, ko mu je bilo komaj 19 let. Januarja 1922 je bil že izvoljen za sekretarja SKOJ.

DELO DRAGOLJUBA IN SODELAVCEV POD BEOGRAJSKIMI ULICAMI KOT ČLOVEK

Po obznani, to je akt kraljeve Jugoslavije, so bili prepovedani KPJ, SKOJ in sindikati. Odslej je potekalo delo SKOJ v kanalih Beograda, 75 m globoko je bil odslej sedež vodstva SKOJ. Koliko dela in skrbi je imel, da je organiziral tisto malo tiskarno, ki naj bi bila poceni in bi jo lahko skrili, če bi v kanalih preiskovali. Tu v kanalih je bil skrit tiskarski material in marksistične knjige. Dragoljub je zelo rad bral, in to marksistično literaturo v nemščini in ruščini. Pisal in tiskal je pri karbidovkah, njegovi sodelavci pa so propagandni material nosili iz kanalov in ga lepili po beograjskih ulicah in drugod. Dragoljub je organiziral med »kanalci« marksistični krožek. Vse te knjige so morali ilegalno prenesti v našo državo. Mnogo marksistične literature so tiskali na Dunaju, kjer je bil takrat sedež vodstva KPJ. Take knjige so bile: Abeceda komunizma, Odloki Komunistične internacionale itd. Knjige so pošiljali eno po eno na razne napredne ljudi v domovini, ti pa so jih kupovali in oddajali revolucionarjem in organizacijam.

Pri delu je bil zelo ustvarjalen in iznajdljiv. »Plakat ni treba, da je tak, kakršnega bi napisali starejši tovariši. Važno je, da je na vrhu geslo Proletarci vseh dežel, združite se«, je govoril sodelavcem. Imel je veliko smisla za pisanje in zelo lep rokopol. Policija je obsedeno iskala, kje se tiska ves ta material, vendar ni nikoli ničesar odkrila, ker je znal Dragoljub tako razviti med »kanalci« zavest in solidarnost, da med njimi izdajalca ni bilo. V »Organizovanem radniku« je pisal o delavski mladini in jo pozival v razna društva, npr. v »Radničkog«. O položaju delavske mladine je v svojem kratkem življenju napisal celo brošuro. Serija petih člankov v »Organizovanem radniku« z naslovom »Položaj radniške mladine in nje zadaci« so dokazi, kako je Dragoljub ljubil ljudi, kako živo je znal prislushtiti tegobam delavcev, kako plastično je znal težave opisati in kako duhovno in politično je bil zrel, čeprav je bil še mlad. Članki kažejo tudi na njegovo visoko inteligenčno moč in čustvenost. Prvi članek je bil objavljen v št. 64 leta 1922. V njem je med drugim zapisal tole:

»Gospod inšpektor ministrstva za socialno politiko bi moral iti malo po opekarnah in gradbiščih. Tam bi našel mnogo premnogo razlogov za grozote. Delavci spijo v malih prostorih pri pečeh za žganje opeke, kjer je peklenska vročina. Drugi spijo po vlažnih in mrzlih kletih brez svetlobe. Ko sem nekoč kot delavec na nekem gradbišču zašel v tak prostor po orodje, me je udaril v nos zadah kužnega zraka. Nič čudnega! Namesto okna je bila v zidu samo majhna luknja. Moral sem prižgati svečo, da sem našel potrebno orodje, a še ta je komaj brlela. Ko so se mi oči malo privadile na somrak in ko sem se zaradi silnega zadaha malo osvestil, sem začul rahlo ječanje. V kotu je bil kup golih desk in na njih je stokal mladenič 18–19 let, ki se je poškoval, ko je padel s skal. To mi je kasneje pojasnil sodelavec ponesrečenca, ki je prišel zato, da je ponudil revežu košček črnega kruha. V takih prostorčkih je ležalo usako noč več delavcev obeh spolov. To naj bi bil prostor, kjer naj bi si nabrali delavci moči za deveturno težko delo. Na moje upravljanje, zakaj si ne poiščejo boljše stanovanje, so udano odgovorili: »Dnevno zaslužimo 27 din, a za stanovanje je treba mesečno plačati najmanj 200 din, toda mi moramo jesti, se oblačiti in pošiljati domov.«

Pri navduševanju in vključevanju delavske mladine v šport je imel težave, ker so nekateri starejši revolucionarji menili, da je žoga malo-meščanski rekvizit, da šport odvrča delavsko mladino od boja za politične pravice. To se je še posebno pokazalo, ko so osnovali športno društvo »Radnički«. Dragoljub je navduševal mladino, naj si pri športu krepki duha in telo in naj tako pametno izkoristi tisto malo prostega časa, ki so ga takrat imeli delavci. Boril se je za vsakega človeka in z veliko vero v ljudi, pri tem pa je bil vztrajen, tenkočuten in obziren. Bil je plemenit človek. Ob nekem kupanju kanala so naleteli na zasuto mlako, zanjo delavci niso vedeli in niso postavili potrebnega opaža. Zemlja se je odkrnila in zasula delavca Čeda Kuzmića. Če so hoteli sodelavca rešiti, so morali zelo hitro in previdno odmetati veliko količino zemlje.

Dragoljub je priganjal sodelavce in tudi sam z vso silo hitel, da bi Čeda rešili. Po nekoliko urah trdega dela jim je to uspelo. Kdo bi znal popisati srečen izraz na obličju Dragoljubovem in njegovih sodelavcev, ko so videli, da jim je uspelo sodelavca rešiti!

Kot sekretar centralnega komiteja SKOJ je obiskoval mladino v raznih krajih naše države, seveda ilegalno. Povezoval se je z revolucionarnimi skupinami po vsej državi, ker so bile z njimi zveze zaradi Obznane pretrgane. Dobil je zvezo tudi s Slovenci, npr. Francem Klopčičem, tedaj gimnazijcem. Tudi v Sloveniji so organizirali mlade v napredno društvo Vesna in izvedli 11. kongres SKOJ.

Boril se je proti teoriji individualnega terorja, češ da to nikamor ne vodi. Koliko se je mnogo trudil, da je prepričal anarhokomunistično skupino v Zagrebu »Crvena pravda«, da so sprejeli marksistično-leninistično linijo.

Da bi zbrali in prebudili še več mladine, so se odločili, da osnujejo Savez radničke mladine Jugoslavije. Dragoljub je z Zlatkom Snajderjem in Rajkom Novanovičem napisal statut nove legalne organizacije delavske mladine in za predsednika je bil izbran Dragoljubov najbližji sodelavec in pisec teh spominov Cvetin Mihajlović. Ta se spominja, kako so volili novega sekretarja CK SKOJ. Zbrali so se v globokem snegu in hudem mrazu kar na ulici. Edini in najboljši kandidat je bil Dragoljub. Bil je izvoljen enoglasno. Kmalu smo spoznali, da je bil Dragoljub čudovit sekretar. Pod njegovim vodstvom je delo z mladimi vedno bolj napredovalo, čeprav smo morali delati v strogi ilegali in močnim protikomunističnim pritiskom. Nekeč smo organizirali mladinski dan. Izvršni odbor SKOJ je odločil, naj se povorka vije po ulicah Beograda. Ker je bila nedelja, nismo dobili nikjer hrane, zato smo kar lačni in ob vodi plesali in peli ves dan na Čukarici. Čeprav je imel izredno težko in grenko mladost, je bil useno vesel, nasmejan, dobrodušen fant, ki je neomajno veroval v zmago delavstva. Rad je kupoval knjige, ne samo marksistične, ampak tudi druge, posebno je cenil Čehova, Tolstaja, a najbolj Maksim Gorkoga. Denar za knjige si je odtrgal tako rekoč od ust. Kar je prebral ali napisal, je rad pokazal sodelavcem, da bi tudi njih navdušil za samozobraževanje. Pri delu je bil hraber, neustrašen, iznajdljiv in z veliko mero samozaupanja.

Cvetin Mihajlović je zapisal o Dragoljubu: »Skupaj sva delala pri istem podjetju, skupaj sva prenašala težave in nevarnosti ilegalnega dela z mladimi. O Dragoljubu rečem lahko samo najlepše. Bil je dober delavec, pošten človek in tovariš, z vsem svojim mladim srcem predan stvari delavskega razreda in pariji. V tem boju je bil pripravljen na vsako žrtev. Delavsko revolucionarno gibanje je z njegovo smrtjo izgubilo nenadomestljivega revolucionarja. Tudi po zunanosti je bil prikupen, visok 180 cm, temno kusatanjevi las, močnih brk in okroglih lic. Urejanju svoje zunanosti pa ni posvečal preveč časa, kakor da mu je za to zmanjkovalo sredstev, moči in volje. Po njem je ostala samo ena fotografija. Dragoljub je bil odličen športnik, posebno kot tekač. Ni kadil in ne pil. Ljubil je cvetje, vedno si je shranil kak cvet, posebno s planin, tudi ob nesrečni smrti pod Stolom je imel pri sebi nekaj cvetov.

SMRT DRAGOLJUBA MILOVANOVIĆA

Dragoljub je odšel nekajkrat čez Stol ilegalno na Dunaj, kjer je bil sedež vodstva KPJ. Pri ilegalnem povratku okrog 17. IX. 1922 se je smrtno ponesrečil. 10. oktobra istega leta so ga pokopali na Breznici. Cvetin Mihajlović je prvi zvedel v Beogradu za njegovo smrt. O tem pripoveduje naslednje: »Delal sem v pisarni sindikata lesnih delavcev. Bil sem njihov sekretar in sem pisal ravno neko poročilo. Tedaj vstopi neka visoka in močna ženska. Joka in reče: »Ti sediš tu, medtem ko drugi umirajo!« Povedala je, da je Dragoljubova teta in da ga takoj kliče Dragoljubova babica. Odsel sem takoj k njej in tudi ta me je pričakala ihteka. Pokazala mi je telegram, naslovljen na cerkev sv. Marka v Beogradu. V telegramu javlja duhovnik iz Breznice, da so našli mrtvega Dragoljuba Milovanovića, krščenega v tej cerkvi. Pri njem so našli krstni list, drugih papirjev ni imel. Cerkovnik sv. Marka je slučajno poznal Dragoljubovo babico in tudi njegove starše. Babica in teta sta neutolajljivo jokali, jaz pa sem jim samo prosil, naj molčita, da ne bo postala pozorna za smrt policija, ker bi tako nastali novi problemi in novo gorje. Stara in obnemogla babica je opozorilo razumela, dala na usta blazino in ihtela: »O, moj Dragoljub, kaj se je zgodilo s teboj? Kaj sem prestala zate, a ni te več. Moj Dragoljub, to je nemogoče.«

Partija je takoj poslala mojo mamo (Cvetine Mihajlovića), da se

odpelje na Breznico in da pobere vse, kar je imel pri sebi mrtvi Dragoljub. Prišla je prepozno, vse stvari mrtvega Dragoljuba je prevzelo sodišče, tam okrog pa mama ni smela iskati. Kar je ostalo po mrtvem Dragoljubu v Beogradu npr. pisalni stroj in še nekatere stvari, ima shranjeno rešeni sodelavec Čedo Kuzmić.

SODELAVCA ISČETA PO 36 LETIH DRAGOLJUBOV GROB

Tovariša France Klopčič, ki je bil Dragoljubov sodelavec in v njegovem času pokrajinski sekretar SKOJ za Slovenijo in Cvetin Mihajlović, najbližji Dragoljubov sodelavec v Beogradu, sta leta 1958 prišla na Breznico in o tem zapisala naslednje.

»Najprej sva si ogledala Prešernov dom v Vrbi. Nato sva se peljala do križišča v bližini cerkve na Breznici. Tam stojita dva starejša človeka, ki se pogovarjata. »Tovariša, ali vama je slučajno znano, kje je pokopan neki mladenič iz Beograda, ki se je ponesrečil pod Stolom že leta 1922?« Domačina se spogledata in napeto razmišljata, eden od njiju rezirja oči in reče: »Da ni to tisti mladenič s telečjakom in termovko?« Presenečena sva, da se človeka spominjata po 36 letih pravih nadrobnosti. Potem nadaljujeta: »Veva, da je ohranjen grob tistega mladeniča, toda kje, tega točno ne veva. Poznava pa ženo, ki bo to še natančno vedela.« Nato naju zapeljeta na lepo urejeno vaško pokopališče in kmalu pripelje eden od njiju neko suhljato ženo. Ta se predstavi: »Ivanka Mežek, rojena Zupan. Moj mož je bil takrat tu grobar in dobro vem, kje je grob tistega mladeniča. Dognali smo, da so okrog smrti tistega ponesrečenca neke skrivnosti, zato smo hoteli ohraniti ta grob. Kmalu potem, ko smo ga zagrebli, je bila tu neka starejša žena, mislim, da je bila to njegova mati. Zakaj tudi ona ni prišla več?« se je vedno bolj spominjala tistih dogodkov. Pojasnil sem ji, da to ni bila njegova mati, ampak moja (Cvetina Mihajlovića)! Temu mladeniču je umrla mati, ko mu je bilo 6 mesecev, oče je umrl še prej, prav tako tudi bratje in sestre. Midva pa sva njegova delovna tovariša pri partijskem delu, sva pripovedovali. »Pa kdo je bil potem ta mladenič?« se je vedno bolj zanimala žena. »Zdaj vam lahko poveva. Bil je sekretar SKOJ za vso Jugoslavijo. Imenoval se je Dragoljub Milovanović in je bil delavec beograjske kanalizacije.« Pokažem vama lahko tudi grob tistega, ki je našel ponesrečenca. Tudi ta grob sva obiskala. Povedala je še, da se je ponesrečil zato, ker ni imel za tako nevarno pot primernih čevljev, da je vso njegovo prtljago vzelo sodišče. O ponesrečenca najbrž tudi policija ni povpraševala. SKOJ in partija sta tudi molčala. Najbrž je bil lovec Avenik toliko bister, da je uničil, kar bi pri policiji lahko zbudilo večje zanimanje za ponesrečenca. Nato so domačini ponosno pripovedovali, v kakšni družbi počiva mladi beograjski revolucionar. Na tem pokopališču počivajo sorodniki naših velikih rojakov, npr. Prešerna in Finžgarja. Saj poznate roman Pod svobodnim soncem?« da, brala sva že to prelepo knjigo, sva ponosno pritrdila. Zbralo se je še nekaj domačinov in ponosni so, da poznava knjigo njihovega rojaka. »Tam so grobovi naših borcev iz NOB,« nam pokažejo še to. Ogledava si še te spomenike in oči se mi ustavijo na spomeniku, kjer piše: Juli Obermajer, rojen 1922, padel 1943. leta. Midva pa razmišljava, da se je borec rodil prav tisto leto, ko se je ponesrečil Dragoljub. Oba sta darovala svoje mlado življenje za isto stvar, za lepše in svobodno življenje delovnih ljudi. Dragoljub je preminil, ko je nosil napotke za revolucionarno delo; Juli je padel, ko se je boril za svobodo s puško v roki. Vetrovi v vznožju Stola jima pojejo večno uspavanko. Iz mlade krvi obeh revolucionarjev vzklije usako leto cvetje, ki krasi prečudoviti svet tu pod mogočnimi Karavankami. Vedno se je in se bo našla plemenita roka, ki bo položila cvet na njuna grobova.

V cerkvi na Breznici sva našla napisano naslednje:

Stran 24, leto 1922

Datum pokopa: 10. oktober 1922. leta.

Datum smrti: Prazno.

Mesto smrti: Ponesrečil se je na Stolu.

Datum in mesto rojstva umrlega: 14. februar 1902. leta.

Poslednje bivališče: Beograd.

Ime in priimek zakonskega tovariša: Prazno.

Ime in priimek staršev: Zakonski sin Dragomira Milovanovića in žene Sofije.

Dan pokopa: 10. oktober 1922. leta na pokopališču Breznica.

Automobil je drsel po asfaltirani cesti, midva pa se pogovarjavo:

»Takrat je odšel na Dunaj na neki plenem. Ali ni bilo to njegovo že peto ilegalno potovanje v tujino? Ker

si je polže dobro zapomni, ni hotel peč vodika. Bil je zelo vreden in je hotel vedno pristopovati na plenuh SK KPJ na Dunaju. Dragoljub je bil res izvrstna zveza med vodstvom v tujini in revolucionarji doma. Takrat je bil planiran tudi sestanek mladinskega komiteja balkanskih narodov. Sekretarju KIM (Komunistične mladinske internacionale), ki je prišel takrat iz Berlina na Dunaj, naj bi Dragoljub poročal o revolucionarnem delu mladih v Jugoslaviji. Spominjam se, da nas je začelo skrbeti, zakaj se tako dolgo ne oglasi na javki na Jesenicah. Nato je prišlo se tisto vznemirjenje iz Beograda, se je spominjal France Klopčič.

IVAN AVSENIK IZ MOST (ZIROVNICA) SE SPOMINJA, KJE IN KAKO SO NASLI MRTVEGA DRAGOLJUBA

Moj pokojni oče je bil poklicni lovski čuvaj in je imel tri dni v tednu dolžnost, varovati lovške kočve v Zelenici pod Srednjim vrhom. V večernih ali zgodnjih urah je šel na ogled divjadi. Ko se je nekega večera vračal po stezi proti kočam, je zavohal neki smrad. To ga je vzpodbudilo, da je začel brskati in iskati okrog. Sedem metrov pod stezo je našel človeka. Bil je mrtev. Takoj je odšel domov in sporočil na občino na Breznici. Se tisti dan v popoldanskih urah sta prišla dva občinska moža z vozom in s krsto po umrlega.

Prosil sem očeta, če me vzamejo s seboj, a so se obotavljali. Končno so mi dovolili. Kasneje se je izkazalo, kako prav sem jim prišel. Ko smo prišli do lovskih koč, smo tam pustili voz in konja. Krsto in drugo smo odnesli pod stezo, kjer je bil ponesrečenec. Umrli je ležal na desnem boku, čez glavo je bil odet s suknjičem. Bil je zasut s listjem. Odstranili smo listje ter truplo položili v krsto. Truplo je bilo močno razpadlo. Orožnik mu je pregledal zepe. V listnici je bilo nekaj denarja, krstni list in note. Vse to je seveda spravil orožnik. Nato smo si ogledovali okolico in ugotovili, kako je moglo priti do nesreče. Moj oče je povedal, da je nad stezo drča, spodaj pa previsna skala. Prišli smo do sklepa, da je pokojnik na drči spodrsnil; ker pa je zelo strmo, se ni mogel več ujeti, zdrknul je po drči preko skale in priletel v krošnje bukve. Tam mu je snelo nahrbtnik, ki je obvisel na buki. Ponesrečenec je seveda padel dol in se spjel po listju preko steze (današnja transversala Valvasor-Roblek-Zelenica) in tam obležal. Mrtev ni bil takoj, ker se je pokril še s suknjičem preko glave, hudo pa je bil poškodovan in potolčen. Bil je v temni obleki in obut v visoke rjave čevlje, z usnje-nimi podplati in ti so bili najbrž iz rok nesreče.

Sedaj je bilo potrebno, da bi nekdo splezal po 8-10 m visoki buki po nahrbtnik. Zdaj sem jim prišel prav, poslali so mene. Ko sem splezal s železjakom dol, ga je orožnik odprl. V njem je bila knjiga, spodnje perilo ter razbita termovka. V njej je bilo nekaj denarja, ki ga je orožnik spravil v svojo malho. Dva moža sta prišla krsto in jo odnesla proti kočam. V koči je orožnik uprl nas preštel denar: bili so dolarji, šilingi, marke in tudi naši dinarji. Nato smo odšli v dolino. Moj oče je ostal v planini. Ko smo prišli na Breznico, smo dali krsto s ponesrečenecem v mrtašnico. Naslednji dan je bil pokopan. Moj oče in občinska delavca so dobili od tega denarja po 180 din.

Na mestu njegove smrti je zdaj spominska plošča, v dolini Završnice ima Milovanović spomenik, na pokopališču pa je slučajno ohranjen tudi njegov grob. Za vsa ta obeležja skrbijo zdaj mladi našega kraja, naše občine in tudi jaz. To so spomini Ivana Avsenika, ta je še edini živeči, ki je videl mrtvega Dragoljuba Milovanovića in ga spremljal na njegovi zadnji poti izpod Stola v njegov mnogo prerani grob na Breznici.

Skromni opis življenja, dela in prezgodnje smrti Dragoljuba Milovanovića, prvega sekretarja centralnega komiteja SKOJ, naj bo naša naloga oddolžitev velikemu sinu delavskega razreda. V svojem zelo kratkem življenju je razdal revolucionarnemu delavskemu gibanju vse svoje mlade sanje, moči in tudi življenje. Vse to njegovo trpljenje ni bilo zaman, kajti delovni ljudje Jugoslavije so si že priborili oblast in z njo možnost, da si po svoje oblikujejo sedanost in prihodnost. V stvih pečinah nad temnim breznom zakrkal je črni vran glasno, saj nesel je v sončne višine srce mladice. Iztrgal je srce mlademu delavcu in komunistu. Tako je moralo mnogo prezgodaj ugasniti srce, ki je bilo samo za stvar delavstva.

Po virih, ki jih hrani občinska konferenca ZSMS Jesenice, prevedla in priredila Marja Sitar.

SKUPŠČINA DELEGATOV KS PODMEŽAKLJA

V ponedeljek, 1. oktobra, se je v prostorih krajevne skupnosti Podmežaklja sestala skupščina delegatov te krajevne skupnosti.

Po pregledu izvrševanja sklepov prejšnje seje skupščine, so delegati poslušali poročila predsednika sveta KS. V svojem poročilu je obravnaval vso dejavnost sveta krajevne skupnosti v preteklih štirih mesecih. Posamezne komisije sveta so redno delovale, seveda pa je največ dela opravila komisija za gospodarstvo, saj je Podmežaklja ena od starejših krajevnih skupnosti in ima veliko komunalnih in drugih gradbeno operativnih problemov. Podrobnejše poročilo o delu komisije je bilo v Železaru že objavljeno.

Večkrat se je sestal tudi svet potrošnikov, ki je obravnaval situacijo s preskrbo v krajevni skupnosti, delovni čas trgovin in drugo problematiko.

Na koncu svojega poročila je predsednik omenil še slabo udeleževanje delegatov na posameznih sestankih, saj niso redki primeri, ko se morajo sestanki zaradi nesklepčnosti prelagati na kasnejši termin.

Poročilu je sledila zelo živahna razprava. Delegati so poleg »starih zadev« pod katere razumemo: ureditev kanalizacije, obnova premajhnega in dotrajanega vodovoda (Podmežaklja velikokrat ostaja brez pitne vode), ureditev neasfaltiranih cest, čiščenje s peskom in prstjo posutih asfaltnih cest (predvsem cesti Heroja Verdnika in 1. maja) in soglasja za razna gostovanja ciklov največ časa posvetili gradnji nove avto ceste iz karavanskega predora. Skupščina delegatov je postavila vprašanja pristojnim organom, zakaj se trasa le-te spreminja iz meseca v mesec, saj je sedaj zopet

znana nova trasa, ki gre precej nižje proti naselju kot prejšnja. Skrajni čas je, da se po petih letih končno določi trasa, saj prebivalci ne morejo niti adaptirati svojih hiš, niti graditi na novo, ker ne dobijo dovoljenja.

Sklep skupščine delegatov KS Podmežaklja je tudi, da se podpre prizadevanje izvršnega sveta skupščine Jesenice, da se cesta prične graditi istočasno s predorom, saj bo drugače na Jesenicah nastal nepopisni prometni kaos.

V nadaljevanju seje so delegati poslušali poročila vodij delegacij posameznih SIS. Vsa poročila lahko strnemo v ugotovitev, da so seje delegacij slabo obiskane, da so predsedniki, oziroma vodje le-teh primorani, da se največkrat sami udeležujejo seje skupščine. Zato je potrebno opozoriti delegate, da so na začetku mandata vsi pristali, da bodo delali v delegacijah in da je to njihova ustavna pravica in dolžnost. V nadaljevanju je skupščina potrdila imenovanje tajnika in računovodje krajevne skupnosti.

Ob sklepu seje so se delegati skupščine poslovi od dolgoletnega tajnika krajevne skupnosti Jožeta Rozmana in računovodja, ki pa ga na sejo ni bilo in se mu bo skromno darilo izročilo kasneje.

Predsednik skupščine je obvestil delegate, da so od 1. julija dalje v prostorih KS Podmežaklja uvedene uredne ure za prebivalce in sicer:

— ponedeljek in sredo od 15. do 19. ure
— torek, četrtek, petek od 7. do 11. ure.

Navedene dneve in ure naj se krajani obračajo na tajnico z vsemi vprašanji, pritožbami, predlogi, tako da se bodo zadeve urejale sproti.

B. r.

POSTOPNO DO EKONOMSKIH STANARIN

Prehod na ekonomske cene stanovanj naj bi omogočil popoln vpliv stanovalcev na upravljanju in vzdrževanju družbenih stanovanj.

V jeseniški občini tačas tečejo priprave za razpravo o predlogu samoupravnega sporazuma o oblikovanju in postopnem prehodu na ekonomske stanarine. Osnutek sporazuma je pripravila samoupravna stanovanjska skupnost s strokovno pomočjo Biroja za urbanizem in stanovanjsko gospodarstvo Jesenice.

V tem predlogu so predvideli, da bi stanarine postopoma naraščale za približno nekaj manj kot 20 % na leto tako, da bi bila leta 1985 ekonomska cena za 3,546 krat večja kot je sedanja.

V razpravi na seji predsedstva občinske konference SZDL Jesenice je bilo v zvezi s tem rečeno, da je to približno srednja stopnja povečanja v merilu SR Slovenije, saj v drugih občinah predvidevajo, da se bodo stanarine povečale do 4,28 krat. Pogovarjali so se, da bo osnutek dala v javno razpravo samoupravna stanovanjska skupnost, SZDL in sindikat pa bosta v zvezi s tem vodila ustrezno politično akcijo. Na seji so poudarili, da je treba osnutek sporazuma dopolniti tako, da bodo stanovalci razumeli svoje pravice in dolžnosti, da bodo v prihodnje popolni upravljalci družbenih stanovanj in da bodo imeli popoln vpliv na upravljanje in vzdrževanje. V zvezi s tem

je bil dan celo predlog, da naj bi bila v prihodnje višina stanarine odvisna od tega koliko so posamezni nosilci prispevali za vzdrževanje prostorov, kjer prebivajo in od prostorov, ki jih skupno uporabljajo. Dolež se je namreč pokazalo, da so nekateri izredno gospodarni, da čuvajo stanovanjske prostore in skrbijo za vzoren red, drugod pa jim je to deveta briga, da so na žalost med stanovalci celo takšni, ki namenoma uničujejo in delajo škodo v družbenih stanovanjih, da s tem nagajajo svojim sosedom ali drugim stanovalcem.

Ekonomska stanarina bo prav gotovo imela vpliv tudi na velikost stanovanja in število družinskih članov. Saj bo ekonomika pri skrbi za vzdrževanje, čuvanje stanovanja in velikost glede na koristno površino, vplivala po najbolj gospodarnem reku, da naj vsak daje toliko, kolikor dobiva, upoštevajoč pri tem tudi njegov delež skrbi za vzdrževanje in popravila v hiši. Prepričani so, da bo s tem oživelo delo hišnih svetov in zborov stanovalcev, saj se bo vsakemu krepko poznalo v žepu, koliko sodeluje pri vzdrževanju in upravljanju družbeno stanovanjskega fonda.

B.

UMRL JE RADO DENIĆ

V sredo 19. septembra so se številni vaščani Zasipa in sodelavci TOZD Valjara in debele pločevine poslovili od Rada Denića.

Rado Denić je bil rojen pred 59 leti v vasi Glagovica v Srbiji. Kako je živel v mladosti, nam je malo znano, saj je bil Rado preskromen, da bi poudarjal svojo težko mladost.

V Slovenijo je prišel kot borec NOV in se boril do končne osvoboditve, za kar je bil tudi odlikovan.

Po vojni se je zaposlil pri nas najprej pri LM, nadzorni službi, nato pa kot delavec v valjarni debele pločevine. V valjarni je opravljal različna dela od

najtežjih fizičnih do strokovno zahtevnih del. Vsa dela je opravljal vestno in z občutkom odgovornosti.

Kot komunist je bil zelo aktiven v osnovnih organizacijah zveze komunistov, zveze sindikatov in samoupravnih organih, kjer je opravljal razne funkcije. Bil je predsednik odbora, komisij, kakor tudi delavskega sveta in osnovne organizacije zveze sindikatov v TOZD.

Od pokojnega Rada Denića so se ob odprtju grobu poslovili sodelavci in mnogo vaščanov. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Sodelavci

Gobarska družina Jesenice je pripravila minulo soboto, nedeljo in ponedeljek razstavo gob (Foto B. Blenkuš)

268 JESENIŠKIH OTROK LETOVALO V NOVIGRADU

Zveza društev prijateljev mladine je tudi letos uspešno organizirala letovanje za otroke v svojem letovišču v Novigradu. Že takoj je treba poudariti, da so tokrat člani zveze že pred začetkom poletne sezone temeljito uredili letovišče in opravili tudi nekatera večja dela. Tako so preuredili kuhinjo in celotno zgradbo preplekali. Poleg tega so preplekali tudi vse hišice, v katerih letujejo otroci, hišice pa so tudi opremlili z nekaj dodatne opreme.

Sedanja kapaciteta letovišča je 143 postelj, od tega jih je 112 za otroke v hišicah, ostale pa so za vodice in strežno osebje. Letošnje letovanje je trajalo od 10. junija do 2. septembra, v sedmih izmenah pa

je letovalo 768 otrok, od tega 155 predšolskih.

Na predlog socialnih delavk na šolah in patronažne službe so brezplačno letovali 104 otroci, s polovično finančno udeležbo pa 24 otrok. To akcijo za letovanje socialno ogroženih otrok so pri Zvezi društev prijateljev mladine na Jesenicah še posebno skrbno izpeljali in sicer v okviru letošnjega mednarodnega leta otroka.

Da ne bi sami nosili vse stroške za ta nadomestila, so pozvali na pomoč tudi posamezne krajevne skupnosti v jeseniški občini. Odzvale so se štiri krajevne skupnosti in sicer Dovje-Mojstrana, Plavž, Kranjska gora in Hrušica.

J. R.

Pogled z Mojstrovke (Foto F. Sluga)

SLABO OBISKANI SEMINARJI ZA DELEGATE

V septembru so se spet začeli seminarji, ki jih delavska univerza Jesenice skupaj s klubom samoupravljalcev organizira za jeseniške delegate. Prvi seminar je bil namenjen predsednikom in namestnikom predsednikov delavskih svetov iz jeseniške železarnice, drugi pa za iste

kadre iz drugih delovnih organizacij jeseniške občine.

Oba seminarja sta obravnavala izredno pomembne teme. Udeleženci so se seznanili z metodami političnega in samoupravnega delovanja, s samoupravnim sistemom informiranja in komuniciranja ter s pripravami in vodenjem sestankov. Te teme so še kako pomembne, saj imamo še danes pri upravljanju teh odgovornih samoupravljaljskih funkcij primere, da posamezniki slabo vodijo sestanke, ker očitno premalo poznajo osnovne metode političnega in samoupravnega delovanja. Prav na teh seminarjih pa so imeli možnost se s tem seznaniti in vsakdo, ki je seminar skrbno spremljal, si je lahko pridobil izredno veliko koristnega znanja.

Prvega seminarja za predsednike in namestnike delavskih svetov se je od 48 vabljenih udeležilo 21, seminar pa je uspešno zaključil 19 udeležencev. Drugega seminarja se je od vabljenih 50 članov udeležilo 15, seminar pa jih je uspešno zaključilo enajst.

Ta podatek ni niti najmanj razveseljiv in verjetno bo potrebna temeljita analiza zakaj tak odnos do izobraževanja in izpopolnjevanja.

Pri jeseniški delavski univerzi so ob tem nemalo presenečeni, saj so pričakovali boljše odzive, sedaj pričakujejo boljše udeležbo na oktrobrskih seminarjih.

J. R.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Razstava gob je bila tudi lep prispevek gobarske družine k zaključku letošnje akcije NNNP '79, saj gobe v različnih izjemnih situacijah lahko pomenijo še kako važen prehranjevalni vir.

DUŠANU FILIPIČU V SLOVO

V 32. letu starosti je 20. septembra nenadoma preminil Dušan Filipič, profesor glasbe in predsednik sveta Glasbene šole Jesenice. Ob vesti o njegovi nenadni smrti smo onemeli. Se sedaj, ko smo se že poslovlili od njegovih posmrtnih ostankov, ne moremo verjeti, da priljubljenega Dušana ni več med nami.

Dušan Filipič se je rodil 14. novembra 1946 na Mišacah pri Radovljici. Po leg gimnazije, je osnovno in srednjo glasbeno izobrazbo pridobil na glasbenih šolah v Kranju in Ljubljani. Kot izraziti glasbeni talent in odlični študent je leta 1970 končal glasbeno akademijo v Ljubljani. Postal je profesor violine. Pridobil si je ogromno teoretičnega in pedagoškega znanja in zato za mladega Dušana ni bilo skrivnosti v svetu glasbe. Po odsluženju vojaškega roka v JLA, je bil sprejet 1. maja 1972 kot profesor violine na glasebno šolo Jesenice.

Tako se je začela njegova pedagoško-ustvarjalna pot, ki se je stopnjevala do ogromnih razsežnosti glasbenega pedagoga. Pridobljeno znanje na akademiji je s pridom uporabljal v svojem poklicu. Do učencev je imel neposreden in iskren odnos. Učenci so ga imeli radi. Tovariš Dušan je bil njihov idol – njihov prijatelj. Potrpežljivo in pedagoško preudarno je prenašal svoje znanje na učence, tudi na take, ki so imeli komaj pet let! Z veliko ljubeznijo je razdal svoje glasbeno znanje mladim. Vzgojil je že vrsto dobrih učencev – violinistov. Njegova plemenita osebnost in skromnost sta vzbujali zaupanje staršem, da so njihovi otroci v rokah dobrega pedagoga.

Dušan pa ni bil zadovoljen da vzgaja »samo« 26 violinistov. Ustanovil je godalni orkester glasbene šole in ga postrtovalno vodil od osnivanja do mnogo prerane smrti. Iz majhne komorne skupine godalcev je vzgojil in usposobil za koncertne nastope veliki godalni orkester. Zelel je še več. Ostala je neustvarjena

želja, da bi svoj godalni orkester dopolnil s pihalci in trobilci in tako v kulturnem življenju Jesenic izpolnil veliko vrzel v glasbeni dejavnosti.

Prostege časa skorajda ni imel. Poln idej in navdihov za svoje in skupno delo z ostalimi sodelavci, je snoval vedno kaj novega. Vsak dan je potrpežljivo premagoval kilometre poti med Posavcem, kjer si je pri starših ustvaril skromni dom in Jesenicami. Čeprav ga je nadlegoval visok krvni pritisk, ni omahoval pri delu, saj je bil prepričan, da bo s svojo mladostno zagnanostjo premagal tudi to. Vodil je še druge šolske komorne skupine, poučeval na gimnaziji Jesenice in otroke naših rojakov v zamejstvu v Bilčevcu na Koroškem.

Kakor je bil priljubljen pri učencih in njihovih starših, tako je bil spoštovan med sodelavci in svojimi sovaščani. Dušan je za svoje delovne načrte vedno iskal potrdilo pri svojih sodelavcih. Rad se je posvečeval in sprejemal nasvete starejših in izkušenih sodelavcev. Ravno s takimi osebnimi lastnostmi si je pridobil spoštovanje in priljubljenost pri vseh sodelavcih, ki so ga izvolili za predsednika sveta šole.

Glasbena šola Jesenice, je prav na njegovem ustvarjalnem delu snovala velik del svojih šolskih načrtov. S smrtjo Dušana Filipiča je šola izgubila predanega, sposobnega in postrtovalnega pedagoga, njegovi sodelavci iskrenega, skromnega in plemenitega tovariša, prebivalci Posavca pa tihega in dobrega krajana, svojci pa nenadomestljivega sina, očeta in moža.

Kako priljubljen in spoštovan je bil, je potrdilo tudi zadnje slovo od njega. Na njegovi zadnji poti od Posavca do Ljubljane, kjer je njegov zadnji dom, so ga spremljali, poleg njegovih najbližjih, številni učenci, njihovi starši, prebivalci Posavca in okolice in vsi sodelavci. Ob mrtvaškem odru, pred domom in ob odprtem grobu, so učenci svojemu priljubljenemu profesorju v slovo in zahvalo zaigrali nekaj skladb, katerim se je pridružil moški pevski zbor iz Kroke z žalostinkami. Ob odprtem grobu so se od Dušana poslovili še predstavniki krajevne skupnosti, njegova učenka, predsednik sveta staršev šole in ravnatelj Glasbene šole Jesenice.

Zahvaljujemo se Dušanu Filipiču, za njegovo postrtovalno pedagoško delo in razvoj glasbene kulture na Jesenicah in drugje, kar nam bo ostalo kot najlepši spomin na njegovo ustvarjalno osebnost. Ohranili ga bomo v naših srcih kot dobrega in iskrenega tovariša in sodelavca, kot predanega in ustvarjalnega pedagoga.

UČITELJSKI ZBOR
GS JESENICE

NAJDBE NA AJDNI POSTAJAJO VEDNO BOLJ ZANIMIVE

Na izredno lepi razgledni točki Ajdna nad Potoki, ki leži na nadmorski višini 1048 metrov, so že pred leti odkrili naselbino, ki po vsej verjetnosti sodi v peto stoletje. O tem se je že leta in leta veliko govorilo med okoliškimi prebivalci, o Ajdni pa je pisal že sam Janez Vajkard Valvasor v znani knjigi Slava vojvodine Kranjske.

Stvar je postala zanimiva tudi za arheologe in leta 1976 so začeli z izkopavanjem naselbine. Nešteto je ugotovljeno, pa tudi že precej konkretnih domnev o tem, zakaj so se v petem stoletju naselili na tej razgledni točki, oziroma kdaj so potem to naselbino zapustili. Sedaj vsako leto v poznopoletnem času na Ajdni nadaljujejo z izkopavanjem, najdbe pa tudi vedno bolj zanimajo arheologe v širšem slovenskem prostoru, saj je po domnevah Ajdna povezana tudi z drugimi slovenskimi kraji oziroma z utrdami iz tega časa pred skoraj 1500 leti.

Pred nedavnim so si dosežanje najdbe na Ajdni ogledali tudi člani izvršnega odbora Kulturne skupnosti Jesenice. Izkop najdb namreč financira jeseniška kulturna skupnost in republiška raziskovalna skupnost Slovenije.

Delo je zelo naporno, saj je dostop na Ajdno težak. Tudi letos so nadaljevali z izkopom, ekipo pa je vodil Andrej Valič, arheolog iz Gorenjskega muzeja v Kranju. Skupina je štela od devet do dvanajst ljudi, med njimi več strokovnjakov pa tudi študentov in delavcev, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z izkopavanjem

arheoloških najdb. Člani ekipe so si pod Ajdno tudi z lastnim delom in sredstvi uredili zgradbo, tako da jim ni treba vsak dan iz doline na Ajdno.

Vsako leto lahko izkopavajo le v poznem poletju, ko je navadno umirjeno vreme, kajti Ajdna je izredno izpostavljena strelam. Letos so z izkopavanjem zaključili konec

septembra. Doslej so na Ajdni odkrili vogal stajbe, ki je bil dobro zidan. Kmalu so videli, da gre za cerkveno zgradbo, saj so kasneje odkrili tudi škofovski stol in drugo.

Sedaj predvidevajo, da je bilo v neposredni okolici tudi okoli dvajset zgradb, v katerih so živeli ljudje. To pa bodo odkrila nadaljnja raziskovanja, saj predvidevajo, da bodo na Ajdni kopali še najmanj deset let. Že sedaj pa je jasno, da je Ajdna pomembno zgodovinsko najdišče na območju jeseniške občine.

Na AJDNI odkopavajo naselbino iz petega stoletja (Foto J. Rabič)

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA KRANJ

V mestni hiši je na ogled stalna arheološka, etnološka, kulturnozgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe pa si lahko ogledate razstavo Kmečko gospodarstvo v Gornjesavski dolini.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galeriji Prešernove hiše si lahko ogledate razstavo knjig in otroških likovnih del OTROK V VOJNI, ki sta jo ob mednarodnem letu otroka in 60-letnici SKOJ pripravila pionirski oddelek osrednje knjižnice Kranj in osnovna šola Simon Jenko v Kranju. Razstavo dopolnjuje, pod okriljem revije Pionir, prikaz kiparskih prvenec METODA FLICA iz osnovne šole v Gorenji vasi. V galeriji Mestne hiše je na ogled razstava del akad. slikarja Janeza RAVNIKA – Plodovi v krajini, v mali galeriji Mestne hiše pa se predstavlja zbirko akvarelnih pejzažev slikar FRANCE SMOLE.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Razstave oziroma zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure, ob sobotah in nedeljah od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih pa so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zgornjem Jezerskem si lahko ogledate razstavirani poznosrednjeveški kulturni spomenik Jenkova kasarna, ki je opremljen z etnološkim gradivom. V Stari Fuzini je odprta stalna razstava Planšarska kultura v Bohinju. Odprta je vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

B. Najmlajši iz vrta na Koroški Beli na sprehodu v gozdu (IK)

3

MARJAN MANFREDA- MARJON

NASKOK NA NAJVIŠJI VRH NAŠEGA PLANETA

Viki je 20 m pod mano, čaka. Tudi on ni našel prehoda. Spustim se do njega. Se ena težava. Odpovedal mu je ventil za dovod kisika. Kaj storiti, če ga ne uspe popraviti? je vzpon po tej smeri brez dodatnega kisika sploh možen?

Viki pravi, da brez kisika ne bo poizkusil. Upam, da bo uspel popraviti in bova lahko nadaljevala. Najprej pa moram najti prehod na greben. Po zgornji polici mi uspe brez večjih težav prečiti nazaj v grapo.

Grapa je zelo strma, vendar pa so snežne razmere v njej dobre. Pod kaminom si navežem 30 m vrv. Konec prosto visi v globino.

Že sam začetek ni prav nič lahek. Počasi se gozdin navzgor. Dereze spodletavajo na gladki skali. Kamin postaja vse ožji, vse bolj previsen. Nahrbtnik z jeklenkama kisika mi je v veliko napoto.

Konica dereze na kateri stojim spodrsne. Kovina presunljivo zapoje na gladki skali. Roki ne zdržita nenadne dodatne obremenitve. Zdrsнем. Meter nižje zob dereze spet naleti na izboklino na kateri se zaustavi.

Ne vem kako bi izgledalo življenje brez sreče. Spustim se nazaj v grapo. Tako ne morem nadaljevati. Viki prihaja po grapi navzgor. Brez maske za kisik je, se pravi, da mu ni uspelo.

Ko pride do mene, pove, da je ventil neuporaben. Kaj storiti. Pot do vrha je dolga, težka, plezalsko zahtevna. Zato bi brez dodatnega kisika, brez hujših posledic, le težko uspel. Viki se tega zaveda. Tveganje preko razumne meje ni hrabrost, je norost.

Premišlujem o solo vzponu. Vendar to misel kmalu opustim. Težavnost in nepoznavanje smeri je tisto, kar me odvraca od tega.

To pomeni, da ne bova uspela, da nobeden od naju ne bo uspel. Vseeno pa se mi zdi, da tukaj ne smeva ne moreva odnehati.

Zavarovati morava prehod na greben, za druge, za tiste, ki prihajajo za nama.

Viki je pripravljen pomagati. Kamin je preozek, da bi lahko plezal z nahrbtnikom, zato ga odložim. S tem pa se odpovem dodatnemu kisiku. Medtem ga bo lahko uporabljal Viki.

Le bežno pomislim na posledice, vendar se mi v tem trenutku to ne zdi pomembno.

Prvi metri so mi že znani. Kljub temu počasi napredujem. Pogosto se ustavljam in hladam za zrakom. Peta težavnostna stopnja na višini 8400 m.

Za varovanje zabijem nekaj klinov.

Težave so vse večje. Snamem debele volnene rokavice. Obdržim samo ene tanke rokavice na prste. Tako bo lažje predvsem pa varneje.

Se vedno sva v zavetju severne stene, tako naju sonce še ni doseglo. Čeprav je zelo mrzlo, mraza ne občutim, ne zaznavam, preveč sem okupiran s težavnim plezanjem.

Po dvajsetih metrih postane kamin previsen. Nadaljevanje ni možno.

Odločim se za prečenje v levo. Kakšnih deset metrov me loči od lažjega sveta.

Na začetku zabijem klin. Prvih nekaj metrov je lahkinih, hitro jih premagam. Samo še nekaj metrov in konec bo težav.

Uspe mi zabiti še en klin, v katerega vpnem vrv. S konico dereze stopim na majhen stop. Roke mi služijo bolj za oporo za ravnotežje. Počasi prenesem težo telesa na prednji zob leve dereze. Za trenutek obmirujem.

Nad glavo imam dober oprimek. Roka počasi, da ne bi izgubil ravnotežja, drsi po gladki skali navzgor.

Mišica zaradi utrujenosti – napora zadržeta. Zob dereze drsne po gladki skali. Zakričim. Pol metra nižje noga spet najde oporo. Vrv se zategne.

Drgetam, ne vem ali od mraza, strahu ali napora. Moram se umiriti in še enkrat poizkusiti.

V drugem poizkusu se mi zgodi isto, prav tako tudi v tretjem.

Sele v četrtem poizkusu mi uspe premagati težko mesto. Veliko časa rabim, da se spočijem, umirim.

Težava je konec. Nekoliko višje zabijem klin. Vrv potegnem za seboj in je spustim naravnost navzdol čez gladke plošče ven iz kamina.

Drugi tako ne bo potrebno plezati brez rokavic, brez nahrbtnika in s tem brez dodatnega kisika.

Ajdni
lobro
e za
sneje
rugo.
lo v
ajset
e. To
isko-
na t.
Ze
jdna
dišče

RAZPISNA KOMISIJA PRI LESNO GALANTERIJSKEM OBRATU JESENICE

objavlja prosta dela in naloge

1. KVALIFICIRAN MIZAR

POGOJI:

1. dokončana šola mizarske stroke
 2. KV delavec z desetletno prakso na lesno obdelovalnih stojih.
- Razpis velja 10 dni po objavi. Stanovanja ni na razpolago.
Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Delo se združuje za nedoločen čas, poskusno delo traja dva meseca.
Izbrani kandidati bodo o izbiri obveščeni v osmih dneh po zaključku objave.

ABC POMURKA TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA GOLICA o. o. - ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA - TOZD DELKATESA o. sub. o. JESENICE, TITOVA 73

objavlja

prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

- DVEH PRODAJALCEV za potrebe poslovalnic na Jesenicah
- PRODAJALKE v poslovalnici 12 na Breznici

Pogoji:

- končana šola za prodajalce, lahko brez delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

Kandidati naj ponudbe z dokazili o strokovnosti pošljejo na naslov: ABC POMURKA - trgovska delovna organizacija GOLICA Jesenice, kadrovska služba - Jesenice, Titova 1, v 15 dneh od objave. O izbiri bodo prijavljeni kandidati obveščeni v 15 dneh po opravljenem postopku.

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER RAZPISUJE

Po sklepu sveta centra z dne 3. septembra 1979, na osnovi statuta Železarskega izobraževalnega centra in zakona o združenem delu razpisna komisija Železarskega izobraževalnega centra razpisuje proste naloge in opravila:

individualnega poslovnega organa (direktorja) z mandatno dobo 4 leta.

Kandidati, ki se prijavijo na razpis, morajo poleg pogojev, predpisanih z zakonom združenega dela izpolnjevati tudi pogoje iz zakona o srednjih šolah ter imeti moralno-politične kvalitete in organizacijske sposobnosti za vodenje in usmerjanje učnovzgojnega dela in vsaj pet let vzgojnoizobraževalne prakse.

Pisne ponudbe z življenjepisom in dokazili o izobrazbi naj kandidati pošljejo v roku 15 dni na naslov: Železarski izobraževalni center, Jesenice, Ulica bratov Ruparjev 2, razpisna komisija za imenovanje individualnega poslovnega organa.

OBJAVA PROSTIH DEL IN NALOG

Svet delovne skupnosti TOZD osnovna šola Tone Čufar Jesenice objavlja prosta dela in naloge:

- učitelja za slovenski in srbohrvaški jezik za določen čas s polnim delovnim časom od 24. oktobra 1979 do 30. junija 1980
 - nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu.
- Objava velja 15 dni.

Kandidati vložijo pisne prošnje na tajništvo šole z dokazili o izobrazbi.

DEZURNA TRGOVINA

V soboto 6. oktobra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina EMONA-MARKET, Prešernova 1/a

DELAVCEM ŽELEZARNE

Obveščamo vse člane kolektiva Železarne Jesenice, da bomo v soglasju s sindikatom Železarne od 8. do 11. oktobra prodajali (posteljnino - odeje ambasad in avtoprepleke) na trimesečno odplačevanje. S seboj morate imeti zadnji izplačilni listek in osebno izkaznico.

Prodajali bomo od 10. do 16. ure v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah (pri Jelenu). Tekstilna industrija Vuteks - Vukovar

ZAHVALA

Udeleženci izleta, člani DU Javornik-Koroška Bela, ki smo bili v dneh 17., 18. in 19. septembra gostje železarskega počitniškega doma v Crikvenici, se zahvaljujemo izvršnemu odboru sindikata Železarne, ki nam je to omogočil.

Iskreno se zahvaljujemo predvsem celotnemu osebju doma za ljubeznivo in odlično postrežbo, tov. upravniku pa za nenehno skrb, da bi bili zadovoljni.

Zahvalo smo dolžni izreči tudi organizatorici zanimivih izletov v okolico, naši članici Slavki Jurjevčič in Viatorjevemu šoferju Milanu Barbu za srečno vožnjo.

Šončni dnevi, ki smo jih preživeli v prijetnem razpoloženju, nam bodo, po zaslugi vseh navedenih, ostali v najlepšem spominu.

Izletniki DU Javornik-Kor. Bela

ZAHVALA

Sekcija za družbeno politično aktivnost žensk pri krajevni konferenci SZDL PLAVŽ - Jesenice se najlepše zahvaljuje turistični agenciji EMONA - GLOBTUR LJUBLJANA, POSLOVALNICA BLEJ za usluge, ki nam jih je nudila ob naših izletih. Želimo še veliko uspehov v nadaljnjem poslovanju!

ZAHVALA

Ob upokojitvi se osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna bluming-štekla najlepše zahvaljujem za lepo darilo in obisk na domu.

Jože Jan

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

6. - 7. oktobra ameriški akcijski barvni film TOBOGAN SMRTI režija James Gddston, v gl. vlogi: George Segal, ob 17. in 19. uri.

8. - 9. oktobra ameriška barvna detektivka VSI PREDSEDNIKOVI LJUDJE režija Alan Pakula, gl. vlogi: Robert Redford, ob 17. in 19. uri.

10. oktobra francoska barvna drama SORODNIKI-SORODNICE režija Jean Charles Tacchello, v gl. vlogi: Viktor Landux, ob 17. in 19. uri.

12. oktobra ameriška barvna drama DRUGA STRAN POLNOČI režiser Charles Jarrott, v gl. vlogi: Marie-France Pisier, ob 17. in 19. uri.

13.-14. oktobra ameriški barvni pustolovski film IZGANJALEC HUDIČA režija William Fridkin, v gl. vlogi: Ellen Burstyn, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

6.-7. oktobra ameriški barvni detektivski film VSI PREDSEDNIKOVI LJUDJE ob 18. in 20. uri.

8.-9. oktobra ameriški barvni akcijski film TOBOGAN SMRTI ob 18. in 20. uri.

11. oktobra ameriški barvni ljubzenski film VALENTINO ob 18. in 20. uri.

12. oktobra francoska barvna drama SORODNIKI-SORODNICE ob 18. in 20. uri.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in tasta

JAKOBA GRICARJA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga spremlili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in z nami sočustvovali. Posebno zahvalo izrekamo družinam Treven in Eržen ter dr. Sajevcu za dolgotrajno zdravljenje na domu.

Zahvaljujem se njegovim bivšim vajencem, sodelavcem sindikata Železarne, sodelavcem TOZD Valjarna debele pločevine in TOZD Plavž za izkazano pomoč.

Prav tako se zahvaljujem pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev, pevcem DV Javornik-Koroška Bela za odigrane in odpete žalostinke, članom ZBNOV Javornik-Koroška Bela in govorniku Francetu Trevnu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Gobarska družina Jesenice se zahvaljuje vsem podjetjem in posameznikom za darila, ki so jih pripevali za srečolov.

Se enkrat iskreno hvala vsem!

13.-14. oktobra francoski barvni vojni film PASTOR V PEKLU ob 18. in 20. uri.

Kino KR. GORA

6. oktobra italijanski barvni vojni film OROŽJE SMRTI ob 20. uri.

10. oktobra ameriški barvni detektivski film VSI PREDSEDNIKOVI LJUDJE ob 20. uri.

13. oktober ameriški barvni akcijski film TOBOGAN SMRTI ob 20. uri.

17. oktobra italijansko-francoski barvni vojni film PASTOR V PEKLU ob 20. uri.

OBVESTILO ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice vabi svoje člane v soboto 6. oktobra ob 16. uri na redni mesečni sestanek, v sredo 10. oktobra na izlet po Dolenjski in 13. oktobra na vinsko trgatve.

Prijave za izlet in vplačila sprejemamo v gostišču društva vsak dan od 15. do 22. ure do zasedbe mest v avtobusu.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljube žene in sestre

ROZALIJE GRUDEN roj. KORBAR

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so mi v najtežjih trenutkih stali ob strani in sočustvovali z menoj.

Posebno zahvalo izrekam sosedoma Kos in Triplat za vsestransko pomoč, enako tudi vsem, ki so jo v času njene bolezn obiskovali in jo tolažili.

Iskrena hvala dr. Mihaelu Sajevcu za dolgoletno zdravljenje, stanovalcem bloka šest za podarjeni venec, pevcem DU Javornik-Koroška Bela za zapete žalostinke ter vsem, ki so darovali vence in cvetje, ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci mož: Alojz, brat Alojz, sestra Vera in vsi ostali

ZAHVALA

Osnovni organizaciji zveze sindikatov delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila v času moje bolezni dobrodošla.

Mirko Brunec

ZAHVALA

Sodelavcem tesarjem se zahvaljujem za darilo ob odhodu v pokoj. Želim jim veliko medsebojnega razumevanja in delovnih uspehov.

Franc Žmuc

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se za pozornost in čestitke ob mojem življenjskem jubileju prav lepo zahvaljujem.

Miha Dolepst

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Vzdrževanje se za dodeljeno denarno pomoč med boleznijo najtopleje zahvaljujem.

Gabrijel Košnik

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Željarnje se najlepše zahvaljujem za vso pozornost in lepo spominsko darilo ob mojem življenjskem jubileju.

Venčeslav Lapanja

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Kovinoservis se iskreno zahvaljujem za vabilo na izredno lep izlet v Split.

Nekdanji sodelavec Vinko Bohun

ZAHVALA

Organizaciji sindikata TOZD Hladna valjarna Bela, se najlepše zahvaljujem, ker so mi omogočili oddih v Biogradu na morju.

Marija Kralič

ZAHVALA

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko, ki sem jo prejela ob moji 70-letnici.

Zofija Pikon

		SIEMENS MARTIN	ELIESTO ERNE BORE	EDENIL TRAVN. RASTUN	4. IN 3. SANOCH SHIK	STARO KUDSTVO V MOKINI	AM. FILM KORNEC (NARBEN)	ZELEZ- NISKI USLUG- BEVEC	REKA V ANGUJI	JOHN WAPER	STAROM DITSKI CESAR	VANDU TOV JUNAK	LETU- ECCPRI OPATISI		
LEVEDER V STROKI															
		TANTAL PAVLE OBLAK			C ₂ H ₆ Ž. IME					ORIENTAL MEJA EMILKA SLUPINA V J. ANERIG					
NEPRE- TREMANO TRAVNICE	KOMPSU TER	ERBIS	IPIC PO- TAPNIK TOMARIV ADURIZIM					SKANDIN. H. IME Ž. IME			PRITIZO- DNA DESAV- NOST	MAŠE LETAKSO POBITE	100m	TOINO- VANA VOSTA	
VAENO KURIVO				LORETV. PAREMU- ZITEV BEEVO SEARVE										BARLEH CRKI Ž. IME	
ANGELSKI PLETKI WASLOV			EGITPAH SOD NADZAR- BROST		BOKRA- TOVA ŽENA	CISTILNO SEBINO NA SOLPA KILAT			ZELEPAR	ZOBATI KIT JUGOSL. REKA					
RUDOLF CACIMO- VIC	DESMI PRITOK MORAVE				OSTUDNA ZABA				STRUP ZA INSEKTE					RAJA OKRALL PASTRAN	
KRANJI GLAS	PEVKA DARADEN CEMILO RECHINON				REDELOV. SODOV EVROPSKI VELETON				RUTENIS NAMERA			PLESNI KORAK			
NEGAT. NABIT ION			SPORICE GORENJE POL. SP. KLUB					JANEZ (LAC) ROJAVEV ROMAN				BRANDER OREL V GERMIT			
TRIGONSKI NESTO V ZAH. FRANKI			ST. MORY. SPOZAL SKARLES		ENICA			SUITA RIN. KOS SARCOVA MOGONET. KLUB						ORANJE OVALEN KROENIK	
FILM. IGRALKA SONIKER			ZAMENI DEL OBLU- KE VARNI			GL. MESTO TURETJE DEL VORA								MAKEDON- SKO KOLO	
ORNAKA ZA VER- NANKA	SOCIALNI POLOŽAJ				ILONA (KUBIK) ZARUC. CRKI						IRIDIJ SREBRNE VRETNJA			SALA (EARS) MURSKA SODOTA	
PREMO- VANJE SEENKA		SPLIT								AFRIKI PTIČ				INDISAN- SORBANO PLENE	
URADNI SPIS			JAPONSKI NAČIN SAMO- OBRAHBE					STAROŽIDOVSKI KRALJ						POZELE- NJE, STRAT	SESTAVI: RONNER

BOJ ZA TOČKE SE ZAČENJA

Hokeyjski ples za prvenstvene točke se bo začel to soboto, s prvim kolom razširjene prve zvezne lige. Kot je znano sta nova člana Špartak iz Subotice in Partizan iz Beograda, »stari« znanca pa so Medveščak, Celje, Olimpija, Crvena zvezda, Jesenice in Kranjska gora. Osem moštov se bo najprej pomerilo po dvokrognem sistemu (ena tekma doma, ena zunaj), štirje najboljši po teh dveh krogih pa se bodo med seboj pomerili še po dvakrat (doma in zunaj).

Jesenjski hokeyjski letos prvič po dolgih letih startajo v novo prvenstveno sezono s teoretično minimalnimi možnostmi, da bi osvojili naslov državnega prvaka. Nikoli namreč v zadnjih petnajstih do dvajsetih letih niso imeli tako pomlajenega in neizkušenejšega moštva kot pred letošnjim začetkom prvenstva. Vendar v Podmežakli kljub številnim težavam, niso vrli puško v korzuro, ker se tiče borbe za prvo mesto. Ob vsem tem pa nameravamo poudariti še to, da so številni ljubitelji jeseniškega hokeyja dobesedno zapustili svoje nekdajnje ljubljene in da imajo v prvem moštvu neenake težave v pripravah. Treninjski prvega moštva, zaradi tega, ker nekateri hokeyisti niso bili omogočeni, da bi v času treningov zapustili delovna mesta, so bili odnjeni. Pri Olimpiji in v Celju se kaj takega ne more primeriti, na Jesenicah pa je žel prav tak odnos onemogočil normalne priprave. Na desetdnevni trening na Čehoslovaško, denimo niso odpravili trije odlični igralci – vratar Prtnar in napadalci Pristov in Hafnar. Tudi pospešene priprave pred začetkom prvenstva so okrnjene, kajti nekateri igralci ne morejo (zaradi delovnih dolžnosti) vaditi normalno.

To omenjamo kot resen problem, čeprav vemo, da jeseniška železarna vselej poma-

ga jeseniškemu hokeyju in je tako tudi v tej sezoni Nasploh so igralci in hokeyjski delavci v Podmežakli zadovoljni z odnosom Železarn v letošnji sezoni, saj so delavci tega največjega delovnega kolektiva v jeseniški občini pokazali, da jim ni vseeno kaj se dogaja z jeseniškim hokeyjem. V zahvalo so igralci ob zaključku nedavnega železarskega turnirja, ki je bil na Jesenicah, pod vrli kolektivno jeseniške železarn v trajno ast pokal, ki so ga prejeli za osvojen prvo mesto.

Sedaj pa težav na tem področju vseeno ne manjka. Pristov in Berlišk, se namreč še vedno ne moreta udeležiti dopoldanskih treningov (zaradi dolžnosti na delovnem mestu) vprašanje pa je kako bo v času prvenstva ko bo jeseniško moštvo gostovalo. Letos bo gostovanj neprimerno več kot v preteklih sezonah.

Zaradi nekaterih težav pri rednem obiskovanju treningov v pripravljajem obdobju, trener prvega moštva Boris Svetlin, ki je pred kratkim dobil pomočnika (Rudi Knez) ni zadovoljen s pripravami. Po njegovem se zamujeno ne bo dalo popraviti.

Vsekakor je deloma res, da so na pripravo moštva vplivali izostanek nekaterih igralcev, toda trener Svetlin ne bi smel pozabiti, da so igralci izredno pridni, delovni in resni. Rezultat takšnega odnosa je vsekakor precejšnji dvig forme v zadnjem času. Da je to res, je dokazala tudi povratna tekma s KAC, prejšnji tork v Celovcu, ko so naši presenetljivo, vendar povsem zaslužen zmagali z rezultatom 7:4 (4:1, 2:1, 1:2). Jeseniški hokeyisti so kljub slabši igri v obrambi, pokazali odlično igro v napadu, učinkovitost, borbenost in predvsem dobro uigranost in povsem nadigrani hokeyjske profesionalce iz Celovca.

Čeprav se je treba zavedati, da bodo pomlajeni Jesenčani težko ponovili igro, ki smo jo videli v Celovcu, lahko trdimo in seveda to tudi pričakujemo, da se bodo

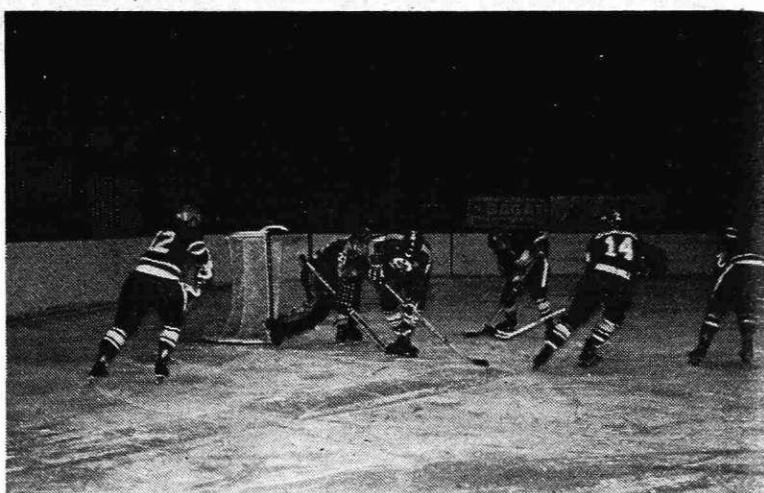
igralci v prvenstvu borili tako kot narekuje svetla tradicija jeseniškega hokeyja in ne glede, da je naslov prvaka takorekč že oddan (Olimpija), morajo poiskati kdaj pa kdaj presenetiti tudi Olimpijo.

Za jeseniško moštvo bodo v letošnjem prvenstvu nastopili naslednji igralci: Cvetko Pretnar, Jože Češnjak, Roman Velikonja, Vojko Berlišk, Jože Medved, Drago Mlinarec, Erni Medja, Bojan Mežnarc, Jože Razingar, Ivan Štarp, Slavko Mavčec, Drago Horvat, Edi Hafnar, Roman Pristov, Uroš Pavlič, Peter Klemenc, Marjan Lah, Mustafa Bešić, Murajica Pajič, Branko Golja, Bojan Magazin, Drago Hiti in Bojan Brun.

Ko govorimo o pomlajenem in neizkušenem prvem moštvu Jesenic, kaj lahko rečemo o drugem jeseniškem prvotigašu, Kranjski gori. Kar sedem igralcev je odšlo k Jesenicam in je bilo potrebno pomladiti že tako najmlajšo ekipo v jugoslovanskem prvenstvu. Trenerju Cirilu Klinarju ni ostalo nič drugega kot, da zapolni vrste z mladinci. Moštvo se je sicer resno pripravljalo odigralo je tudi nekaj treningov tekem, sodelovalo je na železarskem turnirju, vendar bo Kranjska gora letos težko ubranila status prvotigaša. Mladost neizkušeneost in telesna nezrelost so vsekakor vzroki za to zaskrbljenost. Res je sicer, da je v moštvu nekaj izredno nadarjenih in pridnih igralcev, ki jim bo trener Klinar znal vti novega znanja, toda to je v vsekakor premlada ekipa za težke prvotigaške borbe. Res pa je, da bo za marsikoga letošnja sezona, sezona pravega kaljenja in pridobivanja pravega hokeyjskega znanja.

Trener Ciril Klinar bo v letošnji sezoni vodil naslednje igralce: Klemen Tičar, Aleksander Čigan, Jože Borse, Miran Borstnar, Dušan Brun, Sead Catak, Goran Čelesnik, Milan Kern, Milan Knežević, Marjan Kozar, Mihael Lah, Leon Markovič, Boris Pajič, Miloš Potočnik, Boris Potokar, Drago Razingar, Boris Štros, Janez Terseglav, Igor Vrbnjak in Zoran Zidarović.

V soboto, 6. oktobra, bo v športni dvorani Podmežaklije dvojni hokeyjski spored. Ob 15.30 se bo najprej začela tekma med Kranjsko goro in Crveno zvezdo, ob 18.30 pa srečanje med Jesenicami in Partizanom.

Jesenjski hokeyjski bodo v soboto začeli boj za točke (Foto J. Rabič)

POHOD IZ DOLINE VRAT PREK GRILA V MARTULJEK — PO SLEDEH ČETE JESENIŠKO-BOHINJSKEGA ODREDA

Partizani, ki so oktobra 1944 taborili v Krmi, so dobili ukaz naj se premaknejo proti Kranjski gori. Ker pohod po dolini zaradi zased ni bil mogoč, so prenočili pri Peričniku. Ponoči pa so se premaknili preko Poldovega rova in po grapi Rdečega potoka do bivaka II. Po krajšem počitku so nadaljevali pohod po težavni poti preko grebena visokega več kot 2550 m in se preko strmih pečin spustili v Dolino, koder so se potem zadrževali mesec dni in izvedli več divrantskih akcij.

V spomin na to izredno dejanje je komisija za alpinizem PZS že lani organizirala spominski pohod. Letos, ob 35-letnici pa bo pohod organiziran širše ob pomoči koordinacijskega odbora PD Jeseniške občine in njihovih alpinističnih odsekov ter domaćinskega odbora jeseniško-bohinjskega odreda. Zbor udeležencev bo v petek 12. oktobra v Aljaževem domu v Vratih. V soboto zjutraj ob 4. uri pa bo kolona krenila preko Poldovega rova k bivaku II (2140 m). Tu se bodo udeleženci razdelili. Tisti, ki bodo primerno opremljeni (čelada, derže, cepin, pom. vrvice in ena do dve vponki) bodo odšli pod Oltar in za Ak, drugi pa se bodo vrnili v Vrata. Popoldan ob 17. uri pa se bodo vsi sestali v Martuljeku.

J. K.

SAMOTNE IN POZABLJENE LEPOTE SREDNJE GORE

O triglaviških robah in gorah so mi pripovedovali bolj ali manj resnične zgodbe iz preteklih časov trentarski pastirji, lovci in drvarji, skupaj z njimi so mi burili domišljijo in postavljali vprašanja kozarji, oglarji in gonjači iz Podkuz, Belce, Dovjega in Mojsstrane, največ pa so mi imeli povedati planinski nosači, zapriseženi in divji lovci, gonjači iz Gorenje Radovine, ki so obredili in temeljito poznali vse robe na sončni in senčni strani Srednje gore med dolino Krme in Koto.

Oglarji, pastirji, nosači in gonjači iz Gorenje Radovine, ali kakor sami imenujejo to naselje Kurje vasi, predstavljajo izredno bogat in klen rod ljudi, ki je po svojih prednikih tesno povezan z delom in življenjem v treh triglaviških dolinah, ki se od vhoda zajedajo v Triglav in njegove višave. Lepoto in veličino Debele peči (2015 m), ki se iz Pokljuke grezi v Krmo so Pocarji znali ljubiti in ceniti kot Trentarji Srebrnjaka in Pelce. Ko so predniki Vrbankov, Psnakov, Gogalov, Požrov in Biščkov pasli drobno in tropo brez zvoncev po stečinah Srednje gore med krmo in Kotom od Biščkove glave (1351 m) preko Mecnovca (1926 m), so sledili stezam divjih in zapriseženih lovec, ki so vdano gonili tropo divjadi kraljem, cesarjem, in gospodi. Pozneje so komaj dorasli pastirji postali najboljši gonjači, ki so se znali vzpenjati po komarčah in sušcih, tudi v najbolj skrite, prepadne žlebove, žlefe in klome Dimnikov (2101 m) in obrali vse skrajno izpostavljene police in okrajke nad prepadi, pod strelastimi previsi Luknja peči (2245 m), skozi samo Luknjo (2117 m) ali preko prevala med Luknjo pečjo in Rjavino (2532 m), prehajali iz sončne na senčno stran, iz doline Krme v Kot. To so bila skrivna brezpotja znana samo njim in pogumnim, neustrašnim!

Rodovi Jekličev, Rekarjev, Lipovec, Prešernov, Smukavcev in Kosmačev s Prešerni, so bili umetniki in mojstri pri zasledovanju tropov gamsov, po teh skrivnih stečinah in poteh. Pripovedovali so mi živo in doživeto, kako in kolikokrat so se na skrivnih prepovedanih poteh srečevali v robah z bohiniškimi in dovškimi divjimi in zapriseženimi lovci.

Navdušili so s svojimi doživeti tudi mene, šel sem z njimi v te tako zanimive in divje razklane robe, hotel sem doživeti vsaj delno vse tisto, kar so v dolgi zgodovini doživeli rodovi nosačev, gonjačev, pastirjev in divjih ter zapriseženih lovec. Hotel sem postati tako bogat, kot so bili oni...

Greben Srednje gore od Biščkove glave doseže svoj vrh v dvoglavu Rjavini (2457 m) in se spusti na Dovška vrata (2254 m) tik pred domom Valentina Staniča (2332 m), proti zahodu, proti Triglavu pa se vleče greben preko Rži (2538 m) na Kredu (2541 m), kjer doseže triglaviški planinski dom, Kredarico (2515 m), od tu pa ni več daleč na Mali (2725 m) in Veliki Triglav (2864 m). Za ta enkratno veličastni planinski svet, ki je tako blizu vsem pohodnikom na Triglav, so se za pastirji,

gonjači in lovci pozno začeli zanimati in navduševati naši najzgodnejši planinci, plezalci in alpinisti, ki so hoteli iztrgati iz pozabe in osamelosti prepadne in prevesne stene, robe, police, okrajke in žlebove, ki so pozneje privabljali vedno večje število hvalasnih gornikov.

Odlični menški samohodec Albin Roesel je že leta 1910 iskal prehode iz doline Kot proti Mecnovcu in dalje preko Dimnikov in Luknja peči na vrhove Rjavine, Štirinajst let pozneje, leta 1924, komaj tri leta po ustanovitvi Turistovskega kluba Skala, zasledimo na sledih Albina Roessla našega prvega plezalca in alpinista dr. Klementa Juge. On je vzbudil med našimi prvimi plezalci, skalaši izredno zanimanje za ta samotni, pozabljeni skalni svet. Za prvi samohodec so se skušali v robah Srednje gore uveljaviti in preizkusiti v plezalnem alpinističnem veščinah še številni drugi domači in tuji plezalci svetovnega imena: Janez Krusič, Ljubo Juvan, dr. inž. Dušan Lasič, dr. inž. France Avčin, dr. inž. Daro Dolar, Herbert Drogenik, Peter Ferjan, Lojze Steblaj, Vinko Križar in dr. Miha Potočnik član »zlate« plezalne naveze, ki so v teh robih, graphah, tokavah in polihah doživljali svoja vrhunska in napozabna doživlja, ki so jih uvrstila med najboljše in neustrašne plezalce.

Dvoglava Rjavina, ki se ponaša z dvema markantnima vrhovoma in Kanjavec (2568 metrov) nad zadnjo Trento in nad zajezerko dolino, je samotni in veličastni vrh tik pred vrati samega Triglava.

Vsi redki obiskovalci Rjavine ali drugih vrhov Srednje gore se ne morejo načuditi tej vzvišeni lepoti in veličini edinstvenih gora nad Krmo in Kotom. Poleg številnih drugih prvenstvenih plezalnih smeri sta nenehna vaba plezalcev Centralna smer v severni steni Rjavine, ki sta jo pred 32. leti, 7. septembra 1947 ukrotila in preplezala dr. France Avčin in dr. Daro Dolar. Za to plezalno smerjo pa po edinstveni razgledni lepoti nikakor ne zaostajajo Rjavinske grede, katero so leto dni pozneje ukrotili France Avčin, Dušan Lasič in Miha Potočnik. Severna stena Rjavine in vse druge gore in skalni vršci Srednje gore od Mecnovca preko Dimnikov in Luknja peči so nenehna vaba naših najboljših plezalcev, ki ljubijo in uživajo v samotni, miru in lepoti.

Krona vsega pa so v tem samotnem in odmaknjenem planinskem svetu police nad prepadi, pod prevesnimi stenami, ki krasi in prepletajo sončno in senčno stran Srednje gore, tako v Dimnikih, kakor tudi Luknja peči in Rjavini.

Iz Koto, to je senčne strani Srednje gore, so v krmo, na sončno stran že pred davnimi leti izsledili in speljali, delno nadelali in zavarovali, enkratno razgledno gonjaško in lovsko pot, ki povezuje Spodnjo gubo nad studencem v dolini Kot preko Luknje in Luknja peči, s Temenom na vzhodni strani Rjavine, ne daleč od kraja, kjer je strmo glavo zavezniško letalo v zgodnji pomladi leta 1945 nad Pršivcem (2056 m), in Pungartom nad Gorenjo Krmo.

Samotni skalni planinski svet Srednje gore nad krmo in Kotom je enkraten, ki mora zadovoljiti in navdušiti vsakogar, tudi najbolj razvajenega in zahtevnega ljubitelja samote, miru, lepote in divjine z enkratnimi pogledi na robe in gozdove Pokljuke in na sever ter proti zahodu na Triglav in njegove sosedje. Tu na Srednji gori je še domovanje, drstiče in sprehajališče tropov gamsov, ki na žalost postajajo vedno bolj redki.

Grede v severni steni Rjavine in smer, pot lovec in gonjačev iz Koto preko Luknja peči na severovzhodno stran Rjavine nad krmo na Teme, utegne biti pomembna in zanimiva, ko bodo zgrajene Triglavske žičnice iz Krme v višave Pršivca in Pungarta, kjer bo stala glavna razdelilna postaja v sredi enkratnih triglaviških smučišč pod Rjavino, Ržjo, Staničevim domom in Kredarico.

Stari, pravstari prehodi se radodarno ponujajo novemu razvoju. Stopite tudi vi za Pocarji, Vrbanki, Psnaki, Požrvi, Gogali, Bišči in drugimi edinstvene stečine in poti ter plezalne smeri iz senčne na sončno stran Srednje gore. Prijalo vam bo in prihajali boste po bogata in razkošna, nepozabna doživlja še in še. Toda ne sami, s svojimi najboljšimi prijatelji, tovariši in znanci, katerim boste pokazali nekaj lepega, edinstveno razkošnega.

Uroš Župancić

Nogomet

NK TABOR — JADRAN: NK JESENICE 1:2 (0:1)

V nedeljo, 30. septembra, so jeseniški nogometaši gostovali v Sežani, kjer so odigrali prvenstveno tekmo proti ekipi Tabor — Jadran. To srečanje si je ogledalo okoli 700 gledalcev, ki so z zanimanjem spremljali tekmo.

Jesenjski nogometaši so tokrat zaigrali v celotni tekmi 90 minut. Že v 10. minuti prvega polčasa so s strelom Trohe s približno 20 m prišli v vodstvo 1:0. Do konca prvega polčasa se je igra v glavnem odvijala na središču igrišča.

Drugi polčas se je dobro začel za Jeseničane. Akcijo, ki se je začela na sredini igrišča sta z lepo kombinacijo ob domači obrambi, končala z golom — 2:0 za goste. Od takrat dalje pa vse do 77 minute je bilo mnogo razburljivih trenutkov pred vratarjem Jesenic.

Domačini so v tem času imeli veliko možnosti, da bi izenačili pa tudi povedli. Največ zaslug, da do tega ni prišlo ima vratar Jesenic Ilič, ki je najboljši igralec na igrišču.

V 77 minuti so iz gneče pred golom Jesenic, domačini znižali rezultat na 2:1 in s tem rezultatom se je tekma tudi končala.

Pohvaliti moramo domače gledalce, ki so športno bodrili vse lepe poteze vseh igralcev na igrišču. Poraz svoje ekipe so sprejeli športno.

Za Jesenice so nastopili: ILIČ, RADIČ, SULEJMANOVIČ, IBRAHIMOVIČ, KUP-LJENIK, SAMARDŽIJA, (MILOŠIČ), KOVAČIČ, TROHA, KRAMAR Z., BAKONIČ, DUČANOVIČ (LAMBERGER).

R. Rade

V sedmem kolu ONL — zahod člani NK Jesenice igrajo v nedeljo, 7. oktobra doma proti NK Kočevja. Tekma se bo začela ob 15. uri. Mladinci NK Jesenice igrajo prav tako doma proti mladincem istoimenskega moštva. Tekma se bo začela ob 13.30. Obe tekmi bosta v nedeljo, 7. oktobra 1979.

ZAPRTA KOČA NA STOLU

Planinsko društvo Javornik-Koroška Bela sporoča vsem obiskovalcem Karavank, da bo Prešernova koča na Stolu oskrbovana do nedelje, 7. oktobra. Po tem datumu bo koča zaprta.

NOVICE IZ JESENIŠKEGA PARTIZANA

Ker marsikoga zanima, kako potekajo dela pri obnovi doma oziroma telovadnice jeseniškega Partizana, predvsem pa tiste, ki so ostali brez telovadbe in rekreacije, lahko napišemo, da od zadnjega javljanja v Železaru, pred štirinajstimi dnevi, prav veliko ni bilo narejeno. Dela tečejo le pri ureditvi kopalnice in sanitarij medtem ko telovadnica še vedno čaka na svoj parket, ki pa je še v Škofji Loki. Takoj, ko bo položen parket, bodo delavci ELANA montirali podstavke za orodja, po zidovih v višini dveh metrov pa bo položen tapison. Po zagotovljeni gradbenega odbora naj bi bila ta dela zaključena do 15. oktobra.

V preteklem tednu so se sestali tudi člani strokovnega odbora društva. Govorili so o poteku vadb, o pomanjkanju vodnikov in vodnic, predvsem mladih in jih na ta način tudi vabimo, da prisostvojo na pomoč. Torej, vsi tisti, ki jih veseli delo z mladimi, od cibicanov do mladincev, so dobrodošli v telovadnici društva. Takoj, ko bodo dela v Partizanu zaključena, bo v Železaru in jeseniškem radiu objavljeno obvestilo in urnik poteka vadb.

-tok

Judo

GORENJSKO IN SLOVENSKO PRVENSTVO ZA MLAJŠE MLADINCE

Gorenjsko prvenstvo za mlajše mladince je bilo v Kranju. Udeležila sta se ga tudi člani judo sekcije TVD Partizan Jesenice, Fajkovič in Krnjajič. Oba sta zmagala v svojih kategorijah in si priborila pravico udeležbe na slovenskem prvenstvu, ki je bilo preteklo sredo, 28. septembra, v telovadnici Železarskega izobraževalnega centra na Jesenicah. Prvenstva se je udeležilo 40 judoistov iz devetih slovenskih klubov. Zaradi poškodb ne mogel nastopiti Fajkovič medtem, ko je Krnjajič izgubil dve borbi in zasedel šesto mesto. Pozna se mu, da je šele začetek sezone, pa tudi premalo volje in odločnosti je vložil v obeh borbah. Najboljši iz vseh sedmih kategorij

se bodo udeležili državnega prvenstva, 7. oktobra, v Beogradu.

Judoisti redno trenirajo dvakrat na teden v telovadnici ŽIC, če pa je lepo vreme tudi na TRIM stezi Mirana Ogrina. Večjih tekmovalcev za enkrat še ne bo tako, da se lahko marljivo pripravljajo za kasnejše nastope. V drugi polovici meseca bo dokončno urejen tudi dom TVD Partizan in bodo lahko redno in normalno trenirali. Člani sekcije so ostali tudi brez predsednika Alojza Šimnica, ki je zaradi prepoznavnosti podal ostavko, o kateri pa mora razpravljati tudi izvršni odbor Partizana.

-tok

TVD PARTIZAN JAVORNIK — KOR. BELA VABI

Uprava TVD Partizan Javornik — Koroška Bela obvešča, da se je že začela vadba po naslednjem razporedu:

- cibicani, cibikanke: torek od 17. do 18. ure;
- pionirke: torek in četrtek od 18. do 19. ure;
- članice: torek od 20. do 21. ure;
- mlajši pionirji: ponedeljek in sredo od 18. do 19. ure;
- starejši pionirji: ponedeljek in sredo od 19. do 20. ure;
- odbojka (mlad. člani): sredo 20. do 22. ure;
- košarka (mlad. člani): ponedeljek od 20. do 22. ure;
- karate: torek od 15. do 17. ure in petek od 17.30. do 19.30.

POHOD PO KARAVANKAH

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE JESENICE — KOMISIJA ZA ŠPORT IN REKREACIJO

obvešča vse člane sindikata in njihove sivoce, da bo preložen pohod PO KARAVANKAH 79 organiziran v SOBOTO, 6. oktobra na novi pohodni trasi.

Pohod bo organiziran skupaj z osrednjo proslavo ob 60-letnici SKOJ v Završnici.

Zbor vseh pohodnikov je v SOBOTO, 6. OKTOBRA, OB 6. URI ZJURITRAJ na zadnji lokalni postaji na Koroški Beli (ob soli Koroških kurirjev NOB). Od tu poteka trasa po rudni poti do Valsovega doma pod Stolom, kjer je kontrolna točka in vsak prvega spominsko značko in opravi žigosanje pohodne izkaznice. Pohod se nato nadaljuje do Završnice, kjer bo ob spomeniku Dragoljuba Milovanovića prvega sekretarja SKOJ ob 11. uri osrednja proslava, ob 60-letnici SKOJ.

Vodja pohoda je Vlado Stojan s svojimi sodelavci.

XI. SREČANJE PLANINCEV TREH SOSEDNJIH POKRAJIN

Planinci, ljubitelji in obiskovalci iz Slovenije, Koroške in Benetije — Julijske krajine imajo že tradicijo, da se vsako leto ob zaključku poletne planinsko-turistične sezone izmenoma sestanejo na Koroškem, v Julijski krajini, Furlaniji ali Sloveniji.

Na lanskoletnem srečanju v Gorici je Planinska zveza Slovenije sprejela obvezo, da se gorniki iz Koroške in Furlanije letos srečajo v Sloveniji.

Gorniki iz treh sosednjih pokrajin, se bodo sestali v soboto in nedeljo 13. in 14. oktobra v Kranju, kjer bodo gostje Planinskega društva Kranj, ki letos slavi 80-letnico svojega uspešnega dela.

Planinsko društvo Kranj je bilo ustanovljeno kot šesta samostojna podružnica SPD 16. avgusta leta 1899 na pobudo Janka Majdiča iz Kranja in velikega ljubitelja naših planin, prvenstveno Grintavcev in kamniškosavinjskih planin prof. dr. Johannesa Frischaua, ki je bil tudi soustanovitelj kamniške in savinjske podružnice SPD in hrvaškega planinskega društva. Planinci iz Kranja so že leta 1910 otvorili na najvišjem vrhu zelenih, razglednih in cvetočih Karavank na Stolu Prešernovo kočo pod geslom: »Kot čuvarji Prešernovega groba, otvarjamo to zibelko njegovega rojstva (Vrbo) Prešernovo kočo na Stolu.«

Eno izmed najbolj delovnih planinskih društev Slovenije s 3500 člani, bo skupaj s Planinsko zvezo Slovenije svojim gostom iz Furlanije in Koroške pripravilo lep sprejem. Zbor planincev iz treh sosednjih alpskih dežel bo v soboto, 13. oktobra v Kranju v veliki dvorani občinske skupščine, kjer bo slavnostno zasedanje in razprava o nalogah in problemih planinstva, plezalne-ga športa, alpinizma in GRS na območju Slovenije, Furlanije in Koroške. Predstavniki treh planinskih organizacij bodo veliki govorili tudi o poti prijateljstva, ki poteka in veže trideset vrhov teh pokrajin, to je iz vsake države po deset.

Veliko bodo gorniki iz Slovenije, Furlanije in Koroške govorili tudi o varovanju okolja v Julijskih Alpah in Karavankah.

PROGRAM DRSANJA IN OSTALIH PRIREDITEV DO 10. OKTOBRA

REKREACIJSKO DRSANJE

petek, 5. oktobra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice
sobota, 6. oktobra odpade zaradi državnega prvenstva v hokeyu — dve tekmi

nedelja, 7. oktobra, od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice.

HOKEY

sobota, 6. oktobra, ob 15.30 državno prvenstvo HK Kranjska gora : HK Crvena zvezda Beograd, vstopnina odrasli 20.00, otroci, solarji prosto. Ob 18.30 državno prvenstvo HK Jesenice : HK Partizan Beograd vstopnina: odrasli 30.00 din otroci, solarji 10.00

GORENJSKA LIGA

četrtek, 4. oktobra, od 20.15 do 21.45 HDK Bled
petek, 5. oktobra, od 22.15 do 23.15 HK Naklo

sobota, 6. oktobra, od 7. do 8. ure HDK Bled; od 21. do 22.30 HK Blejska

Dobrava

ponedeljek, 8. oktobra, od 22. do 23.30 HK Borovlje
torek, 9. oktobra, od 21. do 22.30 HK Bled

sreda, 10. oktobra, od 21. do 22.30 HK Kokrica

NOGOMETNO IGRISČE

JESENJSKO NOGOMETNO PRVENSTVO

NEDELJA, 7. oktobra, VII. kolo, ob 13.30 mladinci NK Jesenice : NK Kočevje, ob 15. uri člani NK Jesenice : NK Kočevje, vstopnina: odrasli 20.00 din, otroci, solarji prosto.